

Začetek velike ofenzive

V torek popoldne so se v Ljubljani predsedniki občinskih konferenc SZDL, ZKS, ZMS in sindikalnih svetov dogovorili, kako bodo speljali v Sloveniji široko politično akcijo, ki naj zagotovi stabilne politične in ekonomske razmere za uresničevanje resolucije o osnovah skupne politike ekonomskega in socialnega razvoja Jugoslavije v tem letu.

Naloga ni nova. Novo je spoznanje, da je mnogo koristnih sklepov in dogovorov ob močnem vplivu ožjih interesov ostalo na papirju in da okrepi ekonomske politike, določeni z resolucijo za leto, niso bili dovolj učinkoviti.

Gre za posledico dejstva, da odgovorni državni in drugi organi in organizacije v federaciji, v republikah ter avtonomnih pokrajinah niso dovolj uspešno izdelali konkretnih zasnov za takšno ekonomsko politiko, ki bi bila učinkovitejša in dolgoročneje orožje za resen boj proti inflaciji in plačilnemu primanjkljaju. Ukrepi so bili

pogosto le parcialni, zato tudi niso mogli kdo ve kako vplivati na smer gospodarskih gibanj. Tistih ukrepov, ki imajo trajnejšo naravo, pa marsikje in marsikdaj niso izvajali dosledno, kajti večkrat smo pozabili na učinkovit nadzor, pa tudi na sankcije za neizpolnjevanje dogovorjenih ukrepov, in se je ta zelo nalezljiva bolezen razširila bolj ali manj po vsej državi.

Rezultat je znan. Kljub večletnim stalnim pozivom in prizadevanjem, da bi naposled le stabilizirali gospodarska gibanja, imamo slabo zunanjetrgovinsko bilanco, investicije gredo čez vsako mero, cene in življenjski stroški se bujno razraščajjo, porabimo pa precej več kot naredimo.

Ob takšnih gibanjih je seveda jalov vsak up, da bi ustavili inflacijo.

Vendar pa – imamo samo eno možnost: te slabosti moramo odpraviti. V razmeroma kratkem času bo potrebno spremeniti obnašanje do zastavljenih nalog, do izvajanja vsega

tistega, o čemer smo se dogovorili. Odgovornost za to gre v sleherni delovni okolje, krajevno skupnost in samoupravno skupnost, v sleherni delovni organizacijo.

In če bomo z množično akcijo, ki se je že začela, okrepili tudi samoupravni družbeni položaj delavca, bo to prispevalo k drugačnemu odpravljanju mnogih nakopičenih težav. Prej jih bo mogoče urejevati po samoupravni poti in manj prostora bo za administrativno poseganje. Zakaj mnogi problemi, s katerimi se srečujemo zdaj, so nastali prav zaradi premajhne razvitosti samoupravljanja.

Nedvomno bo družbenopolitična akcija, o kateri so mnogi prepričani, da pomeni začetek velike ofenzive proti raznim slabostim in vsem, ki izigravajo sprejete ukrepe in dogovore, sprožila daljšo in množično aktivnost. Saj gre za stvari, ki so še kako pomembne za vse nas in za slehernega posebej.

VOJKO ČERNEČ

Če bo treba — tudi kirurg!

Družbeni pravobranilec samoupravljanja ni „advokat“, ki zastopa „stranko“, ki se nanj obrne za pravno pomoč. Posreduje in deluje takrat, ko gre za kršenje samoupravnih pravic in družbene lastnine. To je njegovo delo.

STRAN 3

Kje bodo trčili ob bunkerje?

„Ne škriplje samo v Gorenju,“ pravijo Velenjčani. „Kar v večini TOZD je treba prevetriti samoupravne razmere.“

Delovne skupine že trkajo na njihova vrata ...

STRAN 16

Letos praznujejo jugoslovanski taborniki 25-letnico obstoja svoje organizacije. Osrednjo prireditev v jubilejnem letu predstavlja 6. zlet na Petrovi gori pri Karlovcu. Pokrovitelj zleta je tovariš Tito, častni starešina pa Djemal Bijedić. Zlet se je začel v torek 1. julija in bo trajal deset dni. Vsega skupaj se ga bo udeležilo več kot 8000 tabornikov iz vse države, od tega nad tisoč iz Slovenije. Zveza tabornikov Slovenije ima trenutno 24.000 članov, od tega 17.000 aktivnih. V letošnjem letu pripravljajo 100 taborniških izmen, na katerih bo taborilo pod šotori kakšnih 8 do 10.000 članov te organizacije. Polovica vseh bo postavila platno streho ob morju. — Foto: A. Agnič

Tudi sindikalne konference v akciji

Kot smo že poročali, so se v teh dneh na območnih posvetovanjih v Laškem, Ljubljani, Mariboru, Novi Gorici in na Bledu sestali predsedniki sindikalnih konferenc, ki so jih na ravni delovnih organizacij ustanovile osnovne organizacije sindikata, kakor tudi predsedniki sindikalnih koordinacijskih odborov, ki delujejo na ravni SOZD. Posvetovanja, ki so jim prisostvovali tudi predstavniki občinskih in medobčinskih svetov ZSS ter republiških odborov sindikatov, je vodil Slavko Grčar, sekretar RS ZSS za organizacijo.

Več kot 400 sindikalnih aktivistov, ki so sodelovali na teh

posvetovanjih, je obravnavalo dvojje temeljnih vsebinskih področij: vlogo, naloge in načine delovanja sindikalnih konferenc in koordinacijskih odborov z ene ter uveljavljanje ustavne vsebine samoupravljanja v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela z druge strani.

V razpravi o delu sindikalnih konferenc so ugotovili, da jih je v Sloveniji že 350 in da zvečine že kar dobro delujejo. Ne glede na to so grajali primere, ko sindikalne konference prevzemajo nase tudi funkcije osnovnih sindikalnih organizacij, pri čemer obravnavajo osnovne organizacije kot nekakšne pod-

odbore ali kot svoje podružnice. Prav tako so kritično obravnavali pojave, ko sindikalne konference obstajajo samo formalno in se osnovne organizacije sindikata v njih ne povezujejo v enotno akcijo.

Obe skrajnosti sta škodljivi. Sindikalne konference namreč predstavljajo organizem osnovnih organizacij sindikata, da bi le-te v njih lahko usklajevale svoja stališča in akcije, si omogočale medsebojno pomoč in sodelovanje in da bi članstvo prek njih lahko učinkovito vplivalo na uresničevanje samoupravljanja tako na ravni de-

(Nadaljevanje na 5. strani)

TARČE IN STRELICE

Integracije so se znašle na hudem prepihu. Veter veje predvsem od strani ZK in sindikatov, tako da lahko z utemeljenim upanjem pričakujemo, kako bodo pleve morale odleteti, zrnje pa bo ostalo ...

Pahljača kritičnih ocen je pravzaprav razprostrta zelo na široko, vendar pozornemu opazovalcu ne more ostati prikrito, kako je ost kritike okrnjena le na nekaj najbolj občutljivih „živčnih vozlov“. V veliki večini naši sozdi, kakor pravimo tem otrokom integracijskih gibanj (v SRS jih štejemo zdaj 32) po samoupravni in gospodarski organiziranosti niso izpolnili pričakovanj. Po hrbtu jih dobivajo predvsem tako imenovane horizontalne integracije, ki so se nevarno približale zapiranjju trga v regionalne meje, spominjajo na karteleske diše po monopolizmu ...

Če se hočemo takim negativnim in v ustavnem smislu neprimernim tokovom uspešno postaviti po robu, moramo natančno vedeti, zakaj voda iz glavne struge odteka v mrtve

rokave in kdo ter zakaj ji pri tem pomaga.

Verjetno v krog krivcev ne moremo postaviti samo tehokratov, torej vodstvenih delavcev, ki so okuženi s podjetniško, osebno lastniško, lokalistično ali še kakšno miselnostjo iz orožarne zaplotništva. Na „tehokratizem“ utegnejo namreč prisegati tudi razna vodstva, posebej če so „zlepljena“ z ozkimi vodstvenimi neformalnimi skupinami, množično podporo pa po potrebi dobi pri neosveščenih delavcih, ki se jim po primerno prikrojjenih informacijah zdi še najbolj varno v „mojem podjetju“ in s plašnicami ob očeh.

Edina možnost, da dosežemo očitne uspehe v spopadu s silami, ki „podstavljajo noge“, se po vsej verjetnosti skriva v TOZD. Ugotovitev nikakor ni nova, vendar ne bo odveč, če jo še in še ponavljamo: TOZD, tisto pravo, suvereno, samoupravno in gospodarsko trdno združenje osveščenih delavcev je edina primerena opeka, ki zagotavlja trdnost taki ali drugačni integraciji. Tig

PRESEDNIK SVETA ZSJ MIKA ŠPILJAK GOVORIL NA OSREDNJI JUGOSLOVANSKI SLOVESNOSTI OB PETINDVAJSETLETNICI SAMOUPRAVLJANJA V BEOGRADU

RODOVI SAMOUPRAVLJAVCEV — OSNOVA IN POROK NAŠEGA RAZVOJA

Na osrednji jugoslovanski slovesnosti ob 25-letnici uvedbe samoupravljanja pri nas, bila je v Beogradu, je ob prisotnosti 580 članov klubov samoupravljalcev, članov sveta ZSJ in prvih predsednikov delavskih svetov govoril predsednik sveta ZSJ Mika Špiljak.

Najprej je govoril o materialnih rezultatih 25-letnega razvoja, nato pa dejal med drugim: „Posebej moram poudariti, da smo tako veliko povečanje gospodarske moči države dosegli v glavnem v obdobju uvajanja in razvoja samoupravne socialistične ureditve. Prvo povojno obdobje je minilo v znamenju obnove in izgradnje v vojni uničenega gospodarstva, po 4-letnem vojnem pustošenju. Nato je prišla znana ekonomska blokada 1948. leta, ki nam je prizadejala velikanske dodatne težave in bistveno otežila gospodarski razvoj, praktično vse do 1953. leta. Šele tedaj je narodni dohodek dosegel raven iz leta 1939 in naša država se je začela normalno razvijati.

GENERACIJE SAMOUPRAVLJAVCEV — NAJPOMEMBNEJŠA PRIDOBITEV POVOJNEGA RAZVOJA

In, kot najpomembnejšo pridobitev našega povojnega razvoja smo ustvarili moderen delavski razred, cele generacije zavednih samoupravljalcev, pripravljenih, da premagajo vse ovire, ki se jim postavljajo na pot graditve samoupravnih socialističnih odnosov. Ni sile, ki bi preprečila delovnim ljudem naše države nadaljevati po poti, ki smo jo ubrali pred 25. leti in na kateri smo dosegli zares pomembne uspehe. Za narode in narodnosti Jugoslavije, za naš delavski razred je samoupravljanje postalo stvarnost, postalo

je življenje samo in edina alternativa socialistične izgradnje. Omogoča popolno enakopravnost narodov in narodnosti in resnično svobodo človekove osebnosti z neposrednim odločanjem o sadovih in rezultatih svojega dela.

Samoupravljanje delavcev ni nova ideja niti posebnost jugoslovanskega modela socializma. To je spremni pojav vseh revolucionarnih gibanj ljudskih množic, začeni z drugo polovico minulega stoletja. Tedaj so prvič v zgodovini delavskega gibanja razglasili idejo: Tovarne delavcem! Ta ideja je bila živa že v velikih revolucionarnih dneh 1848. leta, ko je evropski proletarijat omajal temelje absolutizma. Ta ideja je živela tudi v akcijah prve internacionale in je našla popoln izraz v velikih dnevih pariške komune. Ponovno je ta ideja oživela v oktobrskih dogodkih, pod Leninovim vodstvom v obliki „delavske kontrole“, potem pa tudi v obliki tovarniških odborov v več evropskih državah, ki jih je vzel revolucijami polet velikega oktobra. O zahtevi, da delavci sodelujejo v samoupravljanju gospodarstva, razpravljajo danes skoraj na vseh koncih sveta.

Titovi daljnovidnosti in političnemu vodstvu se imamo zahvaliti, da smo v Jugoslaviji to idejo uveljavili v praksi. Samoupravljanje se pri nas razvija že celih 25 let kot temeljni proizvodni odnos naše socialistične družbe.

V tem smislu je bilo treba tudi ljudsko oblast kot obliko diktature proletariata organizirati tako, da bi delavski razred postal odločilnejši politični dejavnik. Vzpostaviti je bilo treba socialistično demokracijo kot neposredno demokracijo, kot sistem, v katerem dejansko politično in ekonomsko oblast opravlja neposredno delavski razred, in premagati situacije, ki lahko povzročijo hude deformacije v socialističnem razvoju. V svojem bistvu je tak sistem imel globoko human pomen graditve socializma zaradi človeka.

Vse to je bilo tudi glavni povod in pobuda, da sta pred dobrega četrta stoletja, 23. decembra 1949 predstavnik vlade in sindikatov, danes že pokojna Boris Kidrič in Djuro Salaj, sprejela skupno navodilo o ustanavljanju in delu delavskih svetov državnih in gospodarskih podjetij. Dozorelo je spoznanje, da sta nacionalizacija proizvodnje in prenos podjetij v samoupravljanje delovnih kolektivov dve plati istega procesa — osvoboditve dela.

To navodilo je vsekakor tudi prvi javni pisani dokument iz historiat četrtstoletne samoupravne prakse v naši državi. Posebni seznam je vseboval 215 velikih jugoslovanskih kolektivov, v katerih naj bi se lotili volitev delavskih svetov.

Kmalu zatem, že 3. januarja 1950, je centralni odbor ZSJ poslal glavnim odborom v republikah novo pismo, ki je podrobneje pojasnjevalo nekatera načela dela in sestave bodočih delavskih svetov.

Mika Špiljak: „To, da delavci sami nosijo posledice svojega odločanja, ustvarja podlago za racionalno odločanje delavcev v vsaki TOZD. Delavci so objektivno v položaju, ko v lastnem interesu ravnajo tako, kot je tudi v splošnem interesu vseh drugih delavcev.“

NAŠE PRELONICE

Med dogodki, ki so pomenili prelomnico v samoupravnem razvoju, je Špiljak našel prvi in drugi kongres samoupravljalcev, ustavo iz leta 1963 in gospodarsko reformo, ki smo jo začeli leta 1965.

Poudaril je, da sta za razvoj samoupravljanja v Jugoslaviji posebnega pomena nova ustava SFRJ in deseti kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Gradivo z desetega kongresa in ustava izhajata iz spoznanja, da je za nadaljnji razvoj samoupravljanja nujno potrebno poiskati konkretne ekonom-

skopolitične in proizvodne oblike premaganja različnih navzkrižij. Zlasti pomembno je, ustvariti pogoje, da bodo delavci v združenem delu neposredno obvladovali razširjeno reprodukcijo.

Socialistično samoupravljanje, ki je prve praktične korake naredilo pred dobrimi stoleti v prvi proletarski revoluciji, v pariški komuni in ki so ga teoretično utemeljili v svojih delih Marx, Engels in Lenin, je v Jugoslaviji postalo celovit družbeni sistem. Z ustavo SFRJ in ustavi republik in pokrajin smo začrtali poti nadaljnega razvoja socialističnih samoupravnih odnosov in postavili branice zoper težnje in pojave, ki nasprotujejo interesom delavskega razreda in njihovi zgodovinski vlogi.

„Povsem razumljivo je, da delavci o rezultatih svojega dela ne more odločati kot izoliran posameznik“, je poudaril Špiljak. „To pravico uresničuje delavec samo združen z drugimi delavci. Osnovna oblika tega združevanja je temeljna organizacija združenega dela, ki postaja osnova vseh oblik povezovanja in združevanja dela in sredstev družbene reprodukcije. Tak položaj delavca v temeljni organizaciji združenega dela je branik zoper pojave birokratizma, tehnokratizma in vseh drugih „izmov“.

To, da delavci sami nosijo posledice svojega odločanja, da je dohodek, ki ga ustvarjajo, materialna osnova njihovih samoupravnih pravic in da morajo torej nenehno povečevati produktivnost dela, ustvarja podlago za racionalno ravnanje delavcev v vsaki temeljni organizaciji. Delavci so objektivno v

položaju, ko v lastnem interesu ravnajo tako, kot je tudi v splošnem interesu vseh drugih delavcev.

ŠIRINA DELEGATSKEGA SISTEMA

Ena izmed večjih sprememb v političnem sistemu države je tudi uvedba delegatskega načela. To je nova oblika neposrednega sodelovanja delavskega razreda in delovnih ljudi v upravljanju družbenih zadev — nova oblika političnega sistema delavskega razreda. Skupščinski sistem oblasti, ki je vse do nove ustave ohranil precej elementov meščanskega parlamentarizma, dobiva zdaj najširšo samoupravno osnovo, ki jo sestavlja delovni človek, proizvajalec in občan, organiziran v organizacijah združenega dela, v krajevnih in drugih samoupravnih skupnostih in družbenopolitičnih organizacijah. V njih delovni ljudje vzpostavljajo medsebojne odnose v proizvodnji in delitvi, zadovoljujejo svoje posamične in skupne interese, oblikuje skupna stališča o vseh življenjskih vprašanjih.

Kako širok je naš delegatski sistem, se je najbolje pokazalo na zadnjih volitvah: v več kot 72.500 delegacij je bilo izvoljenih okrog milijon delegatov. Približno vsak 20 volilec je član ene izmed delegacij ali drugih organov samoupravljanja. Tak sistem daje delavskemu razredu in delovnim ljudem možnost bivanja, kakršne v dolgi zgodovini revolucionarnega boja nikoli niso imeli. Tako postajajo delovni ljudje v Jugoslaviji enakopravni nosilci razvoja socialistične družbe, resnični kovači svoje sedanosti in prihodnosti.

IZ GOVORA GENERALNE SEKRETARKE RS ZSS IVANKE VRHOVČAK NA PROSLAVI OB JUBILEJU SAMOUPRAVLJANJA V SEVNICI

»Odnose spreminjamo mi sami, delavci!«

Ob 25. obletnici samoupravljanja in dnevu samoupravljalcev Jugoslavije se je pri nas zvrstila vrsta slovesnosti in proslav. Na osrednji prireditvi v občini Sevnica je zbranim spregovorila generalna sekretarka RS ZSS IVANKA VRHOVČAK. V nadaljevanju povzemamo nekatere misli iz njenega govora.

Potem ko je dejala, da se lahko s ponosom ozremo na našo samoniklo prehojeno pot, saj danes ustvarjamo s sredstvi za proizvodnjo v družbeni lastnini že nad 82 % skupnega družbenega proizvoda Jugoslavije, je Ivanka VRHOVČAK opozorila, da smo odprta samoupravna družba, ki se zaveda svojih dejanj, svojih uspehov in tudi svojih napak. Zato si nikdar nišmo prizanašali s tem, da bi prikrivali lastne slabosti in nepravilnosti. V tem nas ni oviral in nas tudi ne ovira tudi tako svečan trenutek kot je jubilej, ki ga slavimo zdaj.

Nasprotno: če kdaj, potem moramo prav zdaj opogumljeni in okrepljeni po 25 letih samoupravne šole in življenja na začetku novega obdobja samoupravljanja, na začetku uresničevanja nove ustave, biti kritični do svojega ravnanja in razmer v TOZD, v krajevni skupnosti, v SIS in v drugih samoupravnih okoljih ter političnih organizacijah.

ZA KAJ VSE SMO KRITIČNI?

Že danes, še zlasti pa jutri ne bomo mogli krivde za neustrezne odnose v svojih samoupravnih organizacijah, krivde za svojo politično nemoč, neučinkovitost zvrčati na državo ali na nekoga izmed nas in se izgovarjati, da nas našemu

samoupravnemu razvoju nenaklonjeni posamezniki in skupine niso pustili do besede, do odločanja o pogojih in rezultatih našega dela.

Zato smo kritični! Še več! Izgubljamo potrpljenje do vsakogar, ki se ni upal ali ki se ni hotel dejavno vključiti v delavsko samoupravljanje; do vsakogar, ki mu ni mar ponujena delavčeva roka, da naj glede na svoje znanje, položaj in strokovne sposobnosti pomaga soustvarjati nove družbeno-ekonomske odnose in si s tem potrjuje svoje mesto v družbi ter pričakuje, da bodo delavci spoštovali njegovo delo.

Danes vedo delavci v vsaki TOZD povedati, do kod sega njihova oblast, s čim razpolagajo, kako urejajo delovne razmere, o čem odločajo, kako se dogovarjajo o razporeditvi dohodka, o združevanju dela in sredstev, le da delavci, ki udarijo pri tem s pestjo po mizi, povedo to drugače, kakšna je njihova dejanska samouprava, kot pa to store neosveščeni, kdaj pa kdaj še vedno ustrahovani ali celo zavedeni delavci.

V teh razmerah moramo vedeti tudi politične organizacije v TOZD in drugih samoupravnih ravneh, na čigavi strani smo in moramo biti. Pri tem imamo še zlasti sindikati, kot najbolj množična organiza-

cija delavskega razreda, nedvoumne naloge in dolžnosti. Vselej moramo vedeti, da smo delavci in da moramo biti na strani interesov delavcev. Biti moramo taka organizacija, ki jo bo delavski razred v vseh okoljih čutil kot svojo organizacijo, ki bo revolucionarna in sposobna uveljaviti vsi delavski spodbudo, ki izhaja iz nove ustave. Delavec mora čutiti svojo politično organizacijo — sindikat kot podporo svojemu samoupravnemu delovanju. Razen tega pa mora sindikat občutiti kot organizacijo, na katero se bo lahko oprl vselej, kadar bo potreboval tovariško besedo in pomoč v vseh svojih velikih in drobnih stiskah.

DELAVCI HITRO SPOZNAJO, KDO POŠTENI DELA IN MISLI

Sevnico poznamo tudi po tem, da se v vaši občini pogumno lotevate lastnih slabosti in da znate zaustaviti našemu samoupravljanju nasprotno sile. Tako ste prepričali, da se posamezniki niso mogli okoristiti z rezultati minulega dela delavcev. Spopadate se s silami, ki skušajo s formalnim ustanavljanjem TOZD, s preprečevanjem združevanja dela in sredstev, s prilaščanjem različnih privilegijev in z demagogijo zavajati delavce in obiti novo ustavo. To je trda bitka. Pri tem sta potrebni velika odločnost in nepopustljivost — tudi za ceno trenutno manjše priljubljenosti tovarišev, ki jih

skušajo oblastneži prikazovati kot ljudi, ki ne vedo, kaj hočejo, ali pa celo tako, kot da delujejo proti interesom delavcev. Vendar vaše in druge izkušnje kažejo, da prej ko slej delavci spoznajo, kdo je pošten, kdo se resnično zavzema za ustavne odnose brez velikih besed, kdo pa si pridobiva delavske glasove s podkupovanjem z debelejšimi kuvertami, ali pa s svojo nadutostjo in samopašnostjo izrablja neprebujena samoupravna in politična okolišča delavcev in

delavk in njihovo tradicionalno vzgojo, računajoč pri vsem tem, da ga tako ali tako ne morejo pogrešati, ker je v času njegovega vodenja podjetje uspelo. Pri tem pa seveda niti ne trenje pred dejstvom, da je za svoje delo v tovarni bil plačan, da je zanj odgovoren pred zakoni, če že noče biti pred družbo in da je vendarle za to užival vodilni položaj.

V teh in podobnih bitkah niste sami. Vedeti pa seveda moramo, da lahko spreminjajo odnose samo delavci v konkretnem samoupravnem in političnem okolju. Zato pa je potrebno še več znanja in revolucionarnega žara. Šele na začetku poti smo. Veliko moramo še storiti, da bi zaživel resnični delegatski odnos, ki naj prekrvavi sleherni temeljno organizacijo združenega dela, samoupravno interesno skupnost, krajevno skupnost in druga mesta odločanja.

ZA STABILIZACIJO SE BORIMO SKUPAJ IN VSAK POSEBEJ

V nadaljevanju svojega govora je generalna sekretarka RS ZSS Ivanka VRHOVČAK opozorila na pomen integracijskih procesov in na našo skupno dolžnost, da bi se z zaostreno odgovornostjo lotili akcije za stabilizacijo gospodarstva, s tem da bi se spoprijeli z najbolj nevarnimi žarišči nestabilnosti, kot so neusklajenost uvoza z izvozom, ne-

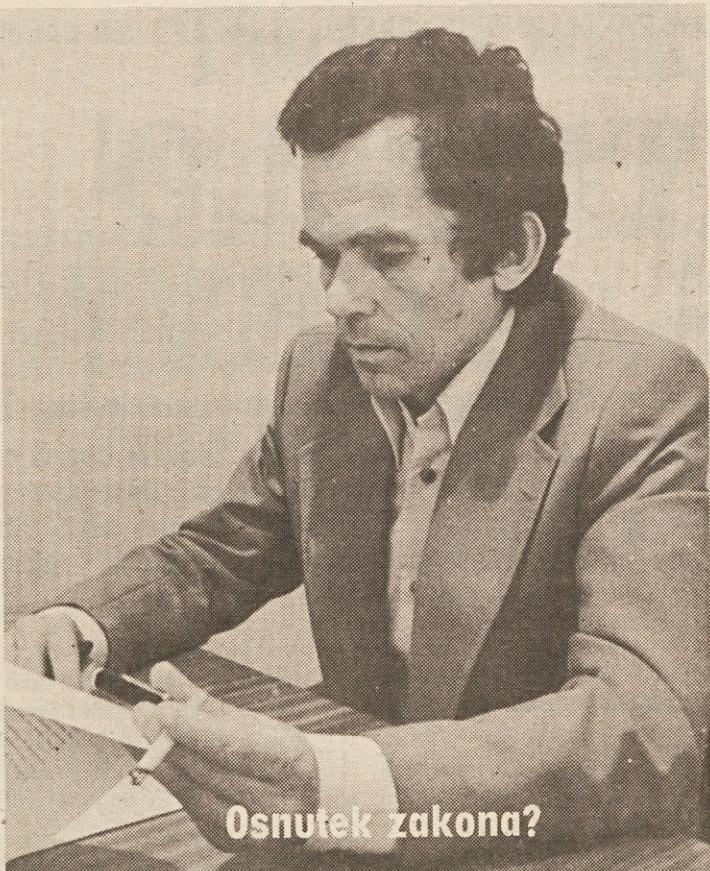

Ivanka Vrhovčak: „Več kot dovolj vzrokov je, da izgubljamo potrpljenje do vsakogar, ki se ni upal ali se ni hotel dejavno vključiti v samoupravljanje.“

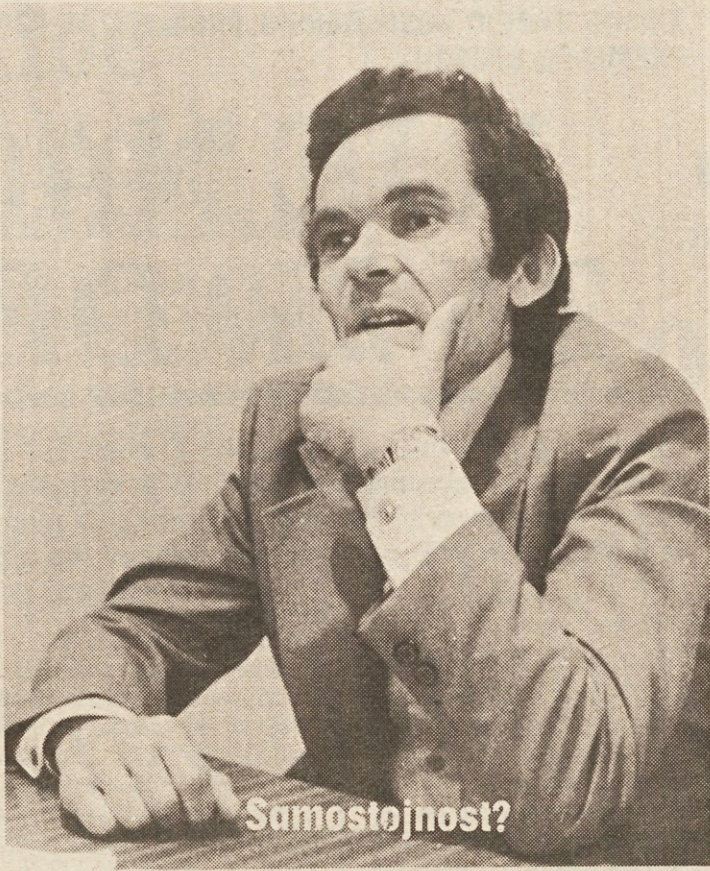
pokrite investicije, neusklajena poraba, prehitro naraščanje cen in inflacija kot posledica vseh teh slabosti. Pri tem je dejala, da je stabilizacija sicer naša skupna družbena naloga, ki pa je obenem zadeva vsakega člana naše organizacije, vsake TOZD in SIS, vsake družbenopolitične skupnosti. Z zaostrovanjem odgovornosti ne zmanjšujemo doseženih uspehov, toda s povečano družbenopolitično aktivnostjo hočemo in moramo zavreti ponavljajoče se polovičarstvo, nedoslednost in „pokrivanje“ lastnih slabosti.

Samoupravno urejanje tudi najbolj občutljivih področij se v praksi potrjuje. Administrativni ukrepi, s katerimi trenutno poskušamo odpravljati nevarna neskladja v našem razvoju, niso naša družbena usmeritev, zato moramo samo še povečati samoupravno aktivnost na vseh področjih našega dela in življenja.

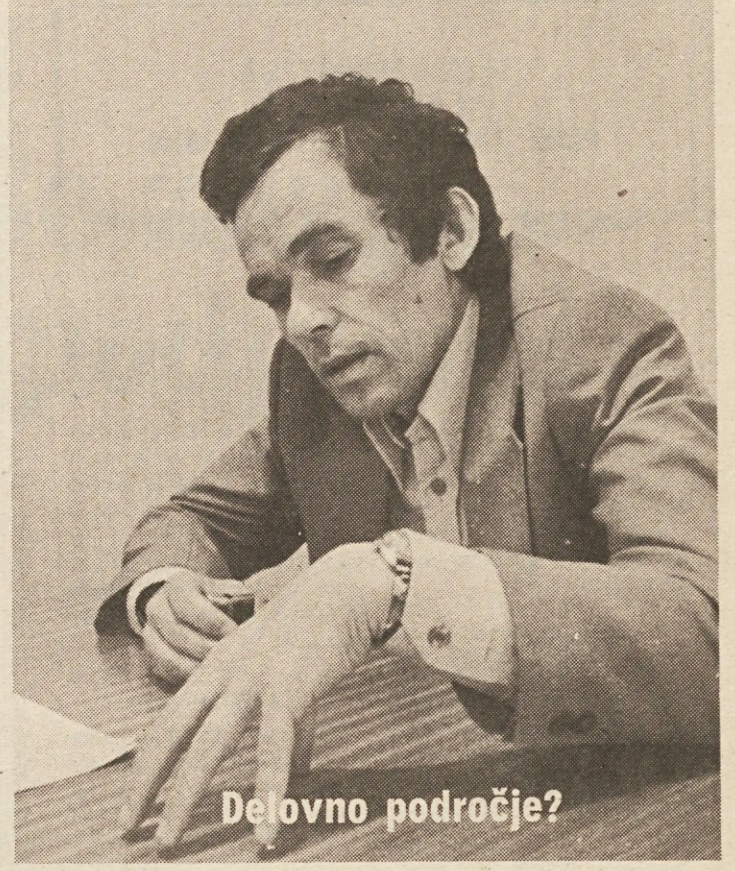
Svoj govor pa je Ivanka VRHOVČAK sklenila s mislijo, da celotna jugoslovanska samoupravna praksa potrjuje, da v razvoju socialističnega samoupravljanja ni nikakršnih samovoljnih tokov in reprodukcije, marveč je njegov razvoj rezultat revolucionarnega boja delavskega razreda in vseh delovnih ljudi pod vodstvom ZK. Praksa je potrdila, da je samoupravljanje postalo najzanesljivejša opora in poročilo nacionalne svobode in enakopravnosti vseh narodov in narodnosti v naši večnacionalni skupnosti.

Osnutek zakona?

Samostojnost?

Delovno področje?

PRVE IZKUŠNJE DRUŽBENEGA PRAVOBRANILCA SAMOUPRAVLJANJA

ČE BO TREBA — TUDI KIRURG!

Samoupravljanje je živ organizem. Ne gre za frazo, ki naj že vnaprej opraviči vsa dogajanja v okviru tega edinstvenega družbenega procesa, temveč prej za spoznanje, da so uspeh samoupravljanja, njegova učinkovitost in raven življenjske povezane z neprestanim oplajanjem in medsebojnim učinkovanjem med teorijo in prakso.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja se je prav gotovo rodil iz takega medsebojnega odnosa. Zanj bi tudi lahko rekli, da je izraz nuje. Življenje je zahtevalo „nekaj“, teorija pa je našla rešitve, od katere si vsi veliko obetamo. Trdnejše odgovore o pravi vrednosti in učinkovitosti nove pravne institucije na področju samoupravnega življenja pa bomo seveda lahko dobili šele kasneje, ko se bo zbralo dovolj „praktičnega gradiva“.

Zaenkrat lahko le ugotovljamo — poleg velikih obetov — da je družbeni pravobranilec samoupravljanja nekaj novega in da o njem po logiki stvari še premalo vemo. Prav zato smo zaprosili za razgovor Vinka Kastelica, republiškega pravobranilca samoupravljanja, ki ga je pravzaprav doletela čast, da orje ledino na tem področju v Sloveniji. Poleg tega smo morali upoštevati, da si je Kastelic kot izkušen družbeno politični delavec pri opravljanju nove dolžnosti že nabral prve praktične izkušnje, tako da se je pogovor o družbenem pravobranilcu samoupravljanja že lahko dvignil nad zgolj teoretičnim razglabljanjem.

ORANJE LEDINE

DE: „Kot družbeni pravobranilec samoupravljanja SR Slovenije „orjete ledino“. Kje vidite pri tem poglobljene težave?“

KASTELIC: „Gre za popolnoma novo institucijo, ki je doslej pri nas nismo poznali. Razumljivo je zato, da so začetne težave večje. V vsa okolja — posebno v nekaterih občinah — še ni prodrlo spoznanje o nujni potrebi hitrejšega uresničevanja ustavnih določb o posebni zaščiti samoupravljanja in druž-

bene lastnine, kot je to določila ustava. Obenem menijo, da to pač ni „občinska zadeva“, zato se jim nikamor ne mudi.“

DE: „Občinska?“

KASTELIC: „Mislijo, da se bo za pravobranilca samoupravljanja že pobrigal „nekdo od zunaj“, saj ne sodi v krog ustaljenih občinskih obveznosti.“

Take ovire povzročajo, da so doslej imenovani le družbeni pravobranilci samoupravljanja v štirih občinah, in sicer na Ravnah, v Mariboru, Ljubljani — Bežigrad in Celju. Resnici na ljubo je treba povedati, da je celjski pravobranilec „regijski“, torej je zadolžen za sedem občin in ne samo za eno.

Problemi samoupravljanja in družbene lastnine so v združenem delu in samoupravnih organizacijah, zato morajo biti družbeni pravobranilci samoupravljanja čim bližje delavcem kot njihov instrument — torej v občinah. Naša skupna naloga je, da brez odlašanja izvršimo sklepe družbeno političnih organizacij in še posebej zveze komunistov, ki je na omenjene probleme poudarjeno opozarjala.“

ZAKON

DE: „Zakon o družbenem pravobranilcu samoupravljanja je bil 11. junija v skupščini SR Slovenije kot načrt sprejet, torej je že precej otipljiv“. Kakšne bistvene novosti prinaša v samoupravno življenje?“

KASTELIC: „Pri nas so še vedno dokaj močne „pravne tradicije“, da je edino „pravo“ pravo samo tisto, ki ga ustvarja država s svojimi zakoni. Samoupravni predpisi za te teorije sploh niso pravo, ampak samo skupek nekaterih moralnih norm, ki se jih pač ljudje držimo — ali pa tudi ne, odvisno od naše zavesti itd...“

Te teorije niso daleč od tega, da se pač samoupravljanje razvija spontano, samo s političnimi prizadevanji in podobno. Prave in učinkovite odločitve naj bi se sprejemale samo z državnimi predpisi...“

Načrt zakona izhaja iz realne in ustavne predpostavke, da vse več medsebojnih razmerij urejajo delavci in občani s samoupravnimi predpisi. Ti predpisi

so samoupravno pravo. Kot taki imajo in morajo imeti vsa pravno avtoriteto ter tudi zagotovljeno izvajanje in sankcioniranje, pa njihovo usklajenost z ustavo in zakoni. Eden od teh instrumentov na področju posebne varstva samoupravljanja in družbene lastnine je družbeni pravobranilec samoupravljanja kot sredstvo v rokah delavskega razreda. Kot individualni samostojni organ družbene skupnosti je za svoje delo odgovoren delavcem, organiziranim v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti, kot tudi delavcem v okviru družbenopolitičnih organizacij. Njegova dolžnost je, da v svojem delu na tem področju aktivira vse družbenopolitične dejavnike, ki so po ustavi odgovorni za razvoj samoupravljanja in družbene lastnine kot temeljev našega sistema.“

„ZDRAVLJENJE“

DE: „Naj bi imelo delo družbenega pravobranilca samoupravljanja predvsem preventivni ali bolj kurativni značaj?“

KASTELIC: „Nedvomno je bolj preprečevati kot zdraviti. To načelo upošteva tudi načrt zakona. V praksi pa je uresničevanje tega načela odvisno od organiziranosti in usposobljenosti delavcev, ki prevzemajo to dolžnost in od pomoči, ki jo dajejo tem organom družbenopolitične organizacije in drugi, ki jih bo zakon za to zadolževal.“

Družbeni pravobranilci samoupravljanja zaradi svoje malostevilnosti sodelujejo sedaj samo v razreševanju zadev, katere sprožajo samo delavci in še to predvsem v primerih, ko gre za neurejene odnose v kolektivih. Po zakonu pa bodo zadolženi, da sami — tudi brez iniciative drugih — spremljajo odnose in pojave na svojem delovnem področju, intervenirajo, svetujejo, pa tudi uporabljajo z zakonom predpisana pravna sredstva.“

Družbeni pravobranilec samoupravljanja ni „advokat“, ki zastopa „stranko“, ki se nanj obrne za pravno pomoč. Posreduje in deluje lahko samo takrat, ko gre za kršenje samoupravnih pravic in družbene lastnine. To je njegovo delo. Pri tem je dolžan in odgovoren sam

ocenjevati, predvsem v sodelovanju z družbenopolitičnimi organizacijami, ali so samoupravne odločitve v delovnih skupnostih ali drugih samoupravnih organizacijah v skladu z ustavo, zakoni in sprejetimi političnimi dokumenti družbenopolitičnih organizacij. Če niso, je dolžan delovati, ne glede na mnenje posameznika ali organizacije, ki se je nanj obrnila. Deluje torej kot eden od udeležencev v razreševanju konkretnih družbenoekonomskih razmerij v združenem delu, skupaj s samoupravnimi organi, sodišči združenega dela in drugimi organi.“

Dolžan je sprejemati vse vloge delavcev, organov delavske kontrole, sindikalnih organizacij ter na vsako vlogo tudi odgovoriti.“

Po zakonu bo njegova dolžnost in osnovna usmerjenost, da skuša s predlogi, nasveti in podobnim vplivati na razreševanje problemov. Torej — preventivno delovanje. V vseh primerih pa, ko gre za zavestne odpore tehnoških in birokratskih sil, ki ne želijo izpustiti oblasti iz rok, je dolžan delovati s pravnimi sredstvi — torej predlagati razreševanje zadev sodišču združenega dela, skupščini družbenopolitične skupnosti, če gre za bistvene motnje v samoupravnih odnosih, lahko pa tudi ustavnemu sodišču, če gre za neskladnost samoupravnih aktov z ustavo itd... V hudih primerih kršitve samoupravne pravice ali družbene lastnine pa bo po zakonu pooblaščen celo sam izreči začasni ukrep, ki naj tako ravnaje prepreči, dokler sodišče ali drug pristojen organ ne odloči o zadevi.“

Delovna usmeritev je torej preventivna, vendar je v delu potrebno dosegati tudi učinkovitost ter na način utrjevati samoupravni red in zakonitost.“

SAMOSTOJNOST

DE: „Je družbeni pravobranilec pri svojem delu preveč ali premalo samostojen?“

KASTELIC: „Mora biti samostojen! Le samostojnost pomeni tudi odgovornost za svoje delo. Seveda je ta samostojnost močna le v okviru razrednega

interesa delavcev, katerih instrument je. Vplivi neformalnih skupin, ožjih sredin in podobno so nesprijemljivi. Zato bodo morali družbeni pravobranilci samoupravljanja v republiki delovati enotno in usklajeno v zaščiti samoupravljanja in družbene lastnine. Družbeno ekonomski odnosi na tem področju so namreč v osnovi enaki ne glede na take ali drugačne teritorialne meje.“

DE: „Ni dvoma, da družbenega pravobranilca samoupravljanja nujno potrebujemo. Ali iz te ugotovitve izhaja tudi spoznanje, da bo imel pri svojem delu nasprotnike, zaviralce...? Izkušnje?“

KASTELIC: „Razumljivo! Pri razreševanju posameznih zadev so se ti že odkrito pojavili. Na sestankih delavcev so vodilni delavci v nekaterih organizacijah že nastopali s tezo, da ni dober delavec tisti, ki se obrača „na nekoga v Ljubljano“. Dober je samo tisti, ki za tovarniškim zidom rešuje zadeve.“

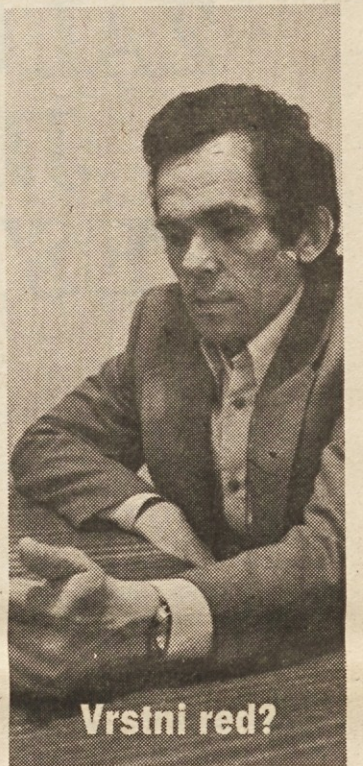
DE: „Se utegne zgoditi, da bo zaradi načina financiranja družbeni pravobranilec samoupravljanja v občini v kritičnih primerih preveč na udaru odločujočih v svojem okolju?“

KASTELIC: „To se lahko primeri. Menim, da bi morali v perspektivi priti do skupnega dogovora med občinami in republiko o skupnih osnovah in merilih za financiranje dejavnosti družbenih pravobranilcev samoupravljanja.“

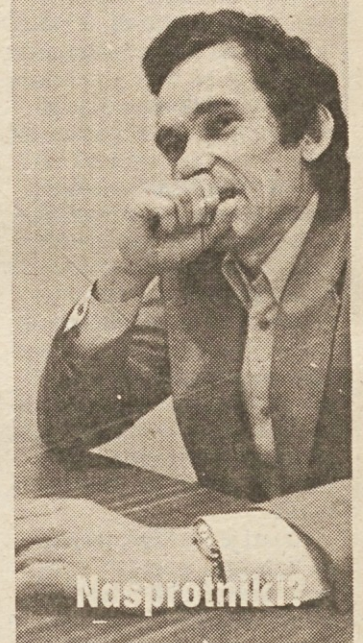
DE: „Kje je njihovo mesto v odnosu do ostalih, že utečenih pravnih institucij?“

KASTELIC: „Načrt zakona izhaja iz načela, da je družbeni pravobranilec samoupravljanja samo eden od organov, ki deluje na tem področju. Zato ureja razmerja družbenega pravobranilca samoupravljanja do vseh drugih organov v naši družbi, ki so tudi pristojni za delovanje na tem področju. V takem okviru zakon zato določa specifična sredstva, s katerimi deluje družbeni pravobranilec samoupravljanja predvsem kot iniciator in predlagatelj delovanja in odločanja pristojnih organov in organizacij v posameznih primerih.“

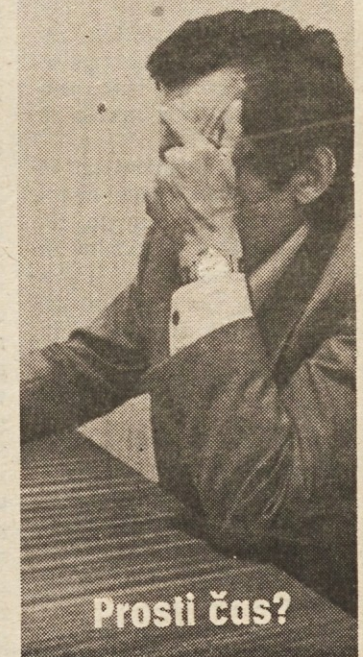
IGO TRATNIK

Vrstni red?

Nasprotniki?

Prosti čas?

LESNA INDUSTRIJA IN GOZDARSTVO PRED TEŽKIMI PREIZKUŠNJAMI

Na sedmi seji republiškega odbora sindikata delavcev lesne industrije in gozdarstva Slovenije so delegati govorili predvsem o kopičenju zalog in o nelikvidnosti v tej panogi. Ugotovili so:

„Križa še nikoli ni bila tako huda, kot v prvem polletju letošnjega leta!“

ZA KAJ GRE?

Težave, s katerimi se obojajo organizacije združenega dela v lesni industriji in v gozdarstvu, so se začele že lani, ko je upadla gospodarska aktivnost v razvitih deže-

domačem trgu naletela na številne težave in ovire in se je precej zmanjšala.

Težave v izvozu in na domačem trgu ne le povečujejo zaloge in nelikvidnost, ampak so že zamrzile obratna sredstva in zmanjšujejo proizvodnjo, kar pa spet povečuje proizvodne stroške in še bolj zapira izvozne možnosti.

KAJ STORITI?

V gradivu, ki ga je nedavno tega zbrala slovenska gospodarska zbornica, je rečeno:

ZALOGE JIH PESTIJO

lah sveta in se je zmanjšala kupna moč potrošnikov. Še zlasti je bila manjša prodaja izdelkov trajnejše vrednosti. Ker pa je bil naš izvoz pohištva — torej ena izmed značilnih dobrin trajnejše vrednosti — usmerjen predvsem v razvite zahodne dežele, je bila pohištvena industrija, po njeni izredni konkurenti v preteklih letih, že lani hudo prizadeta, letos pa so njene stiske in težave še večje.

Nekaj podatkov:

Vrednost izvoza vsega jugoslovanskega gospodarstva se je v lanskem letu povečala za 33,4 odstotka v primerjavi z letom poprej. Vrednost izvoza lesne industrije Jugoslavije pa se je povečala za 13 odstotkov in slovenskih podjetij za 10 odstotkov.

Ker pa je bil fizični obseg lanskega jugoslovanskega izvoza enak predlanskemu, je očitno, da je lesna industrija izvozila manj izdelkov. Gre za 20-odstotno manjšo prodajo na tujem trgu, ali drugače rečeno — lani je naša lesna predelovalna industrija izvozila 20,5 odstotka svojih proizvodov, leto dni poprej pa 28,4 odstotka.

Hkrati je lesno predelovalna industrija povečala uvoz tako imenovanih klasičnih reprodukcijskih materialov (hlodovine in žaganega lesa, furnirja in plošč) za 100 odstotkov.

Letos so razmere še slabše. Skupne zaloge so se povečale za 56 odstotkov, zaloge končnih izdelkov pa so dvakrat večje kot lani, medtem ko je izvoz manjši za polovico.

Cene na zunanjem trgu so sicer naraščale, vendar ne toliko, kot cene surovin, reprodukcijskih materialov in drugih stroškov na domačem trgu. Temu pa niso sledile izvozne stimulacije in naša lesna industrija je izgubljala svojo konkurenčno moč.

Isto velja za izvoz primarnih izdelkov kot so žagan les, furnir in plošče, saj smo v prvih treh mesecih letošnjega leta prodali na tuje le 60 odstotkov lanskega vrednosti prodaje.

V prvem polletju letošnjega leta je tudi prodaja na

„Lesna industrija že skoraj dve leti opozarja na negativne trende, ki se zaradi neučinkovitih izvoznih spodbud kažejo predvsem v stagnaciji izvoza. Osnovna misel naših predlogov in izražena v zahtevi, da morajo biti pogoji gospodarjenja enaki, tako na domačem trgu kot tudi pri izvozu. Hkrati in še zlasti v zadnjem času pa opozarjamo na neenakopravne pogoje domačega potrošniškega kreditiranja pohištva.“

Na seji republiškega odbora sindikata delavcev lesne industrije in gozdarstva so se delegati sicer zavzeli za bolj učinkovito pomoč družbene skupnosti. Predvsem so govorili o zmanjšanem pogoju pri nakupu pohištva na kredit (predlagali so 10-odstotni polog namesto zdajšnjih 30 odstotkov), o boljših izvoznih stimulansih in uvoznih omejitvah.

še zlasti pa so razpravljali, kaj v teh razmerah lahko sami storijo, kako naj odpravijo henačrnost, neracionalnost v poslovanju in slabo gospodarjenje. „Prav zdaj, v teh težavnih časih, moramo,“ so rekli, „še bolj samoupravno organizirati združeno delo in dosledno uveljaviti samoupravne odnose ter uresničiti vsa tista določila sporazumov o integracijah, ki smo jih pred letom dni ali več podpisali, potem pa smo nanje skoraj pozabili. Morali se bomo temeljito dogovoriti, kako hitro bomo v bodoče napredovali. Čas je že, da uveljavimo predvsem težnjo po kvaliteti naših proizvodov.“

Republiški odbor je med drugim sklenil:

„Rešitve ni moč pričakovati le od družbe. Sami moramo čimprej uskladiti samoupravno planiranje v lesni industriji in v gozdarstvu, oceniti gospodarske razmere, zagotoviti red, disciplino in vsestransko varčevanje, odgovornost vodilnih in večjo delovno storilnost. Še zlasti pa moramo skrbeti za tiste delovne organizacije, ki delajo z izgubo, ali so na meji rentabilnosti, se pravi, skrbeti tako, da bi delavcem zagotovili socialno varnost in spodbujali njihovo storilnost.“

JANEZ VOLJČ

TOMOS TAREJO GOSPODARSKI PROBLEMI IN PROBLEM ZAPOSLOTITVE DELAVCEV, KI JIH JE PRED ČASOM PREPUSTIL CIMOSU

KJE NAJTI DELO ZA 250 DELAVCEV?

Tomos je pred tremi leti »posodil« Cimosu 250 delavcev in delovne prostore za čas, dokler Cimos ne zgradi nove proizvodne hale ● Hala je zgrajena, selitev strojev naj bi se začela jeseni, delavcev pa Tomos trenutno ne more prevzeti, ker zanje nima dela ● Mrzlično iskanje rešitve v obeh podjetjih, še najbolj ustrezna pa je začasna rešitev, da Cimos ne bo selil proizvodnje amijev in spačkov, dokler delavci v Koprju ne bi dobili drugega dela

Medtem ko na vsej slovenski obali prav krepko primanjkuje delovne sile, se v Koprju vprašujejo, kako zaposliti 250 delavcev. Seveda to niso delavci, ki so pravkar prišli v mesto iskat zaposlitve: teh 250 delavcev (števílo je zaokroženo) že leta dela v Koprju; najprej so bili zaposleni v Tomosu, sestavljali so spačke in amije, od konca leta 1972, ko je začelo delati novoustanovljeno podjetje Cimos, „otrok“ Tomosa in Citroena, pa so ti delavci po dogovoru med obema podjetjema „prešli“ za „nedoločen čas“ v Cimos. Ker je hkrati Tomos posodil Cimosu tudi del svojih proizvodnih prostorov, do takrat, ko bo Cimos zgradil svoje, so omenjeni delavci še naprej ostali pod streho Tomosa.

Ta čas je Cimos zgradil lastno „tovarno“ avtomobilov v Novi Gorici; lani so v njej začeli sestavljati modele GS iz Citroenovega proizvodnega programa, letos jeseni pa naj bi po prvotnem načrtu preselili tja še proizvodni in montažni trak za spačke in amije. Bliža se torej čas, ko se bodo delavci vrnili v matično podjetje, Tomos.

Vendar se, kot kaže, vsaj za sedaj še ne bo zgodilo ne eno, ne drugo: Cimos najbrž še ne bo prenesel proizvodnje tako imenovanega A programa, izdelave spačkov in amijev, v Novo Gorico, Tomos pa tudi še ne bo prevzel svojih delavcev. Matično podjetje namreč trenutno teh delavcev ne more zaposliti, zanje nima ustreznega dela, niti dovolj dela.

Žal so se začeli v obeh podjetjih malce pozno ukvarjati z vprašanjem zaposlitve teh 250 delavcev, sicer bi najbrž vsaj nekatere izmed rešitev, ki se ponujajo, že lahko izkoristili. Tako pa se mora Tomos s tem problemom ukvarjati prav v trenutku, ko je njegovo gospodarjenje zaradi zunanjih in tudi notranjih vzrokov hudo zaškripalo in ko podjetju primanjkuje sredstev celo za normalni obseg proizvodnje.

Izjemno slaba prodaja motornih koles v letošnjem letu, velika nelikvidnost, Tomos ima trenutno za 160 milijonov dinarjev terjatev, 120 milijonov od le-teh jih je že zapadlo, hkrati pa okoli 90 milijonov obveznosti do kooperantov, izmed katerih nekateri že sporočajo, da do nadaljnjega ustavljajo dobavo repromateriala Tomosu — sta podjetja potisnila v sila težak, čeprav ne brezizhoden položaj. Resda je podjetje pred tem, da napravi rebalans letošnjega gospodarskega načrta, saj je proizvodnja že sedaj znatno nižja od načrtovane (namesto indeksa 133 je proizvodnja

količinsko dosegla indeks povečanja glede na lanske letni obseg le 113), vendar je „reševalna akcija“, ki so jo v podjetju izvedli v minulem mesecu pokazala, da bi vendarle do konca leta ob nekaterih izboljšanih pogojih gospodarjenja vsaj približno dosegli svoj gospodarski cilj. Podjetje potrebuje več sredstev za kreditiranje kupcev po vsej državi — Koprška banka, katere komitent Tomos je, pa ima zelo omejen obseg kreditnih sredstev — manj ostre pogoje pri nakupu njihovih izdelkov na kredit, učinkovitejšo trgovsko omrežje in investicijska sredstva, s katerimi bi bilo moč dvigniti produktivnost dela ter poceniti proizvodnjo. Hkrati pa gre tudi za boljšo organizacijo dela, izbiro takih izdelkov, ki jih trg sprejema, pa so obenem tudi dovolj rentabilni za podjetje. Navsezadnje pa imajo v mislih še precej manjšo odvisnost svoje proizvodnje od uvoženih sestavnih delov.

S temi problemi se v podjetju zelo zavzeto ukvarjajo in v kratkem bodo, vsaj glede notranjih ukrepov in odnosov do poslovnih partnerjev, v okviru rebalansa plana začrtali svojo pot v prihodnje.

Ob vprašanju, kako z delavci, ki bi jih Cimos v kratkem moral vrniti, pa zavzdihnejo: „Vse bi bilo v redu, če nam letos gospodarske težave ne bi pojedle praktično vse akumulacije in nas spravile v težaven položaj.“

Tomos bi potem lahko, skupaj s Cimosom, vsaj začasno razrešil problem zaposlitve slabe polovice „posojenih“ delavcev. Kako — je že druga zgodba.

TOMOS namreč ima svoj lastni razvojni oddelek — TOZD inštitut, ki razvija modele novih izdelkov. Že izvenkrmni motor LANO 4 je na evropskem trgu dosegel izreden uspeh in tudi dopolnilni program, motorja z 10 in 18 KM sta že zbudila zanimanje tujih kupcev, čeprav še nista v redni proizvodnji. Tako je Tomos sklenil s francoskim podjetjem Renault-Marina pogodbo o skupnem vlaganju v novo tovarno za proizvodnjo Tomosovih izvenkrmnih motorjev v Koprju. Ta tovarna naj bi sicer začela z delom šele v začetku leta 1977 in bi lahko v začetku sprejela 150 delavcev, naslednje leto pa vse v Cimosu spojene in še 130 drugih. Vendar bi Tomos in Cimos — če bi Tomos imel dovolj sredstev — lahko v kratkem času „zbrala“ okoli 20 milijonov din, s katerimi bi kupili toliko strojev za omejeno jugoslovansko-francosko tovarno, da bi v hali, ki bi jo izpraznil Cimos, delali že

sedaj več motorjev za Francijo ter zaposlili vsega skupaj okoli 100 delavcev.

40 delavcev (od omenjenih 100) bo Tomos jeseni zaposlil v dosedanjih proizvodnji.

Kljub temu pa seveda ostaja vprašanje, kam s preostalimi delavci, saj je za sedaj sklep DS Tomosa, da imajo pri iskanju novih delavcev prednost pri zaposlovanju tisti, ki so jih pred časom „posodili“ Cimosu, le papirnat. Kljub vsej svoji resnosti in humanosti je tudi delavcem v kaj slabo tolažbo.

Skupna komisija obeh podjetij, ki v zadnjem času zelo pogosto zaseda in išče najustreznejšo rešitev izmed menda petih, šestih variant, za zdaj tudi še ni odkrila „smodnika“. Pri vsaki rešitvi je namreč v ospredju finančno vprašanje, problem investiranja, da bi lahko na tak ali drugačen način zaposlili te delavce.

Tako je Cimos, na primer, predlagal, da bi v Koprju v sklopu svojega upravno-proizvodno-šolskega centra pri proizvodnji nekaterih modelov Citroenovih specialnih vozil zaposlili te delavce.

Ena izmed možnih rešitev je, da bi delavce vozili v Novo Gorico, dokler zanje ne bi dobili dela v Koprju.

Tomos morda najbolj vztraja pri začasni rešitvi, sodelovanju obeh podjetij pri nakupu strojev za bodočo novo tovarno izvenkrmnih motorjev ter kasnejši zaposlitvi vseh teh delavcev v novi tovarni. Vendar je ta rešitev, kljub temu, da je najbolj perspektivna, tudi časovno najbolj odmaknjena. Zato pa za takojšnje reševanje problema tudi najmanj primerna.

Za delavce pa je vsekakor, vsaj za zdaj, v navidez brezizhodni situaciji, najbolj spodbuden ali če hočete, najbolj tolažilen sklep samoupravnih organov Cimos: proizvodnje spačkov in amijev ne bodo selili v Novo Gorico toliko časa, dokler ne bo rešeno vprašanje zaposlitve delavcev v Koprju. Kaj pravijo o tem problemu na obali? Družbenopolitična skupnost daje Tomosu v njegovih prizadevanjih za izboljšanje gospodarskega položaja in gospodarjenja vso moralno podporo. Skušali mu bodo pomagati tudi s posredovanjem na najvišjih republiških in zveznih organih, prek delegatov obalnega področja ter pri izterjavi zapadlih terjatev. Hkrati je podjetje dobilo tudi vso podporo za svoj nameravani razvoj tako imenovanega „mokrega“ proizvodnega programa, povečanja proizvodnje izvenkrmnih motorjev in črpalk. S tem je posredno dana tudi podpora prizadevanjem obeh kolektivov, Tomosovega in Cimosovega, da bi rešila problem zaposlitve 250 delavcev.

In kaj pravijo delavci sami? Lani so se na zboru delavcev soglasno izrekli proti vrnitvi v Tomos. Razlog — predvsem nižji osebni dohodki v Tomosu. Letos so se osebni dohodki v Tomosu popravili, tako da razlik skorajda ni. Za zdaj delavci tudi niso, vsaj tako organizirano kot lani, nič določnega dejali o tem, kako vodilne vodstvene in samoupravne strukture obeh podjetij rešujejo njihov problem. Bodo pa v kratkem, tako vsaj upamo, lahko spregovorili pa tudi soodločali o najbolj ustreznih rešitvi njihovega problema.

BORIS RUGELJ

● KNJIGA ZA VSAKO KNJIŽNICO

Zvonko Štaubringer TITO — DRŽAVLJAN SVETA

Pri založbi ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, lahko naročite knjigo Zvonka Štaubringerja

TITO — DRŽAVLJAN SVETA

Avtor knjige opisuje 30 let dolgo pot predsednika Tita, da bi pokazal in dokazal človeštvu, kako se je vendar le možno izogniti novi katastrofi. Na tej poti se je predsednik Tito srečaval z mnogimi uglednimi državniki, politikami, kulturnimi, družbenimi delavci, pa tudi s preprostimi ljudmi.

Knjigo je izdala ČZP Delavska enotnost v sodelovanju z NIP Radnička štampa iz Beograda.

Knjiga je vezana v platno, opremljena s številnimi ovitki, tiskana na finem brezlesnem papirju. V knjigi je 16 strani ilustracij na umetniškem papirju. Format knjige je 17 × 24 cm, obsega pa 258 strani.

Cena za izvod knjige je 150 din.

Naročila pošljite na naslov: ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

Tudi sindikalne konference v akciji

V Sloveniji že 350 sindikalnih konferenc na ravni delovnih organizacij, vendar nekatere pri svojem delu zahajajo v škodljive skrajnosti ● V vseh kolektivih, ki štejejo nad 3000 zaposlenih, čimprej ustanoviti sindikalno službo pravne pomoči ● Delavsko enotnost v roke vsem sindikalnim aktivistom! ● Ofenziva sindikatov na področju samoupravljanja

(Nadaljevanje s 1. strani)

lovne organizacije kot tudi na ravni sestavljene organizacije združenega dela.

Na posvetovanjih so se zato dogovorili za enoten poslovnik o organiziranosti in načinu delovanja sindikalnih konferenc in koordinacijskih odborov sindikata. Prav tako so menili, da je treba v slehernem okolju preveriti celotno organiziranost in delovanje teh organov, ga izpopolniti oziroma odpraviti ugotovljene slabosti.

Udeleženci območnih posvetovanj so se še posebej dogovorili, da bodo ocenili, ali potrebujejo poklicnega sindikalnega delavca, ki je lahko sekretar konference ali njen strokovni sodelavec. Vendar pa ta poklicni sindikalni delavec ne more biti predsednik konference.

Kjerkoli bodo ugotovili, da potrebujejo poklicnega sindikalnega delavca, je treba sistemizirati njegovo delovno mesto in mu zagotoviti osebni dohodek iz sredstev temeljne ali druge sindikalne članarine. Prav tako je treba v sistemizaciji delovnih mest določiti, kateri delavci v skupnih ali drugih službah bodo opravljali kot svojo redno delovno dolžnost tudi administrativno tehnične posle za sindikalno konfereenco oziroma za koordinacijski odbor sindikata.

Upoštevač enega izmed sklepov osmega kongresa ZSS so se udeleženci območnih posvetovanj tudi dogovorili, da bodo v vseh delovnih organizacijah, v katerih je nad 3.000 zaposlenih, čimprej ustanovili sindikalno

službo pravne pomoči. Da pa bi sindikalnim aktivistom nudili kar največ opore in gradiva za njihovo delovanje, so se sklenili, da bodo naročili Delavsko enotnost za vse člane izvršnih in nadzornih odborov osnovnih organizacij sindikata, za vse delegate v konferencah in koordinacijskih odborih sindikata ter še za vse druge sindikalne aktiviste.

SINDIKALNA OFENZIVA NA PODROČJU SAMOUPRAVLJANJA

Na posvetovanjih so zelo podrobno razpravljali tudi o, kot so dejali, sindikalni ofenzivi na področju samoupravljanja. Pri tem so obravnavali sklepe, ki so bili sprejeti na plenarni seji RS ZSS dne 13. 6. 1975 v zvezi z uresničevanjem ustavne vsebine samoupravljanja v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, in sklepe republiškega sveta ZSS glede združevanja dela in sredstev, sprejete na plenarni seji dne 26. junija 1975.

Najvažnejši rezultat razprave o teh vprašanih je dogovor, da bodo takoj sklicali sestanke s predsedniki osnovnih organizacij sindikata in se z njimi pogovorili, kako v sleherni temeljni in delovni organizaciji uresničiti naloge, kot jih opredeljujejo omenjeni sklepi RS ZSS. Pri tem so posebej opozorili, da mora biti ocena razmer o samoupravljanju konkretna in odkrita, ne glede na to, ali bo z njo kdo prizadet ali ne. To je izhodišče za dogovor o konkretnih ukrepih, ki naj zagotove odpravo ugotovljenih slabosti. Temeljno merilo za uspešnost na tem področju pa je, koliko

so delavci v temeljnih organizacijah združenega dela zares neposredni nosilci oblasti in razpolagali z dohodkom, ki ga ustvarjajo s svojim delom.

Na vseh območnih posvetitvah so veliko govorili tudi o družbenem dogovarjanju in samoupravnem sporazumevanju. Pri tem so opozorili na neuskkljenost akcij in prizadevanj v republiki in občinah. Tako se predlogi za sklenitev posameznih dogovorov in sporazumov rojevajo takorekoč iz dneva v dan, kar v bistvu onemogoča razpravo in odločanje o sklenitvi in spremljanju uresničevanja teh sporazumov in dogovorov. Konkretno pa so se udeleženci posvetov zavzeli, da bodo vsak na svoji ravni temeljito preverili, kako se uresničujejo sporazumi o študentski politiki.

Udeleženci posvetovanj so obravnavali tudi gospodarska gibanja in naloge s področja stabilizacije. Sindikalne konference bodo pospešile svoje aktivnosti na teh področjih, in se vključile v enotno družbeno akcijo za stabilizacijo s tem, da bodo ocenile razmere v svoji delovni organizaciji in še zlasti terjale ukrepe za povečanje produktivnosti, kar največje varčevanje z materialom in sredstvi ter dosledno spoštovanje sprejetih sporazumov in dogovorov.

Posvetovanja, o katerih poročamo, so torej bila dober in konkreten delovni dogovor, povezan z izmenjavo izkušenj o dosedanjem delu. Zato bodo po oceni udeležencev samih precej pripomogla k nadaljnjemu in bolj uspešnemu delovanju tako sindikalnih konferenc kot osnovnih organizacij sindikata.

—mr

AKCIJA SINDIKATA DELAVCEV KOVINSKE INDUSTRIJE ZA STABILIZACIJO GOSPODARSKEGA POLOŽAJA

ODLOČNO ZOPER SLABOSTI

Čas je za akcijo; odločno, hitro in temeljito! Tako je izzvenela obravnavna letošnjih gospodarskih gibanj pri nas na sploh in posebej v kovinski industriji, črni in barvasti metalurgiji ter v elektroindustriji na republiškem odboru sindikata delavcev kovinske industrije Slovenije, ki je bila pred kratkim. Položaj v gospodarstvu, povzročile so ga številne domače slabosti ter razmere na svetovnem trgu, katerim se prepočas prilagajamo, namreč zahteva tudi od sindikatov na vseh ravneh njihove organiziranosti, da temeljito zasučijo rokave in dajo svoj prispevek boju za stabilnejše in bolj učinkovito gospodarjenje.

Ne bi tokrat podrobneje navajali gospodarskih razmer, to nameravamo storiti prihodnjic; omenili bi le globalne značajske poteze našega trenutnega gospodarskega „jaza“: zelo slab izvoz, nelikvidnost, slaba preskrba z reprodukcijskim materialom, zlasti uvoženim (zaradi restrikcij pri uvozu), naraščanje zalog gotovih izdelkov preko vsake meje v nekaterih dejavnostih — zaradi slabših pogojev prodaje tako doma kot tudi na tujem, cene naraščajo dokaj nekontrolirano. Skratka, mnogi pokazatelji gospodarskih gibanj kažejo, da se le-ta marsikje ne ujemajo z resolucijo o družbe-

noekonomski politiki in razvoju Slovenije za letošnje leto.

Kaj lahko sindikati prispevajo k uresničevanju ciljev, zastavljenih v resolucijah? Ker bomo o tem še pisali, tokrat na kratko povzemamo najvažnejše sklepe z omenjene, zadnje seje RO sindikata delavcev kovinske industrije. Sindikati lahko krepko podprejo pozitivna gibanja v rasti proizvodnje, s tem, da analizirajo in spremljajo uresničevanje načrtovanega obsega proizvodnje, njene strukture, produktivnosti, ekonomičnosti poslovanja in da vodijo akcije za razreševanje problemov s tega področja. Sem spada tudi spodbujanje odgovornih dejavnikov v podjetjih k racionalizaciji proizvodnje, ugotavljanju rezultatov izvoza in uvoza, gibanja cen proizvodov v okviru samoupravnih sporazumov; sporazumi naj ne bi podpirali teženj, da se gospodarski položaj posameznega podjetja izboljša samo z dvigom cen. Hkrati pa morajo sindikati doseči, da bodo o vseh teh vprašanih in možnih rešitvah razpravljali in odločali tudi delavci, zlasti pri sprejemanju samoupravnih sporazumov in pri sklepanju o investicijskih programih. Izjemnega pomena za stabilno gospodarjenje je tudi uravnovešena plačilna bilanca. Sindikati naj se bojujejo zoper neenotno in konkuren-

no nastopanje na tujih trgih, sklepanje neugodnih pogodb s tujimi partnerji, skratka, v okviru samoupravnih dogovorov naj bi se sklenili enotni pogoji za nastopanje na tujih trgih. Spodbuditi bi bilo treba nekatere spremembe v sistemskih ukrepih, ki vplivajo na izvoz in na uvoz. Zelo važno je, da pri zahtevi po novih cenah v vsakem podjetju najprej odpravijo vzroke notranje inflacije stroškov; da sindikati spodbujajo industrijsko kooperacijo s povezovanjem dela in sredstev proizvajalcev v isti dejavnosti, da bi se tako izognili nepotrebnemu vlaganju v nove obrate — do skrajnosti je torej treba izkoristiti obstoječe proizvodne zmogljivosti. Hkrati pa naj sindikati spodbujajo naložbe v takšne nove proizvodne zmogljivosti, ki bodo prinašale nadpovprečni dohodek in ustvarile primerne pogoje za delo.

Akcijo z naštetimi nalogami naj bi sindikati vodili tako v podjetjih kot na ostalih ravneh svoje organiziranosti, k njej pa pritegnili ostale družbenopolitične organizacije. V vsaki TOZD pa morajo OOS izdelati operativni program, ki mora določati nosilce posameznih nalog, čas izvedbe in odgovornost za izvedbo. RO pa bo tekoče spremljal delo sindikalnih organizacij in potek akcije. R. B.

Še zdaj niso podpisali!

Samoupravni sporazum o študentski politiki učencev in študentov iz združenih sredstev so do 1. julija podpisale vse organizacije združenega dela v 37 občinah. V prejšnji številki smo objavili 35 takih občin, po najnovjših podatkih pa sta se jim pridružili občini Ljutomer in Slovenske Konjice.

V vseh drugih občinah akcija podpisovanja samoupravnega sporazuma, žal, še vedno ni zaključena. Zadržani smo objavili OZD oziroma TOZD, ki še vedno niso pristopile k temu sporazumu in ga podpisale v 12 občinah. Danes objavljamo nadaljevanje tega neprijetnega spiska še iz 11 občin.

LAŠKO — do 26. junija še nista podpisali 2 OZD
Gozdno gospodarski obrat Laško
Obnova Radeče

MARIBOR — do 1. julija še ni podpisalo 42 OZD oziroma TOZD
AMD pri TAM Maribor
Brivsko frizerski salon Ruše; „Bodočnost“ Maribor
Carinarnica Maribor
Dimnikarsko podjetje Ruše; Dom učencev srednjih in drugih šol Maribor

Varnost — TOZD varovanje premoženja Nova Gorica

NOVO MESTO — do 25. junija še ni podpisalo 12 OZD oziroma TOZD
IMV — TOZD proizvodnja avtomobilov; IMV — TOZD Komerciala; IMV — TOZD razvojni inštituti; IMV — TOZD oprema Šentjernež; Iskra — TOZD ELA Novo mesto
Krka — TOZD Kavarna Novo mesto; Krka — TOZD Majolika Straža; Kovinar — Bučna vas
Lekarna Novo mesto
Mladinska knjiga — PE Novo mesto
Vodovod Novo mesto
ZZTP Novo mesto

PIRAN — do 30. junija še ni podpisalo 10 delovnih organizacij
„Cvetje“ Portorož
„Elita“ modno krojaštvo Portorož
Gimnazija z italijanskim učnim jezikom Piran
Hotelsko podjetje Portorož, TOZD GH Metropol; Hotelsko podjetje Portorož, TOZD hotel Palace
Kmetijska zadruga Lucija — Portorož; Koloniale Piran
Modno krojaštvo Piran
Sklad za urejanje in oddajanje stavbnih zemljišč Piran
Transturist Škofja Loka — TOZD hoteli Strunjan

RAVNE NA KOROŠKEM — do 26. junija še ni podpisalo 9 delovnih skupnosti
Dimnikarsko podjetje Ravne na Koroškem
GP Peca Mežica
Krajevna skupnost Prevalje; Krajevna skupnost Mežica; Krajevna skupnost Črna na Koroškem
Osnovna šola Črna na Koroškem; Osnovna šola Mežica
Samoupravna stanovanjska skupnost občine Ravne na Koroškem
Viator hoteli Ravne na Koroškem

SLOVENSKA BISTRICA — do 30. junija ni podpisalo 12 delovnih skupnosti
Izobraževalna skupnost občine Slovenska Bistrica
Kulturna skupnost Slovenska Bistrica
OŠ Slovenska Bistrica; OŠ Oplotnica; OŠ Spodnja Poljskava; OŠ Poljčane; OŠ Makole; OŠ Laporje; OŠ Črešnjavec; OŠ Šmartno; OŠ Pinje

VELLENJE — do 27. junija ni podpisalo 6 delovnih organizacij
Dimnikarstvo Ravne — TOZD Šoštanj
Izdelovalnica gumiranega papirja INTEGRAL Velenje
Rudarski šolski center Velenje
Trgovsko podjetje ERA Velenje; Trgovsko podjetje VINO, Šmartno ob Paki; Trgovsko podjetje Zarja Šoštanj

„EMKO“ Sladki vrh
Fazanerija Vurberg; „Ferromoto“ servis in trgovina Maribor
„Gradiš“ — TOZD za projektiranje Maribor
Hotel Slavija Maribor
Intes Maribor — Piramida
Krojaška obrtna zadruga Maribor; Konjenski klub Maribor; Koloniale Maribor; Keramičarstvo in pečarstvo Maribor; Klavnica in mesarija Ruše; Kmetijski zavod Maribor; KZ Rače; KZ Hoče, KZ Ruše
Lovska družina Starše; Lipa Lovrenc; Lesnina Maribor
Nikrom Maribor
Oljarna Fram; Optika „Gethaldus“ Maribor
Poslovno združenje „Bruz“ Maribor; Planinsko društvo Maribor; Povrtina Maribor
„Rotor“ obrtno podjetje Maribor
„Slog“ podjetje za notranjo opremo Maribor
Tovarna lepenke Ceršak; Tovarna obutve „Lilet“ Maribor; Tovarna mesnih izdelkov Košaki; „Trgoagent“ Maribor; Trgovsko podjetje „Seme“ Maribor
Zavod za gasilsko in reševalno službo Maribor; Zavod za duševno bolne Hrastovec, enota Trate; Zveza strelskih društev Maribor; „Zvezda“ izdelovalnica podov Maribor; Zavod za urbanizem Maribor

DOMŽALE — do 26. junija še ni podpisalo 22 delovnih organizacij
Kmetijski poskusni center Jablje; Kulturna skupnost Domžale
Mizarstvo Moravče
POZD „Repovž“ Domžale; PTT, podružnica Domžale
Rašica, TOZD Domžale
Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja, podružnica Domžale
Telesno kulturna skupnost Domžale
Varnost Mengeš; Veterinarski zavod Domžale
Zavarovalnica Sava, enota Mengeš; Zdravstveni dom Domžale

IZOLA — do 30. junija še niso podpisale 3 delovne organizacije
Kroj, obrtna delavnica; Kmetijska zadruga
Pivovarna Union Ljubljana — TOZD polnilnica Vesna

KOPER — do 30. junija še ni podpisalo 15 delovnih organizacij
Brivnice in česalnice Koper
Jugoslovanska izvozna in kreditna banka Koper
Kruh, obrtno podjetje Koper
Mlinotest Ajdovščina — TOZD Pekarna Bertoki
Občinsko sodišče Koper; Obalna turistična zveza Koper
Preprodaja Koper; Propaganda Koper
RTV Ljubljana — TOZD
RADIO Koper; Rubin Kruševac — TOZD motel Rubin, Dekani;

Sloga Koper, obrat družbene prehrane. Slovenijales Ljubljana — delovna organizacija Stil, Koper; SGP Primorje Ajdovščina, TOZD gradbena enota Koper
Tapetnik Koper; Turistično društvo Koper

NOVA GORICA — do 26. junija ni podpisalo 8 delovnih skupnosti
Almira Radovljica — TOZD proizvodnja pletenin Nova Gorica
Carinarnica Nova Gorica; Centralna lekarna Nova Gorica; Cimos Koper, obrat v izgradnji Šempeter
Osnovna šola Čepovan
Prospekt biro Nova Gorica
Trgovsko podjetje Kurivo Nova Gorica

SEMINAR ZA SINDIKALNE DELAVCE TGA IN IMPOLA

Koristni napotki za delo

V SOZD tovarne glinice in aluminija „BORIS KIDRIČ“ v Kidričevem in tovarni metalnih polizdelkov IMPOL v Slovenski Bistrici so takoj po uspehi združiti in pa v okviru nove sindikalne organiziranosti ugotovili, da je potrebno v tej smeri storiti tudi kaj več, predvsem na sindikalnem področju. Tako so se v obeh sindikalnih organizacijah odločili, da je potrebno vsem novim sindikalnim poverjenikom ter ostalim sindikalnim aktivistom v TOZD vsestransko pomagati, da bodo kos vsakdanjim nalogam pri opravljanju svojega dela. Ko so namreč bile na novo formirane sindikalne skupine v vseh TOZD po izmenah, je bilo kaj hitro moč ugotoviti, da novozvoljeni poverjeniki kljub svoji dobri volji ne bodo kos zahtevnim, načrtovanim nalogam. Izhod iz takega položaja je bil edino v organiziranju dvodnevne seminarja za sindikalne aktiviste na gradu Borl. Tak seminar je

ob sodelovanju obeh delovnih organizacij pripravila in izvedla delavska univerza Ptuj, ki je doslej organizirala že vrsto podobnih seminarjev za člane samoupravnih organov in nekaterih vodstvenih delavcev. Na seminarju so tudi tokrat predavali predavatelji iz Ptuja in Ljubljane in to o stvareh, ki jih bodo sindikalni poverjeniki in ostali člani izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata TGA in IMPOLA vsak dan najbolj potrebovali. Razgovor ob koncu seminarja je dokazal in pokazal, kako koristen je bil ta seminar. Iz vsega je bilo moč izluščiti tudi to, da si večina sindikalnih aktivistov tak način izobraževanja še želi. Vsekakor so vsi, ki so bili na tem seminarju, izvedeli mnogo novega in koristnega, kar jim bo dobro služilo pri vsakdanjem izvajanju vseh sindikalnih nalog, predvsem pri uresničevanju kongresnih dokumentov.

FRANCE MEŠKO

OBISK IZ ITALIJE

Republiški odbor sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije je prejšnji petek obiskala 7-članska delegacija sindikata italijanskih transportnih delavcev iz Furlanije-Juljske krajine pod vodstvom sekretarja tega sindikata Daria Varina. V Domu sindikatov v Ljubljani je delegacijo sprejela tudi generalna sekretarka RS ZSS Ivanka Vrhovčak.

Italijanski sindikalni delavci so v razgovoru seznanili gostitelje z delom svoje organizacije in s položajem njihovih delavcev v sedanjih ekonomskih in političnih razmerah v Italiji. Zanimali pa so se za smernice in naloge, sprejete na kongresu slovenskih sindikatov in zveznem kongresu Sindikata delavcev prometa in zvez Jugoslavije, predvsem pa za njihovo izvajanje v praksi.

Na srečanju pa je bilo še posebej govora o uveljavljanju samoupravnih interesnih skupnosti na področju prometa in zvez, ki jih pri nas prav sedaj ustanovljamo. Govorili pa so tudi o stimulaciji in socialni varnosti delavcev, zaposlenih v prometu pri nas.

DAN SAMOUPRAVLJAVCEV V SEVNICI

Občani in delovni ljudje sevniske občine so slovesno dočakali dan samoupravljalcev. Pred tovarni so plapolale zastave, v dvorani TVD Partizana pa je bila ob 25-letnici delavskega samoupravljanja proslava, ki so se je udeležili številni gostje, med njimi tudi generalna sekretarka slovenskih sindikatov Ivanka Vrhovčak ter generalni sekretar skupščine SRS Jože Patek. V kulturnem programu so poleg domačega zbora sodelovali tudi znani slovenski umetniki Sonja Hočevar, Marcel Ostaševski, Rajko Koritnik in Tonč Kuntner.

Zbranim je spregovorila tovarišica Vrhovčakova (povzetek njenega govora objavljamo na 2. str., op. ur.), ki je nato tudi podelila 25

srebrnih znakov Zveze sindikatov Slovenije. Prejeli so jih: osnovne organizacije sindikata KONUS-TOZD Jugotanin Sevnica, Kopitama Sevnica in METALNA-TOZD LTK Krmelj, za tvorno in nesebično delovanje v sindikalnih organizacijah pa še naslednje tovarišice in posamezniki: Viktor Auer, Ivan Gorenc, Elka Grlic, Alojz Gunstek, Jože Jeke (na sliki), Ivan Košar, Anica Kragl, Miha Logar, Drago Lupšina, Rudi Mejak, Franc Ogorevc, Jože Patek, Milka Pinterič, Franc Pipan, Janko Rebernik, Milka Senčar, Angelca Strupeh, Anton Štem, Slavko Štrukelj, Alojz Zagrajšek, Maks Zemljak in Karl Zlender.

V. P.

DOMŽALE

Seminarji za poverjenike zaključeni

V Domžalah so v organizaciji občinskega sveta zveze sindikatov in tamkajšnje delavske univerze zaključili s široko zastavljeno akcijo izobraževanja sindikalnih poverjenikov. Enomesečni seminarji so potekali tako, da so osnovne organizacije sindikata združevali v več skupin, seminarji pa so bili po končanem delovnem času.

Seminarjev se je udeležilo več kot 60 % poverjenikov iz OZD. Bili so mnenja, da bi bilo

prav, ko bi se podobnih predavanj udeleževali tudi člani samoupravnih organov in člani vodstev družbenopolitičnih organizacij.

V razpravah so poverjeniki pozitivno ocenili novo organiziranost v sindikatih, vendar so poudarili, da jim še vedno manjka znanja pri političnem delu, zato bi bilo prav, da še nadalje iščejo metode in oblike izobraževanja poverjenikov.

J. S.

VPRAŠANJE:

Na vprašanje, ali se lahko pridobi lastnost delavca v združenem delu še pred dopolnjenim 15 letom starosti, sem od socialnega zavarovanja prejela odgovor, da ne more biti v delovnem razmerju po novem zakonu nihče, ki ni dopolnil 16 let. Zanima me, ali je odgovor v skladu z zakonitimi predpisi.

M. K. - Ljubljana

ODGOVOR:

Po čl. 10 zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu ni mogoče pridobiti lastnosti delavca pred dopolnjenim 15 letom starosti. Torej se lahko lastnost delavca pridobi šele z dopolnjenimi 15 in ne 16 leti starosti. Domnevamo, da gre pri odgovoru, ki ste ga dobili, za

SAMOUPRAVNA ORGANIZIRANOST NA PODROČJU TRGOVINE

ŠKODLJIVO OBOTAVLJANJE

Republiški odbor sindikata delavcev trgovine Slovenije je na zadnji seji ocenil stanje in razvoj samoupravljanja v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela trgovine. Po nepopolnih podatkih, saj zjemajemo komaj polovico vseh trgovskih delovnih organizacij v Sloveniji, je doslej od 95 delovnih organizacij le 60 ali 63 % takih, ki so organizirane kot enovite delovne organizacije in 33 ali 37 % z več temeljnimi organizacijami združenega dela. Od 60 enovitih organizacij jih prav sedaj 10 pripravlja spremembe v svoji notranji organiziranosti oziroma se pripravljajo na organiziranje TOZD. Za razliko od teh podjetij ostale delovne organizacije sodijo, da je njihova sedanja organiziranost primerna zgolj začasno, zato bodo kmalu pristopile k novi organiziranosti.

Glede na to, da imamo v Sloveniji na področju trgovine 234 delovnih organizacij, veljajo seveda ti podatki komaj za 40 % vseh organizacij. Kljub temu pa RO ugotavlja, da je proces neposrednega organiziranja delavcev v TOZD v polnem razmahu, zlasti še, ker ni prenehal po večjih akcijah na tem področju, ki so trajale do konstituiranja delovnih organizacij po ustavnih določilih.

Lahko rečemo, da delavci v slovenski trgovini večinoma upoštevajo določila ustave, predvsem tista, ki govorijo o tem, da imajo delavci pravico in dolžnost organizirati del delovne organizacije, ki ima za to pogoje, v temeljne organizacije združenega dela. Za velike delovne organizacije je postalo že pravilo, da so se delavci organizirali v TOZD. To velja predvsem za tiste organizacije, ki se ukvarjajo z različnimi trgovskimi, pa tudi z drugimi gospodarskimi dejavnostmi in imajo veliko število zaposlenih. Povsem drugače pa je v manjših organizacijah s poslovno in teritorialno razlobljenimi enotami, ki same nimajo pogojev, da bi bile samostojne TOZD. Precej je tudi takih trgovskih delovnih organizacij, za katere bi lahko sodili, da imajo vse pogoje za organiziranje v TOZD, vendar tega doslej še niso storile.

Pri oceni značilnosti organiziranja temeljnih organizacij združenega dela v trgovini je treba najprej poudariti, da se delavci pretežno odločajo za

organiziranje TOZD po proizvodnem načelu, pri čemer večkrat upoštevajo tudi načelo teritorialne zaokroženosti. To v glavnem takrat, ko v okviru določene ožje trgovske dejavnosti — predvsem gre pri tem za trgovino na drobno — obstajajo enote, ki imajo vse pogoje za organiziranje v samostojne TOZD. Precej je tudi primerov, da se več enot enake trgovske dejavnosti na ožjem območju organizira v eno TOZD.

Ni dvoma, da smo s takšno organiziranostjo delavcev v TOZD na področju trgovine, podobno kot na drugih gospodarskih področjih, dosegli naposled tudi večjo specializacijo. S tem so dani vsi pogoji za tesnejše sodelovanje oziroma povezovanje trgovine s proizvodnjo, kakor to predvideva ustava.

Že v naslednji fazi razširjanja samoupravnih odnosov bo v nekaterih večjih trgovskih delovnih organizacijah postalo aktualno vprašanje neposrednega povezovanja vseh TOZD ene gospodarske dejavnosti v skupnosti temeljnih organizacij (TOZD gostinstva, TOZD kmetijstva, TOZD trgovine ali celo ožjih vrst trgovske dejavnosti).

Ob teh značilnostih organiziranja TOZD pa naletimo v praksi tudi na takšne rešitve, ki so glede na ustavni načeli, proizvodno in teritorialno, na svoj način ekstremne. Tako je vrsta primerov, da so se delavci organizirali v TOZD samo po teritorialnem načelu. To velja predvsem za tiste delovne organizacije, ki so po integracijah ali pripojitvah obdržale nekatere značilnosti nekdanjih samostojnih podjetij in so se po uveljavitvi ustave v isti obliki organizirale v TOZD (Mercator, Koloniale Maribor itd.). Za trgovino je prav tako značilna velika razdrobljenost in raztresenost manjših poslovnih enot, zato so ob odločitvah delavcev o tem, kako se bodo organizirali v TOZD, po mnenju delegatov RO, ta dejstva še kako pomembna. Prav to je verjetno razlog, da imamo tudi na področju trgovine, čeprav jih je le nekaj, vendarle TOZD z velikim številom zaposlenih, ki tudi teritorialno zavzemajo celotni slovenski gospodarski prostor, kot je to primer s Petrolom in Tobakom.

-iv

POJASNILO

V prejšnji številki Delavske enotnosti smo na 11. strani v poročilu o obisku delegacije sveta Zveze sindikatov Srbije pomotoma zapisali, da jo je vodil podpredsednik Vladimir Kovačević. Dejansko je srbsko delegacijo vodil predsednik sveta Krsto Avramović.

Prav tako smo v prejšnji številki DE na strani 10 poročali o podelitvi priznanj najzaslužnejšim delavcem sindikata delavcev prometa in zvez. Podeljena so bila posebna odličja tega sindikata, ne pa srebrni in zlati znaki RS ZSS.

Za neljubi pomoti se našim bralcem opravičujemo.

potomoto. Novi zakon, ki smo ga citirali, ne prinaša v tem pogledu nobenih novosti, saj je bila starost 15 let predvidena kot najmanjša možna doba starosti za sklenitev delovnega razmerja tudi po prejšnjem temeljnem zakonu o delovnih razmerjih.

DE pravna posvetovalnica kupon

LJUBLJANA-BEŽIGRAD

Neprekinjen proces izobraževanja

Več kot 1000 članov izvršnih odborov osnovnih organizacij Zveze sindikatov iz ljubljanske občine Bežigrad se je udeležilo desetih dvodnevni seminarjev v Radovljici, jeseni pa se jim bo pridružilo še 500 tečajnikov. S tem bo končan prvi krog izobraževanja članov ZS za Bežigradom: načrtujejo namreč, da bodo vsako leto pripravili dve skupini predavanj in tako bi ob koncu mandatne dobe prav vsi sindikalni delavci resnično poznali svoje delo in ga vzljubili.

Na prvih seminarjih so se zbrali predsedniki in sekretarji osnovnih organizacij, ki so jim najprej pojasnili glavne naloge družbenopolitičnih organizacij v občini, v splošnem delu seminarja pa so se seznanili z glavnimi nalogami ZS in družbeno vlogo sindikata, ki izhaja iz sklepov obeh kongresov. Posebno pozornost so posvetili organizacijski shemi ZS in vlogi izvršnih odborov ter poverjenikov, opredelili pa so tudi glavne metode dela v osnovnih organizacijah ZS. Vsi tečajniki so z velikim zanimanjem prisluhnili

tudi predavanjem o ljudski obrambi in družbeni samozastiti.

Že po prvih seminarjih je bilo opaziti bolj živahno delovanje osnovnih organizacij: odslej več sodelujejo z občinskimi svetom zveze sindikatov Slovenije. Zlasti v nekaterih delovnih organizacijah pa se je že precej spreminila vloga osnovne organizacije sindikata. Postavljena je namreč na povsem enako raven kot osnovne organizacije ZK, ZSMS in druge. Večja izobraženost in strokovna podkovanost sindikalnih delavcev pa je nedvomno pogoj za to.

Za Bežigradom so torej kar dobro zastavili delo pri izvrševanju sklepov republiškega in zveznega kongresa Zveze sindikatov. Da so na pravi poti, pa je najbolje dokazalo prav zanimanje članov na prvih izobraževalnih tečajih. Na njih so brez zadrege razpravljali o poglavitnih problemih, jih skupno reševali in si tako nabirali izkušnje za nadaljnje delo.

STANE DROLJC

PREDSEDSTVO CELJSKIH SINDIKATOV »PREVETRILO« GOSPODARJENJE

ŠE SO REZERVE

Predsedstvo občinskega sveta ZSS v Celju je analiziralo letošnje gospodarjenje v občini in ugotovilo, da so še možnosti za večje uspehe. Kritično je obravnavalo tisti del že sklenjenih nalog, ki doslej niso bile v celoti uresničene. Gre predvsem za združevanje osnovnega šolstva, zdravstva in režijskega dela.

Razprava je slonela na ugotovitvah komisije, ki deluje pri občinski konferenci SZDL. Predsedstvo občinskega sveta v Celju se strinja z ugotovitvami te komisije, ki je izčrpno analizirala dosedanje uspehe gospodarjenja in predlagala nekatere smernice za spodbuditev delovnega utripa. Predsedstvo meni, da so na celjskem območju še vedno „notranje rezerve“ za boljše gospodarjenje v obliki slabo izkoriščenega časa, materiala, vključno z izplačevanjem prejemkov, ki nimajo značaja osebnih dohodkov, to je

dnevnic, reprezentance in potnih stroškov.

Izvajanje akcij za boljše gospodarjenje v celjski občini sloni na združenih prizadevanjih političnih organizacij, povezanih v okviru SZDL. Predsedstvo sindikata je sklenilo, naj v sleherni temeljni in drugi organizaciji združenega dela ustanovijo posebne komisije, ki bodo skrbele za boljše gospodarjenje. Te komisije naj bi sestavljali člani komisije za delovna razmerja, delavske kontrole, v njej naj bi bili sekretar osnovne organizacije ZK, pa člani delavskega sveta, ekonomisti, vodje samoupravnih delovnih skupin in drugi. Po predloženi analizi bi lahko s takojšnjimi ukrepi celjsko gospodarstvo že letos prihranilo okrog 118 milijonov dinarjev.

S. J.

DRUGI O NAS

»Pravo razmerje med socializmom in demokracijo«

Zakaj se inozemski sindikati zanimajo za jugoslovanski sistem samoupravljanja ● Kaj tujce najbolj zanima

„Jugoslavija je prišla najdlje pri uresničevanju idealov svetovnega proletariata in dokazala svetu, da je samoupravljanje edina alternativa kapitalizmu in klasičnim ali novejšim etatičnim modelom.“

(Herbert Silungue – Zambijski kongres sindikatov – ZCTU)

„Samoupravljanje je uspelo ustvariti pravi odnos med socializmom in demokracijo. Prav tako mu je uspelo razviti med delavci duh demokracije, kar odpira pot upanju, da bodo delovni ljudje lahko našli možnosti za osvoboditev odtujenega dela.“

(Chatedji Makan – Kongres delavskih sindikatov Indije – INTUC)

„Samoupravljanje je izpričalo svojo učinkovitost z gospodarsko rastjo in z demokratičnimi odnosi med delavci.“

(Julio S. Nefa – Generalna konfederacija dela Argentine – CGT)

Omenili smo samo tri odlomke iz vrste izjav, ki smo jih v zadnjih letih lahko slišali ali prebrali po obiskih sindikalnih aktivistov iz Afrike, Azije, Latinske Amerike ali Evrope v naši deželi.

Sindikati v svetu kažejo zadnja leta vse večje zanimanje za izkušnje naše samoupravne družbe, njen razvoj in prihodnje možnosti, prav tako pa tudi za vlogo jugoslovanskih sindikatov. Zanimanje ne preseneča, ker poznamo številne oblike sodelovanja delavcev v upravljanju, od organov posvetovalnega značaja, soodločanja pa vse do razvitega delavskega upravljanja. Ponokod si prizadevajo še bolj razviti že obstoječe institucije, druge se ogrevajo za večji vpliv delavcev s pomočjo kolektivnih pogajanj, spet druge pa iščejo nove oblike, ki bi dale delavcem večje pravice v upravljanju.

Ko inozemski sindikalni delavci preučujejo naš sindikalni sistem v študijskih delegacijah, na seminarjih, simpozijih, za okroglimi mizami ali naših zborovanjih (na primer na drugem kongresu samoupravljalcev), vedno znova kažejo solidno predpripravo in tudi živo zanimanje, da bi čim bolj prodrli v bistvo našega samoupravnega sistema in si nabrali kar največ koristnih izkušenj.

Omenjeno trditve nedvomno lepo osvetljujejo nekatera vprašanja, ki jih najpogosteje slišimo v pogovorih s sindikalnimi aktivisti iz inozemstva. Naj za-

pišemo nekatera najbolj značilna:

Ali samoupravljanje zagotavlja večjo učinkovitost in produktivnost dela?

Kako se samoupravljanje in decentralizacija usklajujeta z varovanjem interesov vse družbe?

Kako se v samoupravni sistemu usklajujejo splošni in posamični interesi?

Ali udeležba tujega kapitala v jugoslovanskem gospodarstvu ne prinaša nevarnosti za samoupravljanje?

Kakšna je dejanska udeležba delavcev v političnem, gospodarskem in družbenem življenju izven podjetja?

Prav dejstvo, da sodi udeležba delavcev v upravljanju med najzahtevnejša vprašanja, s katerimi se ubadajo sindikati, obenem pa vse bolj tudi sestavni del mednarodne dejavnosti sindikatov, zahteva od nas več in boljše delo. Predvsem moramo mednarodno sindikalno javnost natančneje seznaniti z dosežki teorije in prakse samoupravljanja. Toliko bolj, ker nas resnični delavski internacionalizem in solidarnost zavezuje, da dajemo največji možni prispevek v zakladnico spoznanj in izkušenj mednarodnega delavskega gibanja. Na svoj način je na to obveznost

opozoril tudi vodja demokratske konfederacije dela Francije Edmond Maire:

„Zainteresirani smo za uspeh samoupravljanja v Jugoslaviji. Ne zato, da bi prevzeli jugoslovanski model, temveč zato, da bi se dokazalo, kako ima ideja samoupravljanja revolucionarni značaj. Uspeh te ideje v eni od dežel je ohrabritev za vse, ki se v drugih deželah z drugačnimi zgodovinskimi značilnostmi bore za isto idejo.“

J. R.

Jugoslavija gostitelj sejma tehnoloških novosti

Pod pokroviteljstvom UNCTAD in na osnovi odloka ZIS bodo zvezni zavod za mednarodno znanstveno-tehnično sodelovanje, zvezni komite za gospodarsko sodelovanje z državami v razvoju in Gospodarska zbornica Jugoslavije v času od 9. do 11. septembra letos organizirali prvo mednarodno konferenco o uvozu tehnologije in vlogi držav v razvoju. V okviru leta tehnoloških novosti je poleg drugih akcij predvideno tudi organiziranje prvega mednarodnega sejma tehnoloških novosti, ki bo od 6. do 14. septembra letos v Beogradu. Te konference naj bi se udeležili številni predstavniki vladnih organizacij, mednarodnih organizacij in delegacij iz številnih tujih držav. Pričakujejo, da se bodo konference udeležili predstavniki iz najmanj 70 držav v razvoju.

SINDIKALNO »VROČE POLETJE« NA ŠVEDSKEM?

Sindikalni mir na Švedskem je, kot kaže, porušen. Tradicionalno vzajemno zaupanje med delodajalci in sindikalno federacijo so sklala pogajanja, ki so se zavlekla, ne da bi obetala kakršne koli rezultate. Vse kaže, da bodo delavci odvzeli mandat sindikalnim predstavnikom, ki jim ni uspelo s pogajanjmi doseči izpolnitev delavskih zahtev.

Prva posledica tega nenavadnega vzdušja je vrsta stavk, med katerimi je bilo nekaj posamičnih in brez množične podpore delavstva, nekatere pa so bile bolj množične in preteče in so temeljile na nedvoumni zahtevi, kot je npr. zvišanje zaslužkov, izboljšanje zdravstvenih razmer delavcev, zaščita njihovega dostojanstva itd. Na Švedskem ni kljubovanja, ki bi temeljilo na nespametnih ali neosnovanih grožnjah. Na Švedskem pogajalci se dojejo za mizo in razpravljajo tedne, včasih tudi mesece dolgo, toda vedno z obojestransko pripravljenostjo odločiti se konec koncev za kompromisne rešitve.

Ko na pogajanjih „izstrelijo vse naboje“, ne da bi zadeli cilj, se šele odločijo za morebitno stavko, ki se je sprva udeležijo le posamezni sektor velike sindikalne enote, nato pa le-temu navadno sledi vrsta drugih

sektorjev industrijskega združenja. Toda preden pride do grožnje in preden se vnamejo stavke, so ponavadi še vmesna posredovanja, intervencije državnih in drugih posrednikov. Sele ko je sleherni prizadevanje za sporazum zaman, se doje delavski zastopniki za mizo z ultimatom, katerega rok je zmerom krajši.

Proglasitev stavke na Švedskem nikoli nima obeležja junačenja ali razkazovanja moči proletariata, kakor je to pogosto drugod, čeravno tudi v tej napredni skandinavski deželi ne manjka momentov in prijetljivajev, ki so značilni za vsa velika socialna gibanja. Kadar Švedi stavkajo, gredo do konca. In kadar njihovi delodajalci zapro tovarne, jih tudi pustijo zaprte do konca. Ni „mlačnih“ stavk in tudi ni lokalnih „maščevanj“. Sindikalne informacije zavzemajo zmerom prvo mesto v množičnih komunikacijskih sredstvih, celo v bulvarskem tedenškem tisku.

Zdaj je vprašljivo delo skoraj pol milijona uslužbencev privatnega sektorja, komunalnih nameščencev, rudarjev, gasilcev, policistov in drugih. Ministrski predsednik Olof Palme je skušal posredovati na pogajanjih, pri čemer je privatnim uslužbencem

očital, da so kompromitirali celotno nacionalno gospodarstvo z ekstremistično stavko. Pred tovarniškimi vrati velikih švedskih industrij so bile v minulih dnevih protestne demonstracije v času malic. Kljub ultimatu pa stavke vendar ni bilo.

Dne 10. junija se je nad 3000 nameščencev zbralo pred sedežem Industrijske konfederacije v Stockholmu, da bi s tem zborovanjem opozorili, kako se njihovo potrpljenje bliža h koncu. Res je sicer, da zahteve privatnih uslužbencev (zvišanje plač za 15 % v naslednjih dveh letih) presegajo cilje, ko so jih dosegli delavski sindikati, res pa je tudi, da vsak povisek, ki ga uslužbenci dosežejo, sprti požre direktni progresivni davek, ki znaša 70 do 80 % doseženega osebnega dohodka!

Kadar na Švedskem katerakoli stran postavi ultimatum, ni zanesljivo, ali se bo tudi uresničil, ali bo na primer ultimatu delavskih predstavnikov tudi zares sledila ekstremna stavka v nacionalnem merilu. Večkrat se dogodi, da rešitev pride v zadnji minuti. Švedi so narod, ki najprej najavi in šele potem tudi izreče „stoj“.

N. Z.

JAPONSKA, DEŽELA S POMANJKLJIVO SOCIALNO ZAKONODAJO

DELAVCI PRIKRAJŠANI ZA VARSTVO SINDIKATOV

O letošnji sindikalni pomladi na Japonskem pravijo, da je bila močna. Ni primerjave s preteklim letom, ko je bil sindikalni pritisk zelo močan in je rast delavskih zaslužkov dosegla 30 %.

Letos vlada in podjetniki vztrajajo pri stališču, da se zaslužki ne smejo zvišati več kot za 15 %, da bi tako preprečili dvig inflacijske spirale, podprli postopno nazadovanje cen v veletrgovini in maloprodaji ter preprečili splošen padec produktivnosti.

Sindikati, kot kaže, niso dovzetni za razumna prigovarjanja. Osredotočili so se na „shunto“, revizijo delovne pogodbe in da bi dosegli gospodarskim razmeram ustrežnejši sporazum, še potencirajo politično-socialne probleme.

Glede stavkovne prakse med Ja-

ponsko in Zahodom ni več nobenih razlik. Razvoj za vsako ceno z neizogibnimi družbenopolitičnimi posledicami, kot so osiromašenje okolja in zaostajanje socialnih struktur, je postal kamen spotike. Zato v prihodnosti ne izključujejo možnosti socialnih sprememb, ki naj bi „gospodarski čudež“ nadomestile s „socialnim čudežem“.

V zadnjih dvajsetih letih se je Japonska z velikimi človeškimi in ekološkimi žrtvami približala gospodarskoindustrijski veličini. To je bilo mamilo, ki je bilo bolj kot druga sposobno zbrisati posledice poraza in atomskega razdejavanja. Toda danes je Japonska gigant brez zraka, ki pa že domala dosega cilje, katerim se bo vse človeštvo približalo komajda v letu 2000.

Razlago za japonsko uspešnost je

mogoče najti v odpovedovanju pretiranim individualnim zahtevam. Vse kaže, da bodo množične tiste, ki bodo prevrednotile japonsko „življenjsko pot“. Ne trdijo zaman o Japonski, da je bogata dežela, naseljena s siromaki. V ogrožju napredka, ki napravi vtis na tujca z bogastvom, ki ga ustvarja denar, med izobiljem potrošnih dobrin, zakrknani z bogatimi fasadami in prometnim vrvežem žive milijoni in milijoni „siromakov“. V tem „siromastvu“ ni nič zanosnega, je samo nepotešena želja za materialnimi dobrinami. Najmanjša kriza lahko na Japonskem povzroči večje siromastvo pri manj premožnih kot, denimo, v Evropi. V vzdušju industrijskega, finančnega in tehnološkega bogastva je socialna zakonodaja še zelo nazadnjaška. Če so se delavski in drugi zaslužki res izdatno povečali, so pa zato odpravnine, socialne podpore in pokojnine tako pičle, da komaj zadostujejo za življenje.

Vzroki japonskega socialnega zaostajanja so v izbiri državnega vodstva, v malikovanju bruto narodnega dohodka, ki ob spodbujanju rasti zasebnega kapitala, omejevanju bilance in neustreznih razporeditvi narodnega bogastva omejujejo socialno porabo. Pomanjkljivosti sistema socialnega varstva so in bodo na Japonskem poglavito netivo za socialne konflikte.

Živeti danes na Japonskem je vsaj za polovico dražje kot pred kakima dvema letoma, toda družba obilja se v tem primeru ni izrodila v pravično družbo. Ker so Japonci po naravi varčni in delavni, vrhu tega pa v trenutkih preizkušanj tudi enotni, je državi uspelo znižati stroške. Verjetno so Japonci edini, ki so se na druginjo odzvali s samodisciplino. Ministrski predsednik in člani vlade so si 15. aprila letos sami znižali plače za 10 %, za nedoločen čas. To so zgledi, ki vlečejo, ki pa ne ganejo sezonskih delavcev in dlnarjev, okrog 60 % delavcev, pri krajsanih za varstvo sindikatov. Prav ta nezaščitena množica, na katero sindikati očitno nimajo vpliva, je udeležena pri polovici nacionalne proizvodnje in je, zadovoljna s smešno nizkimi mezdami, v glavnem pripomogla k japonskemu „gospodarskemu čudežu“.

N. Z.

● IZBERITE PRIMERNO KNJIŽNO DARILLO

Vinko Trinkaus

VELIKA STAVKA

V založbi ČZP Delavska enotnost lahko takoj dobite knjigo — delavski roman Vinka Trinkausa VELIKA STAVKA. Roman zajema značilne dogodke prve velike stavke zasavskih knapov leta 1889. Se pred to stavko leta 1883 so stavkali samo ostriški knapje, a samo tri dni, ker je oblast in uprava rudnika ta osamljeni upor približno 300 knapov v treh dneh zatrla. Blizu 100 knapov je bilo takrat odpuščenih...

Ti dogodki so piscu le okvir, v katerem razpleta usode veseljaških, trmastih knapov, na videz grobih, a ponosnih, tovariških. Pisec slika njihovo bedo, veselje, kljubovanje gospodi, v kateri vidijo svojega nasprotnika. Knjiga je vezana v platno in opremljena s številnim ovitkom. Format je 15 x 22 cm, obsega pa 372 strani.

Cena za izvod knjige je 150 din.

Naročila pošljite na naslov: ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

Prejšnji teden je bila na obisku v Sloveniji 3-članska delegacija republiškega sveta sindikatov SSR Ukrajine. Vodil jo je sekretar tega sindikata Ivan Ivanovič Gladki, spremljala pa sta ga predsednik sindikalnega odbora harkovskega magistralnega plinovoda Karel Stapanovič Kalinin in šivilja v kijevskem šiviljskem združenju Marija Ivanovna Borovik.

Obisk ukrajinskih sindikalnih delavcev pomeni nadaljevanje sodelovanja obeh sindikatov, ki se je v zadnjih letih razširilo tudi na sodelovanje sindikatov v delovnih organizacijah, tako Salonita iz Anhovala in Tovarne cementa iz Bakaleje, Novoteksa iz

Novega mesta in Tekstilnega kombinata iz Vorošilovgrada ter Steklarne „Boris Kidrič“ iz Rogaske Slatine in kijevske tovarne stekla.

Ukrajinska sindikalna delegacija se je v Ljubljani pogovarjala s funkcionarji republiškega sveta. Razgovor je vodila generalna sekretarka RS ZSS Ivanka Vrhovčak. Med svojim obiskom so ukrajinski sindikalni delavci obiskali več delovnih kolektivov, med njimi tudi Iskro v Šempetru, Salonit v Anhovalu, Vinsko klet v Vipavi, Bati in Metliki ter si ogledali nekatero zgodovinsko kulturno in turistično značilnost Slovenije. V četrtek pa je na sklepni pogovor delegacije sprejel predsednik RS ZSS Janez Barborič.

PREBRALI SMO NAMESTO VAS

KOT PTIČ
BREZ KRIL...

„Kako bi reagirali, če bi „nekdo“ ukinit samoupravljanje?“ se je glasila eno izmed vprašanj v anketi, ki sta jo ob petindvajsetletnici samoupravljanja pripravila in v beograjskem listu RAD tudi objavila njegova novinarja Krste Bijelić in Božidar Stamatović.

Avtorja prispevka, ki sta obiskala štirinajst kolektivov iz vse države (po dva iz vsake republike in po enega iz obeh pokrajin, v SR Sloveniji sta anketirala sodelavce ISKRA-EMO Celje in Slavnika iz Koprca), poudarjata, da njuni sosedbeniki sprva sploh niso hoteli razmišljati o tej „nemogoči možnosti“. Ko pa so že začeli govoriti, so odgovarjali veliko bolj prizadeto kot na druga vprašanja (kako in kaj samoupravljamo, delavska kontrola, produktivnost, zbori delavcev, delavska kontrola itd. itd.).

Povzemamo nekatere najbolj značilne in zanimive odgovore.

Ante ŠESTARAC iz Železarnice Sisak je dejal, da bi „prekinil delo, če bi kdo ukinit samoupravljanje.“ Dipl. inž. metalurgije Vladimir PLAZERIANO, član istega kolektiva, je bil bolj zgovoren: „Reagirali bi tako, kot nas uči zgodovine: pridobitve revolucije je treba braniti tudi z orožjem v roki!“

Večina anketiranih v tovarni EMO, med njimi orodjar JOŽE GAŠPERLIN, je izjavil, da bi bili „revoltirani“, medtem ko je delovodja ILIJA IVANČIĆ za-trdil, da bi reagiral „agresivno.“

NK delavec Slavko ADAMIĆ (EMO) je menil, da bi se mu „v takem primeru zmanjšala volja do dela, s tem pa tudi disciplina.“ Vulkanizer iz Slavnika, ki se kot eden redkih ni podpisal na anketni listič, pa je preprosto ugotovil, „da ne bi bilo dobro, če bi ukinit samoupravljanje.“

„Tistega, ki bi ukinit samoupravljanje, bi prisilil, da bi moral pretrpeti vse tiste muke, ki smo jih morali mi, da smo sploh dočakali čase, ko lahko sami upravljamo. Mislim, da bi to bila še premajhna kazen,“ je odgovoril KV vodja gradbenih strojev Dušan SAVIĆ iz gradbeno-industrijskega kombinata Banat, Zrenjanin.

Kovač Vukoslav MILETIĆ iz Rudarsko industrijskega kombinata v Aleksincu je bil zares jedmat: „Takega bi jaz s klavdom po glavi!“

„Počutil bi se kot ptič brez kril,“ je odgovoril Tomislav RISTIVOJEVIĆ, kvalificirani delavec v industriji tekstila „Ratko Pavlović“ – NITEKS, Niš.

Miladin STANIŠIĆ, KV ključavničar v istem kolektivu, je bil naravnost zaprepaden: „Kaj je zdaj to vprašanje na vrsti? To je nemogoče!“

„O tem sploh ne razmišljam!“ je kratko in jedrnatno odgovoril Petko ČADIKOVSKI, zdravnik v Zdravstvenem domu Skopje.

Komentar k takim in podobnim odgovorom gotovo ni potreben!

pa bi znašala od 150 do 1.800 dinarjev mesečno, odvisno od tega, koliko zemlje bi lastnik prepustil v obdelavo združenemu delu. Zamisel naj bi uresničili s solidarnostjo vseh delovnih ljudi Vojvodine, ki naj bi za to prispevali po 0,92 % od osebnega dohodka.

VOJVODINA

Pokojnine za kmete

V Vojvodini pripravljajo zakonski predlog, s pomočjo katerega nameravajo urediti problem starih kmetov v naslednjih desetih letih in uvesti obvezno zavarovanje kmetov. Za ostarele lastnike kmetij predlagajo, naj bi pokojnina po eni varianti znašala 300, po drugi pa 400 dinarjev mesečno, dopolnilna

TAKŠNI SMO

Karikatura: I. Antič

VSA DOMAČA VOZILA
NA KREDIT?

Potem ko je stopila v veljavo odločba o potrošniških kreditih – na njeni osnovi se odobravajo krediti samo za vozila domače proizvodnje ali montaže, kjer je udeležba domače proizvodnje nad 50 % – so banke in proizvajalci avtomobilov odobrvali kredite samo za „Zastave 750, 101, R in 1300“. Me dtem so izpolnili zahteve te odločbe tudi avtomobili „Renault 4“ in „Ami 8“. Kot se je zvedelo, naj bi bilo možno tudi kreditiranje domačega „Volkswagana 1200 J.“

Čeprav ta vozila niso izpolnila klavzule o 50 % udeležbi domače proizvodnje, bo kreditiranje omogočeno s sklepom, „da se lahko prodajajo na kredit vozila, ki jih montirajo na podlagi poslovno-tehničnega sodelovanja s tujimi partnerji in ker je domača udeležba višja kot 30 %.“

Tako bodo razen „Renaulta 12“ in „Hrošča 1300 J“ ter modela „GS“ ponovno prodajali na kredit vse domače avtomobile, tako kot pred sprejetjem nove odločbe.

NIŠ

Kdor ne dela pošteno, naj gre!

V Nišu menijo, da bi medrepubliški dogovor o enotnih kriterijih za ugotavljanje virov premoženja in širše sodelovanje občin lahko prispevala k večjemu uspehu te akcije.

Po ocenah niške komisije so najpogostejši primeri neutemeljenega bogatenja posameznikov naslednji: odstopanje posameznih poslov privatnikom, dvojno delovno razmerje, ugodnejši kreditni pogoji, ki so jih odobravale posamezne banke ter presežek stanovanjskega

prostora. Pri kupo-prodaji družbenih stanovanj in še v nekaterih primerih so bile odkrite tako imenovane škodljive pogodbe, zato bodo morali posamezniki razliko do polne cene kupljenih stanovanj vplačati v sklad za solidarnostno stanovanjsko gradnjo.

Koordinacijskemu programu za spremljanje te akcije so predlagali, naj pošlje uraden predlog delovnim kolektivom, kjer so bili značilni primeri zlorabe in nezakonitosti pri razpolaganju z družbeno lastnino, da z najodgovornejših mest odstranijo 9 ljudi.

BEOGRAD

VSAKOMUR
PO ENA SOBA

V Beogradu je v javni razpravi osnutek družbenega dogovora o merilih za smotno uporabljanje stanovanj, po katerem je stanovanje racionalno izkoriščeno tedaj, če ima v njem vsak član gospodinjstva po eno

sobo. Za več sob bo najemnina znatno višja.

Beograjski predlog se precej razlikuje od predlogov v drugih mestih, kjer bo stanovanjska najemnina odvisna od skupne kvadrature stanovanja, ne pa od števila sob.

S privatnimi žigi
do družbenega
premoženja

Inšpektorji SDK so odkrili, da mnoge banke in njihove podružnice sploh niso upoštevale zakona o bankah, ne sprejete kreditno monetarne politike, niti svojih normativnih aktov, ko so odobravale velike vsote organizacijam, ki v prvem ali drugem kolenu izhajajo iz skupnih podjetij državljanov. Pri tem ni tako pomemben izvir teh podjetij, kot to, da niso izpolnjevala osnovnih pogojev za najemanje kreditov: niso imela urejenega knjigovodstva, zaloge so vodila pod previsokimi cenami in s tem prikrivala izgube, niso redno izpolnjevala obveznosti do bank in drugih, žiro račune so imela stalno blokirane. Kreditne zahteve so banke odobravale formalno, brez analize poslovanja!

Eno takih podjetij je podjetje za blagovni promet na debelo in drobno „Tehnomaterial“, ki je nastalo leta 1968, ko se je v samostojno OZD preoblikovalo beograjsko predstavništvo trgovskega podjetja „Agrometal“ iz Kragujevca. „Tehnomaterial“ je imel 32 statusnih sprememb. Pridružile so se mu razne OZD, ki so mu bile podobne. Iz te OZD je bilo izdvojenih 13 novih OZD – 4 v Beogradu, 3 v Zagrebu in po ena v Skopju, Paraćinu, Loznici, Šabcu, Titogradu in Opuzenu.

„Tehnomaterial“ je samo pri Vojvodinski banki, podružnica Zagreb, najel 129 milijonov dinarjev kredita, zaradi botrovanja temu kreditu pa tej podružnici zdaj grozi likvidacija.

Mahinacije, ki so jih počeli v imenovanem podjetju, so vredne samega „Ostapa Benderja“ in strokovnjaki SDK so krivce upravičeno imenovali z ekonomskimi diverzanti. Akcija MK ZK Beograda bo zelo ostra. Ustanovili so posebno delovno skupino, ki se bo ukvarjala samo s temi vprašanji.

HRVAŠKA

VEČ INVALIDSKIH
KOT REDNIH UPOKOJENCEV

Že na prvi pogled preseneča podatek, da je na Hrvaškem (bistveno drugače tudi ni v drugih republikah) več invalidskih pokojnin niso zavrli tega prirastka po gospodarski reformi leta 1965. V treh, štirih prihodnjih letih je bilo upokojenih 77.408 Jugoslovanov! Gospodarstvo se je torej otreslo utrujene in odvečne delovne sile! Na čigav račun?

Po nekaterih računih zveznega zavoda za socialno zavarovanje je bil narodni dohodek v Jugoslaviji med 1955 in 1969 letno manjši za 5 do

8 %, ker je manjkala delovni prispevek tolikšne čete invalidov, ki so namesto, da bi gospodarstvu prispevali v sklade, sedaj iz njih samo prejemali. Zaradi primerjave navajamo, da so istočasno izdatki za šolstvo v Jugoslaviji znašali 4,3 do 5,19 %.

Invalidske pokojnine so ogromna postavka v invalidskem zavarovanju. V njem sodelujejo celo s 83,7 %. Niti 10 % invalidskega zavarovanja ne tvorijo stroški profesionalne rehabilitacije. To očitno opozarja na še eno našo kratkovidnost.

te dni
so rekliDr. BERISLAV ŠEFER,
podpredsednik ZIS, v
svojem ekspoziju delega-
tom skupščine SFRJ:

Novi petletni plan ne sme zgolj omogočiti, da se nadaljuje pozitivna gibanja, neugodna gibanja pa omejevat s paliativnimi ukrepi (predvsem države). Sedanja navzkrižja, ki izvirajo tako iz stanja v družbenih odnosih kakor tudi iz stanja v proizvodnih silah in družbeni nadgradnji, zahtevajo, da v prihodnjem obdobju odpravljamo vzroke teh neugodnih gibanj vsaj v tolikšni meri, kolikor je to mogoče doseči v petih letih. Zato je tudi treba plan glede na cilje in naloge usmeriti v odpravljanje bistvenih vzrokov nezadovoljive učinkovitosti razvoja, v naslonitev na združeno delo in utiranje poti za združevanje dela in sredstev. Novi plan mora skupaj s spremembami v sistemu in ukrepi v okviru ekonomske in socialne politike ustvarjati pogoje, da bodo delavci vedno bolj postajali nosilci boja za spreminjanje odnosov v družbi in za takšno zavestno usmerjanje razvojne politike, s katero bomo gasili žarišča inflacije, nelikvidnosti in deficita v plačilni bilanci.

Samo tako je mogoče spreminjati funkcijo države v ekonomski politiki, ki je zdaj objektivno v takem položaju, da mora intervenirati s kratkoročnimi ukrepi, če hoče ublažiti obstoječa navzkrižja.

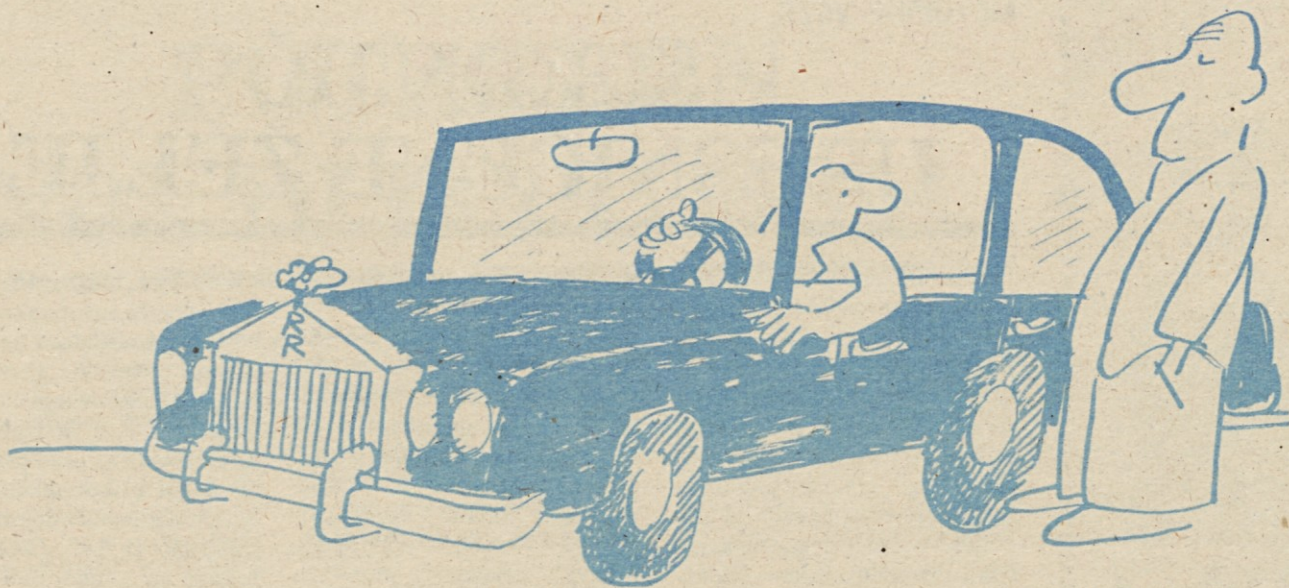
DRAŠKO JURŠIĆ, namestnik zveznega sekretarja za notranje zadeve, na skupni seji obeh zborov skupščine SFRJ:

Leta 1974 je bilo zaradi obveščevalne dejavnosti in nedovoljenega ravnanja izgnanih iz države 170 tujcev, 88 tujcev so na kraju samem zalotili pri poskusu opazovanja vojaških in drugih objektov, 13 pa je bilo obsojenih zaradi vohunstva. Organi za notranje zadeve vedo za glavna žarišča in pobudnike aktivnosti med sovražno emigracijo, med katerimi so identificirali tudi približno 50 poklicnih teroristov in drugih kriminalcev, njihove poskuse vpadov v državo in diverzantsko-terorističnih in drugih subverzivnih akcij pa so pravočasno odkrili in uspešno preprečili. V ilustracijo naj navedem, da je bilo v zvezi s sovražno dejavnostjo emigracije od oktobra 1974 do junija tega leta obsojenih 34 ljudi. Obstoje in dejavnost teh zločinskih skupin v današnjih razmerah pa ne pomeni okoliščine, ki bi bistveno vplivala na varnost naše države.

MIRKO POPOVIĆ, sekretar v IK predsedstva CK ZKJ, v članku za list Komunist:

Praksa je potrdila, da je samoupravljanje postalo najzanesljivejša opora in poroštvo nacionalne svobode in enakopravnosti vseh narodov in narodnosti v naši večnacionalni skupnosti. Samoupravljanje zagotavlja, da s presežnim delom razpolagajo samoupravno organizirani in združeni delovni ljudje v okviru svojih narodov oziroma republik in pokrajin, kar predstavlja materialno osnovo za njihov vsestranski nacionalni razvoj, za krepitev vzajemnosti, bratstva in enotnosti vseh narodov in narodnosti Jugoslavije.

Jugoslovska samoupravna praksa je pokazala, da v razvoju socialističnega samoupravljanja ni nikakršnih samovoljnih tokov in reprodukcije, marveč je njegov razvoj rezultat revolucionarnega boja delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, ki jih vodi njihova avantgarda – Zveza komunistov. Ideja, ki se je porodila kot možnost, želja in revolucionarna potreba, je postala nenadomestljiv in trajen način življenja v jugoslovske skupnosti.

Ne, nisem edini, ki ima tak avto, tudi princ Rainier ga že ima.

A. Novak

Kako opredeliti družbeno samozaščito?

Varstvo naše družbene samozaščite in socialističnega samoupravljanja ter družbenega in osebnega premoženja vse bolj prehaja v roke delovnih ljudi in občanov. Socialistični samoupravni sistem na sedanji stopnji družbenega razvoja omogoča, da delovni ljudje v sodelovanju z varnostnimi službami sami skrbe za svojo varnost, pa tudi za nedotakljivost ustavne ureditve in da se ustrezno organizirajo za zaščito in obrambo neodvisnosti in nedotakljivosti svoje socialistične domovine.

Tako pojmovana družbena samozaščita ima svoje zasnove že v NOB: nastala in rasla je z revolucijo, torej v času, ko so se ljudje zavedali, da so pri samoobrambi odvisni predvsem od lastnega znanja in moči, ko so vedeli, da se morajo tudi sami zaščititi, če želijo obvarovati revolucionarno gibanje in njegove dosežke. S krepitvijo države v prvih povojnih letih je prešlo težišče zaščite na specializirane službe in organe, z razvijanjem samoupravljanja, na katerem temelji naša družbena ureditev, pa je bilo treba v samoupravne odnose vključiti tudi varnost posameznika in družbe in se pri tem vsebinsko opreti na tradicije NOB. Gre torej za pomembno družbenopolitično akcijo podružbljanja varnostne funkcije države.

Se posebno pozornost je družbeni samozaščiti posvetil X. kongres ZKJ. Poudaril je, da moramo v prihodnje bolj organizirano usmerjati graditev sistema varnosti in družbene samozaščite v vseh družbenih dejavnostih. Okrepiti moramo odgovornost in disciplino zlasti pri varovanju državnih in poslovnih skrivnosti, na področju ljudske obrambe, pri varstvu družbenega premoženja, predvsem pred vsemi oblikami zlorab in prilaščanja in pred tistimi, ki izpodkopavajo ekonomsko moč naše socialistične samoupravne družbe. Dalje, da morajo organizacije ZKJ idejno in politično presojati protisocialistična in protisamoupravna, kriminalna in druga škodljiva dejanja in usmerjati pristojne organe, da odločneje in ofenzivneje obračunavajo z njihovimi nosilci, komunisti v organih varnosti pa morajo še

posebej spodbujati razvijanje družbene samozaščite in pri tem pomagati pristojnim organom in družbenim ustanovam.

X. kongres ZKJ je torej kot težišče v zvezi z utrjevanjem družbene samozaščite opredelil prav varovanje ustavne ureditve in boj proti notranjim in zunanjim sovražnikom, ki si prizadevajo na različne načine izpodkopavati naš družbeni red.

Razlogov za to, da imajo prednost naloge pri varovanju ustavnega reda in da je varovanje ustavnega reda naloga vseh družbenih subjektov ter dolžnost in pravica vseh delovnih ljudi, je torej več. To so protislovja sodobnega sveta, dinamika našega notranjega razvoja, ki sproža, poleg silnega napredka tudi okrepjeno aktivnost konservativnih sil in njihove odpore, terja pa jih potreba po nadaljnjem podružbljanju funkcij varnosti in pospešenem razvijanju družbene samozaščite, kar je skladno z nadaljnjim razvojem socialističnih samoupravnih odnosov, katerih bistvo je, da delovni človek obvladuje pogoje in rezultate svojega dela.

Vsebina družbene samozaščite in varnostna vzgoja morata zato postati sestavni del idejnopolitične vzgoje delovnih ljudi in občanov. V varnostno vzgojo je treba po enotnem dogovorjenem programu vključevati celotno prebivalstvo, za nosilce družbene samozaščite v krajevnih skupnostih, temeljnih organizacijah združenega dela in drugih področjih pa pripraviti različne oblike posvetovanj in seminarjev. Vsebina družbene samozaščite in varnostna vzgoja morata dobiti vidnejše mesto v izobraževalnih programih in učbenikih na vseh ravneh in oblikah izobraževanja; zato bi morali pristojni zvezni in republiški organi na področju vzgoje in izobraževanja čimprej pripraviti ustrezna izhodišča in možne rešitve. Vzpodbuditi pa je treba tudi marksistična znanstvena prizadevanja za proučitev družbene samozaščite kot funkcije samoupravljanja in specifične sociološke sestavine naše samoupravne socialistične družbe.

V. B.

OB ROB POMOČI MANJ RAZVITIM OBMOČJEM V SLOVENIJI.

Nujna in prava pot

Tudi novo odprta tovarna optičnih naprav Opty Ormož nedvomno odpira nove možnosti za hitrejši razvoj manj razvitih občin v Sloveniji, kar je v skladu z usmeritvijo in politiko, ki smo jo v Sloveniji zavestno oblikovali.

Uveljavitev politike policentrizma je ob otvoritvi ormoške tovarne najbolje ocenil Miran Potrč, član IK predsedstva CK ZKS in ugotovil, da so bili v zadnjih štirih letih zavestne in organizirane aktivnosti doseženi prvi pomembni rezultati. Med vsemi je gotovo najpomembnejše dejstvo, da sta prevladala zavest in prepričanje, da je politika posebne skrbi za razvoj manj razvitih in obmejnih območij pravilna in nujna. V teh štirih letih so se pokazali tudi že rezultati v materialnem in družbenem proizvodu, ki jih ne gre prezreti. Samo v gospodarski razvoj v manj razvitih občinah je bilo investirano 2.260 milijonov novih dinarjev. Stopnja rasti družbe-

nega proizvoda na prebivalca je bila za skoraj 4 % hitrejša kot v Sloveniji. Posebne uspehe, kar je glede na pomanjkanje delovnih mest na manj razvitih območjih še zlasti pomembno, pa smo delegati pri zaposlovanju. Medtem ko smo v letih 1962-70 ustanovili v manj razvitih občinah le 2.340 novih delovnih mest, smo v zadnjih štirih letih v teh občinah zaposlili na novo 12.833 delavcev ali kar enajstkrat več delavcev kot v preteklem obdobju.

Od pobud in organiziranih prizadevanj na manj razvitih območjih bo v največji meri odvisen njihov boljši jutri. Družba pa mora zagotoviti, da bo ta prizadevanja spodbujala, pa tudi materialno podpirala njihovo uresničevanje. To smo še v večji meri kot doslej tudi dolžni storiti, kajti razlike v razvitosti med občinami so danes še vedno prevelike in tudi ne ustrezajo možnostim razvoja teh območij.

Problem zaposlovanja, pa tudi odhajanja na delo na tuje, je najbolj pereč prav v teh občinah. Niso še rešena vprašanja ustreznih prometnih povezav, zagotavljanja virov energije in včasih tudi ne pitne vode. Niso še zagotovljene enake možnosti za šolanje in varstvo naših otrok. V naslednjem srednjeročnem obdobju moramo storiti več za ta območja. Predvsem pa moramo zagotoviti, da v celoti zaživi samoupravni način reševanja te naloge. Z družbenim dogovorom o pospeševanju razvoja teh območij (Haloze, Kozjansko, Brkini, Slovenske gorice, Kobansko), moramo zagotoviti, da bodo delavci v sleherni TOZD, pa tudi v SIS in bankah zavestno združevali sredstva za to, da se v skladu z načelom najracionalnejše porabe družbenih sredstev in tudi socialistične solidarnosti odpravijo neupravičene in neutemeljene razlike, ki danes še obstajajo.

JANEZ UJČIČ

podobe našega časa

Beseda da besedo, a največ jih je o vremenu, gobah, pa še o čem.
— Ko bi le kar naprej ne lilo...
— Kaj moremo!
— Gobe bi rastle...

mislite, kako mi je bilo pri srcu...
— Pa?
— Poklical sem še domov, za vsak primer. In res je bila že doma.
— Torej ni bilo nič resnega?
— Ne vem, ali je bilo ali ne.
— Kako: ne veste?
— Ni dočakala. Rešilca sta jo pospremila le do čakalnice, tam pa ni bilo nikogar. Ob pol osmih šele

EKSPRESNA INTERVENCIJA

— O gobah pa nočem nič slišati!
— Zakaj ne?
— Pri nas smo jih že jedli.
— In?
— Ženi je postalo slabo. Vso noč je bruhala.
— Zastrupitev?
— Ne vem!
— Kaj ni šla k zdravniku?
— Šla, kako ne! Preveč me je skrbelo, pa sem ob petih zjutraj poklical rešilca. Še slušalke nisem dobro odložil, ko je že bil pred vrati...
— Torej še pravočasen poseg?
— Ja, pravočasen. Vendar me je vseeno skrbelo in okrog desete sem klical v bolnico. Saj veste, lahko bi bilo kaj zelo resnega. Pri zastrupitvah odločajo sekunde...
— In?
— Je niso našli. Pretaknili so vsa nadstropja in še klet, vendar nje nikjer. Lahko si

je prišla sestra. Ko je žena potožila, da ji je slabo, ji je sestra povedala, da je njej tudi, ampak, kaj si more, treba je zdržati, pa bo, kar bo. Življenje ni praznik.
— A vaša žena?
— Malo je še posedela, potem pa odšla. Vse kaže, da ji je odleglo. „Gob mi nikar ne nosi več domov!“ mi je zabičala. Saj ne, da bi jih ne marala. Le tako, za vsak primer.
— Pa saj rešilci hitro pridejo, če je kaj narobe, ne?
— Rešilci že. Rešilci takoj pridrvijo, kot da bi šlo za sekunde.
— Kaj pri zastrupitvah ne gre za sekunde?
— Ja, kakor se vzame. Včasih gre, včasih pa ne. Pri moji ženi že ni šlo. Pa se bo za naprej vseeno bolj pazila.
— Kako?
— Ja, gob ne bo več jedla, saj sem vam povedal.
VINKO BLATNIK

KOZERIJA

Aktivist

Bil je tak fant, da bi gore premikal.

Zato so ga izvolili in imenovali za profesionalnega sindikalnega delavca.

Zdaj, ko se poldrugo leto poklicno ukvarja z dejavnostjo tajnika občinskega sindikalnega sveta, ga je obiskal novinar „Tehnika samoupravljalcev“, da bi ga vprašal:

„Kaj je sindikat storil, da bi zaživel med ljudmi kot pobudnik vsega tistega, kar navadno poimenujemo — samoupravni odnos in prizadevanje za najboljše proizvodne in poslovne rešitve? Kako ocenjuješ sedanjo vlogo in učinkovitost delegatsko urejenih organov samoupravljanja? Bi našim bralcem lahko povedal, kako delajo delegacije, za kakšne njihove slabosti in dobrine gre, kaj storiti, da bi zdajšnji sistem odločanja zagotovil neposreden vpliv delavca na upravljanje v podjetju?“

Vse to ga je skušal vprašati, pa je naletel na zaklenjena vrata sindikalne pisarne.

In ko je sedel na stopnicah pred občinskim sindikatom, je zvedel naslednje:

Tajnica občinskega partijskega komiteja mu je povedala, da sindikalni sekretar sestankuje na političnem aktivu, kjer mora v imenu delavcev povedati, kako dobiti novega direktorja komunalnega podjetja, ki je nedavno tega odšel v zasluženi pokoj.

Tajnica občinske konference socialistične zveze mu je čez kakšno uro rekla, da je profesionalni sindikalni delavec verjetno odšel v nekdanjo vinsko klet, ki so jo spremenili v razstavno dvorano, kjer mora povedati, kam in kako naj obesijo to ali ono sliko lokalnih umetnikov.

In novinar je sedel na stopnicah pred sindikalno pisarno in čakal profesionalnega sindikalnega delavca, ki je medtem — vsaj tako mu je povedala županova tajnica — sodeloval na sestanku zveze borcev, kjer je moral razložiti svoje stališče, kakšen naj bi bil spomenik partizanu — osvoboditelju, ki ga bodo postavili na glavnem trgu; od tam pa je odšel še na sejo občinske rekreacijske komisije, kjer je v imenu foruma, ki ga zastopa, povedal, kako in kje naj bi v občini uredili prvo trimsko stezo.

V kancelijo je naš sindikalni funkcionar prišel šele — pozno popoldne. Tamkaj je na stopnišču našel novinarja. „Tehnika samoupravljalcev“, ki je v dolgih urah čakanja bral sklepe 8. kongresa Zveze slovenskih sindikatov, in ko sta se predstavila, se pravi, ko je novinar povedal, zakaj je prišel v njihovo občino in kaj je spočetka želel od tega obiska, mu je sekretar potožil.

„Poldrugo leto se že matram, pa še nisem našel dovolj časa, da bi šel v proizvodnjo in med ljudi. Če ne sestankujem, pa pišem, kar od mene zahtevajo višji forumi.“

In je izpolnjeval formularje in je pisal in pisal tovarišem v Ljubljano, kaj delajo njihovi sindikati. Marsikaj si je pač moral izmisliti; kaj pa naj bi storil drugega!

In tako je med drugim na vprašanje: „Kakšen je vaš stik z bazo?“ tudi napisal:

„Dokaj primeren.“

In novinar je napisal:

„Nekoč je bil tak fant, da bi gore premikal, zdaj pa je že poldrugo leto profesionalni sindikalni aktivist...“

Vprašanja, s katerimi je prišel na obisk, pa je spravljal — za boljše čase. JANEZ VOLJČ

OD BESED K DEJANJEM

Dosedanja praksa je pokazala in potrdila hkrati, da družbene samozaščite ni mogoče širiti in poglobljati z zakoni in predpisi. To je jasno razvidno tudi iz razprave o nadaljnjem utrjevanju družbene samozaščite v Sloveniji, o čemer te dni že teče beseda tudi v republiški skupščini.

Pri tem je treba še posebej poudariti, da v današnjem času sploh ne more več obstajati vprašanje, ali nam je družbena samozaščita potrebna ali na. To so namreč dokazali doseženi rezultati. Aktivnost se je sicer omejila bolj ali manj na republiko, vendar potrebe iz dneva v dan kažejo, da bi se morala družbena samozaščita širiti tudi „navzdol“, na občine, torej tja, od koder že prihajajo posamezne prošnje za konkretne napotke in pomoč.

Res je, da srečamo tudi enačenje med splošnim ljudskim odporom in družbeno samozaščito, ki imata vendarle nekatere podobne naloge, toda med njima je precejšnja razlika. Družbena samozaščita je mnogo širše področje, njena naloga je predvsem preventivna, skrbela naj bi, da ne bi prišlo do dejanj, ko „nastopa“ splošni ljudski odpor.

Zato tudi ni primerno in na mestu, da v občinah opravljajo naloge z obeh področij isti ljudje.

Tako so v razpravi na zadnji seji odbora za družbenopolitični sistem zbora združenega dela opozorili na številne probleme, pri čemer je zlasti razveseljivo spoznanje, da so jih ilustrirali s praktičnimi primeri iz vsakodnevne prakse. Še največ slabih primerov je bilo slišati o delu naših trgovskih predstavnikov v tujini, pa o nevdržnih pojavih trgovanja na tujem, o slabi, skoraj že nikakršni pripravi mladih, ko se odpravljajo v tujino, o doma izšolanih kadrih, bolj rečeno strokovnjakih, ki potem svoje znanje za lepe denarce prodajajo v tujini in se večkrat vdinjajo sunljivim kapitalistom.

Teh pojavov seveda ne bomo mogli preprečiti čez noč. Veliko pa bomo storili s tem, če bomo v praksi skušali čimprej uresničiti sklepe in priporočila republiške skupščine za nadaljnje utrjevanje družbene samozaščite v republiki. Potem bo tudi „praktičnih primerov iz vsakdanjega življenja“ precej manj kot jih je bilo do sedaj. —iv

VEČJO SKRB DELEGACIJAM ZDRUŽENEGA DELA V ZASAVJU

PODPORA MORA BITI STALNA

V marsikateri temeljni organizaciji in organizaciji združenega dela v Zasavju še vedno pozabljajo, da so delegacije sestavni del samoupravnega in političnega sistema in da so dolžni poskrbeti za njihovo nemoteno delo. Zanimiva je anketa v litijski občini. Z njo so ugotovili, da so štiri delegacije v združenem delu zahtevale sklic zborov delovnih ljudi, na katerih naj bi razpravljali o pomembnih samoupravnih dokumentih za sejo občinske skupščine, vendar ena med njimi ni naletela na razumevanje pri delavskem svetu temeljne organizacije združenega dela. Doslej še ni nebena delegacija zasedala skupaj z delavskim svetom, to pa je očiten dokaz, da so delegacije prepuščene same sebi in da se morajo znajti, kakor vedo in znajo. Bržkone je to poglaviti vzrok, da interes delegatov za njihovo odgovorno delo upada, ponekod pa vodje delegacij niti ne sklicujejo sestankov pred sejami občinskih skupščin, pač pa samo določajo delegata zanjo. Nekateri delegacije vabijo na sestanke tudi predsednike izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata, večina pa niti

teh ne. Strokovne službe temeljnih organizacij oziroma organizacij združenega dela, z izjemo nekaterih kolektivov, še vedno ne čutijo dolžnosti, da bi pripravile gradivo za delegacije, prav to pa delegacije najbolj pogrešajo. Gradiva za seje so namreč tako obsežna, da potrebujejo delegacije veliko časa za to, da ga preberijo in da sprejmejo stališča o posameznih vprašanjih. Seveda pa gre tudi v teh primerih za stališča delegacij, ne pa stališča združenega dela ali vsaj samoupravnih organov. Doslej družbenopolitične organizacije problematike delovanja delegacij še niso širše obravnavale, to pa je slabost, ki jo bo treba čimprej odpraviti. Nebenega dvoma namreč ni, da brez stalne pomoči in podpore vseh družbenopolitičnih organizacij, zlasti pa sindikatov delegacije v združenem delu ne bodo kos svojim odgovornim dolžnostim. Sicer pa delegacije navajajo številna odprta vprašanja, s katerimi se srečujejo pri svojem delu. Ovira jih večimansko delo delegatov, organizacije združenega dela ne pomagajo delegatom v konfe-

rencah delegacij, ponekod jih niti ne obveščajo o sestankih. Zato ponekod delegacije v združenem delu predlagajo, naj bi imeli sestanke samo izven delovnega časa, zahtevajo prirejanje gradiva, zavzemajo se za to, naj bi vsi delegati prejeli gradivo in da bi ga morali prebrati pred vsakim sestankom.

Še vedno ni urejeno vprašanje ustanavljanja informacijskih uradov vsaj v večjih delovnih organizacijah, pa tudi v občinskih skupščinah doslej še nikjer niso ustanovili teh centrov, ki bi v celoti služili delegatom in delegacijam pa tudi občanom pri njihovem obveščanju. Zato v Zasavju sodijo, da bi veljalo celotno problematiko dosedanjega razvoja delegatskega sistema kar najbolj široko preučiti in na osnovi ugotovitev sprejeti stališča za bolj dosledno delovanje in vloge delegacij. Po dobrem letu njihovega dela je tedaj čas za kar najširšo analizo, vendar ne samo zaradi analize, pač pa zato, da bi vse izkušnje, ki jih imajo delegacije, izkoristili za njihovo nadaljnjo vlogo v našem razvoju. —m

BENEFICIRANJE DELOVNIH MEST GOZDNIH SEKAČEV IN POKLICNIH VOZNIKOV MOTORNIH VOZIL

SLEDNJIČ URESNIČENE ŽELJE

Temeljni zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je prenehal veljati z 31. januarjem 1972. leta. Od takrat naprej so za odločanje o štetju zavarovalne dobe s povečanjem pristojni republiški organi. Vendar pa šele lani sprejeti družbeni dogovor o načelih in kriterijih ter osnovah postopka za določanje delovnih mest, za katera se šteje zavarovalna doba s povečanjem, omogoča pristojnim organom skupščine skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji, da so lahko začeli reševati zahteve. Kot vemo, je bilo v zadnjih dveh letih vloženih 11 takih zahtevkov, vključujejo pa zahtevo za beneficiranje 98 delovnih mest v gozdarstvu, prometu, livarnah, aluminijski industriji, storitvenih dejavnostih, kmetijsko — predelevalni industriji, cementni industriji, gradbeništvu, industriji gradbenega materiala, kamnolomih, carinski službi, dimnikarstvu in v steklarski industriji.

Od teh zahtevkov sta najstarejši vlogi za beneficiranje delovnih mest gozdnih sekačev in šoferjev v javnem prometu, ki

sta bili vloženi že septembra oziroma novembra 1972. leta. Prvih je 2800, drugih pa 5400. Njihova dolgoletna želja je zdaj slednjič uresničena. Skupščina skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji je namreč na zadnjem zasedanju minuli četrtek v Ljubljani — sprejela sklep o določitvi delovnih mest v eksploataciji gozdov in delovnih mest šoferjev, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem. Sklep določa, da se v eksploataciji gozdov beneficirajo delovna mesta sekačev, ki pri svojem delu stalno uporabljajo motorno in ročno žago ter sekiro, če so pri takih delih zaposleni najmanj 80 % delovnega časa z motorno žago. Če so razen teh pogojev izpolnjeni tudi splošni pogoji za beneficiranje (najmanj pet let dela na takšnem delovnem mestu ali vsaj tri leta, če je delavec postal pri takem delu invalid ali je bil po predpisih o invalidskem zavarovanju razporejen na drugo delovno mesto), se sekačem vsakih 12 mesecev dela na teh delovnih mestih šteje za 15 mesecev zavarovanja in s tem pokojninske dobe.

Za šoferje v javnem prometu pa sklep določa, da se beneficirajo delovna mesta voznikov tovornjakov z nosilnostjo 5 ali več ton, delovna mesta voznikov avtobusov v medkrajevnem, mestnem in obmestnem prometu in delovna mesta voznikov trolejbusov, če so zaposleni v organizacijah združenega dela, ki so registrirane za javni cestni promet in če imajo za prevoz potnikov določene vozne rede.

USKLAJEVANJE RAZVOJNIH INTERESOV OBČINSKIH INTERESNIH SKUPNOSTI Z RAZVOJNIMI IZHODIŠČI REPUBLIŠKIH INTERESNIH SKUPNOSTI

NALOG JE KAR PRECEJ

V Velenju so že pred dobrim letom dni sprejeli načrt družbenega in gospodarskega razvoja Saleške doline do leta 1980, uresničevanje lani sprejetih razvojnih usmeritev, posebej se na področju otroškega varstva in izobraževanja, pa so delovni ljudje in občani znova podprli z referendumom, večino zbranega denarja pa bodo namenili za nove vrte ter šole.

Ob pripravi srednjeročnega razvojnega načrta občine Velenje, oblikovala ga je večina delovnih ljudi in občanov in se tako skupno dogovorila za usklajene akcije na vseh področjih življenja in ustvarjanja, so bile izoblikovane tudi poglavite prihodnje razvojne naloge samoupravnih interesnih skupnosti. Ze takrat pa je bila poudarjena odvisnost uresničitve razvojnih nalog od učinkovitosti združenega dela in racionalne porabe ustvarjenih sredstev. Razvojne načrte zdaj usklajujejo posamezne občinske interesne skupnosti z razvojnimi izhodišči republiških interesnih skupnosti.

Nalog je kar precej. Vzemimo samo področje otroškega varstva in izobraževanja. Čeprav je v Saleški dolini zaposlenih skoraj 7.000 žena, je v organizirano varstvo vključenih le 865 otrok, od tega samo 20 dojenčkov. V zadnjih petih letih so na območju občine Velenje pridobivali 529 novih mest za malčke v vzgojnovarstvenih ustanovah, do leta 1980 pa bi jih morali še najmanj 600, da bi bilo organiziranega varstva deležno vsaj 35 % vseh pred-

Podobno kot sekači morajo tudi vozniki tovornjakov, avtobusov in trolejbusov prebiti na takšnih delovnih mestih najmanj 80 % delovnega časa v posameznem letu in izpolnjevati že omenjene splošne pogoje, da bi se jim lahko vsakih 12 mesecev dela na teh delovnih mestih štelo za 14 mesecev zavarovanja in s tem tudi pokojninske dobe.

Sklep prav tako določa, da se zavarovalna doba s povečanjem šteje od 1. januarja 1960. leta dalje, organizacije združenega dela pa plačujejo prispevek za zavarovalno dobo s povečanjem za te delavce od 1. januarja 1974. leta dalje.

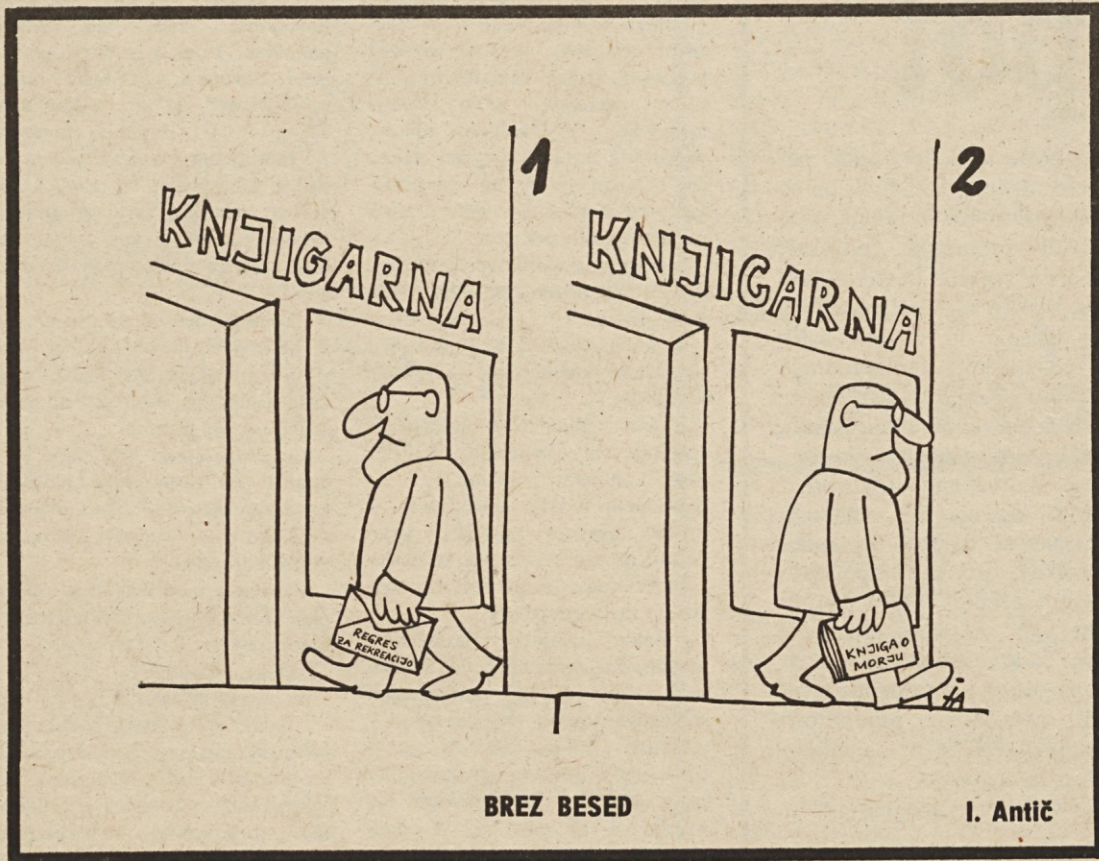
Skupščina skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji je s sprejetjem obeh sklepov dala tudi soglasje k predlogu predsedstva RS ZSS, da se pri beneficiranju delovnih mest gozdnih sekačev črta določilo o polovici delovnega časa, ko mora delavec delati z motorno žago, da bi izpolnil pogoj za štetje povečane zavarovalne in pokojninske dobe. Podobno kot sindikati sodi tudi skupščina, da bi bilo to določilo v praksi skorajda neizvedljivo, zlasti še, ker bi ustvarjalo še večji pritisk na beneficiranje delovne dobe. To pa bi bila najhitrejša, brez dvoma pa tudi najlažja pot, po kateri bi se v slovenskem gozdarstvu „na hitro roko“ rešili izčrpanih in ostarelih delavcev, namesto da bi poskrbeli za izboljšanje njihovih delovnih razmer in s tem za to, da bi gozdni sekači čimdlje ohranili svoje delovne sposobnosti. —iv

»Stop« za zveze?

Direktorji posameznih podjetij sodijo, da so močne osebne zveze z zvezno administracijo bistveni pogoj ne le za dobro obveščeno, marveč tudi za poslovni uspeh. Zakaj tako? Nedavno je neki zvezni funkcionar na partijski razpravi dejal, da mnogi uradniki še vedno lahko dajejo prednost posamezni delovni organizaciji, pogosto pa je to vredno milijarde dinarjev. Tako prek zvez referenti in načelniki v administraciji, ki jim obljublajo, da se bodo po izteku „mandata“ lahko vrnili v „svojo“ republiko in „svoje“ podjetje, direktorji pogosto prihajajo do obvestil, kakšne ukrepe pripravlja ZIS in tako z „manevriranjem“ polnijo blagajne. Hkrati lahko pred nepoučenimi delavci nastopajo kot poslovno sposobni ljudje.

Vse pa kaže, da bo takšni praksi kmalu odzvonilo, kajti partijske organizacije v zvezni upravi nameravajo temeljito preučiti, kaj vse je v rokah posameznih komunistov v administraciji, posebno tam, kjer gre za milijarde, v mnogoštevilnih sekretariatih. Dejansko bodo preučili, ali je odločanje kolektivno ali individualno, koliko let nekateri delajo na istem delovnem mestu, ali obstaja predpisana disciplinska odgovornost in kako so jo doslej pojmovali in podobno.

Kaj pa bo zatem storilo združeno delo? Ali bo potem začelo bolje gospodariti in bo lahko izpolnilo zahteve najvišjih partijskih organov ali pa bo spet čakalo na rešitve drugih? S. R.

RUDARSKI ŠOLSKI CENTER VELENJE BO MORAL ODKLONITI VPIS 300 MLADIM

POTREBEN NOV DIJAŠKI DOM

Tudi na Rudarskem šolskem centru Velenje, v okviru katerega je letos začela z delom prva visoka šola, načrtujejo gradnjo novega dijaškega doma. Sprejel naj bi 460 dijakov. Gradnja doma je resnično potrebna in več kot nujna.

Za šolsko leto 1975/1976 so razpisali več kot 1.000 novih mest v poklicnih, srednjih in višjih šolah, na novo pa začeljnajo z višješolskim študijem rudarske stroke. Ker pa sta obstoječa dijaška doma zasedena do zadnjega kotička, novega dijaškega doma pa še ni, bodo v šolo sprejeli okrog 300 mladih manj kot so sprva računali. Vpis bodo morali odkloniti zlasti tistim, ki v Velenju nimajo stanovanja.

NOVE VSEBINE IZOBRAŽEVANJA

Ob tem pa ne gre pozabiti, da je prav Rudarski šolski center Velenje eden od centrov usmerjenega izobraževanja pri nas, kjer že nekaj časa uspešno uvajajo novo vsebino vzgojno-izobraževalnega procesa. V središču Šaleške doline že nekaj časa oblikujejo Rudarski šolski center Velenje tako, da bi bil sposoben vključiti prav vse zainteresirane – predvsem pa vso mladino po končani osnovni šoli – v razne oblike izobraževanja, in ki bo hkrati oblikoval tudi družbeno zavzeto mlado osebnost.

VZGOJA SKOZI DELO ZA DELO

V šolskem letu 1974/1975 deluje v okviru velenjskega Rudarskega šolskega centra 16

raznih šol, v okviru katerih se izobražuje nad 1.700 dijakov in študentov. Vzgoja temelji že od vsega začetka na poglobljenem izhodišču – vzgajati mladega človeka skozi delo. Ta zasnova prinaša velike prednosti, seveda pa terja njena organizacija ob klasičnem izobraževanju tudi razvoj proizvodnih procesov. Že 17 let ob proizvodnji izobražujejo v okviru Rudarskega šolskega centra Velenje kader, tako za potrebe združenega dela Šaleške doline kot širšega območja. Uspešnost uveljavljanja takšne zasnove ni naključje, saj je celotni 1.000-članski delovni kolektiv organizator procesov vzgoje in izobraževanja.

V srednjeročnem programu razvoja Socialistične republike Slovenije smo tudi zapisali, da moramo vso mladino vključiti do leta 1980 v srednje, najsposobnejše pa v višje in visoke šole. Te naloge se v Šaleški dolini v popolnosti zavedajo. Ena od ovir v prizadevanjih, da bi si pridobilo srednješolsko izobrazbo tudi kar največ delavske in kmečke mladine, pa je pomanjkanje prostora v dijaških domovih.

KDAJ BO ZBRAN VES POTREBEN DENAR?

Ker se v občini Velenje zavdajo pomembnosti gradnje

novega dijaškega doma, so pripravljene k investiciji, ki bo po sedanjih predračunih veljala okrog 45 milijonov dinarjev, primakniti 10 milijonov dinarjev. Odločili so se tudi, da gradijo dijaški dom po tipskem načrtu, ki so ga pripravili pri mariborskem „Stavbarju“, zemljišče za gradnjo pa je tudi že pripravljeno. Vprašanje je samo, kdaj bodo zbrali denar, da bi lahko začeli z delom.

(L) Za likovne razstave je v Velenju veliko zanimanja (Foto: Stane Vovk)

PROJEKT CELODNEVNE OSNOVNE ŠOLE NA OBALI

TA ČAS MALO POGOJEV

V Kopru je bila prva seja koordinacijskega odbora pri obalni konferenci SZDL za uresničevanje programa celodnevne osnovne šole. V ta odbor so delegatsko vključene vse družbenopolitične organizacije, vzgojnoizobraževalne ustanove, organizacijska enota zavoda za šolstvo in predstavniki nekaterih večjih delovnih organizacij. Odbor bo usklajeval in usmerjal aktivnosti vseh tistih družbenih in samoupravnih dejavnikov, ki so temeljni nosilci akcije za uresničevanje projekta celodnevne osnovne šole.

V razpravi so ocenili, da so na obalnem območju pogoji za celodnevno šolo trenutno minimalni, še

posebej zaradi težav materialnega in kadrovskega značaja. Člani odbora so se zavzeli za to, da je treba programe za celodnevno osnovno šolo vključiti v družbeno dogovarjanje o splošni in skupni porabi za leto 1976, ker bo le na takšen način možno zbrati dodatna sredstva za realizacijo tega programa. Sklenili so, da bo posebna delovna skupina pripravila akcijski program koordinacijskega odbora, kmalu pa bodo ustanovljeni še iniciativni odbori v vseh krajevnih skupnostih. Hkrati pa bo potrebno ta prizadevanja in napore vključiti v programe srednjeročnega in dolgoročnega družbeno-ekonomskega razvoja obalnega območja, v katerih morajo biti tudi ti programi ustrezno ovrednoteni. Mesto za neposredno dogovarjanje o programu razvoja celodnevne šole, nosilcih akcije in sredstvih morajo postati samoupravne interesne skupnosti.

Razvoj celodnevne šole je treba razvijati v skladu s kadrovskimi, prostorskimi in finančnimi možnostmi. Delo učitelja pa ovrednotiti po novih osnovah sporazuma, samo-

upravne interesne skupnosti pa morajo te stroške vkalkulirati v svoj program. V to pomembno družbenopolitično akcijo za vsebinsko preosnovo osnovne šole se morajo prizadevno vključiti vsi subjektivni dejavniki v občinah in še posebej v krajevnih skupnostih, so sklenili delegati koordinacijskega odbora za uresničevanje programa celodnevne šole na obali. MILOŠ SVANJAK

OD TU IN TAM

KOPER:

RAZSTAVA TISKA

Ob dnevu samoupravljalcev so v Tomosovi restavraciji imeli skromno, a zanimivo razstavo glasil, ki jih izdajajo delovne organizacije. Razstavo je pripravil Kristjan Žekar. Prav on bo tudi za dan republike pripravil obsežnejšo razstavo tovrstnega tiska, ki bo prikazovala razvoj glasil delovnih organizacij na Primorskem.

RADLJE:

DOBILI LIKOVNI SALON

Če je gledališko gibanje, ki si je v zadnjih dveh letih pridobilo mnogo privrženecv tudi iz vrst delavcev v Radljah, bilo zadnja sezono spričo adaptacije in dozidave kulturnega doma v Radljah nekoliko okrnjeno, pa je prav prenovljeni dom odprl nove možnosti. V njem je namreč dobil prostor zdaj tudi likovni salon, kjer bodo stalne razstave. Sčasoma pa bodo tu zbrali stalno zbirko del likovnih največ iz domačega okolja. Že doslej pa so imeli dve razstavi. Najprej mednarodno razstavo exlibrisov, ki je vzbudila veliko zanimanje, konec junija pa so odprli razstavo akademskih slikarjev Ide Brišnik-Remec in Marjana Remec iz Maribora. Pripravljajo pa prvo razstavo kluba likovnikov iz Radelj.

GRIŽE:

RUDNIKA NI VEČ — GODBA JE OSTALA

V bivšem rudarskem revirju Zabukovica, Griže, Migojnice praznujejo letos dva pomembna jubileja: 95. obletnico godbe na pihala in 50. obletnico organiziranega kulturnega življenja.

To rudarsko področje je bilo že pred vojno poznano po svoji revolucionarni razgibanosti in po intenzivnem kulturnem življenju, organiziranem v Svobodi in kasneje v Vzajemnosti in vedno pod močnim vplivom Komunistične partije. Ustno izročilo pravi, da je imela rudarska godba, sestavljena iz rudarjev in kmečkih fantov, svoj prvi javni nastop že leta 1880. Godba je obnovljena po prvi svetovni vojni in je sodelovala na vseh manifestacijah zabukovniških rudarjev. Že leta 1921 pa so rudarji ustanovili DKD Svoboda, ki je bilo med prvimi v Sloveniji in ki je mnogo storilo za širjenje marksistične miselnosti; imela je tamburaški zbor, moški in kasneje mešani pevski zbor, njegovi člani so igrali v orkestru „Zarja“. Leta 1941 so zabukovniški rudarji zamenjali tamburice s puškami.

Po vojni so obnovili godbo. Ob ukinitvi rudnika pa je godbo ohranila le vztrajnost in ljubezen do glasbe. Godba, ki deluje zdaj v okviru Društva upokojencev Zabukovice, se pravi pod okriljem bivših rudarjev, ima v svojem sestavu sinove teh rudarjev.

FRANC JEŽOVNIK

ZASAVJE:

STARO SE PREPOČASI UMIKA NOVEMU

Čprav so v vseh treh revirskih občinah v minuli sezoni privabili v delavske domove veliko več delavcev na prireditve kot poprej, zlasti na gostovanja gledaliških, glasbenih in drugih osrednjih slovenskih kulturnih ansamblov, na nekatere likovne razstave, pa še ni mogoče reči, da so kulturne skupnosti uspele bolj približati kulturne stvaritve delovnim ljudem in zagotoviti vpliv delavcev združenega dela na kulturo. Kulturne skupnosti še niso uspele spodbuditi stalne oblike sodelovanja z osnovnimi sindikalnimi organizacijami, ki so tudi dolžne skrbeti za zadovoljevanje kulturnih potreb svojega članstva.

Prav zato naj bi delegatske skupščine kulturnih skupnosti že na začetku jeseni uvrstile to problematiko na dnevne rede svojih sej. V revirjih se ogrevajo za to, da bi pripravili najširšo anketo med zaposlenimi, ki naj bi bila smerokaz za pripravo jesensko-zimsko-pomladanske kulturne sezone. Delavci naj bi povedali, katerih prireditev si najbolj želijo, katerih gostovanj in kaj vse pričakujejo od domačih amaterskih kulturnih društev in skupin. Anketa naj bi tudi odkrila, koliko delavcev je pripravljenih vključiti se v abonmaje, pa tudi vse druge želje delavcev v organiziranju kulturnega življenja.

Tak pristop je hvalevreden in dokazuje željo, da ne bi ostalo le pri vsakoletnem potrjevanju vsebinskih in finančnih kulturnih načrtov. Pravzaprav je to želja, da bi se po tej poti staro hitreje umikalo novemu, da bi novi odnosi hitreje zaživeli tudi na področju kulture.

M—

KULTURNA VZGOJA V OSNOVNI ŠOLI

Pritegniti zunanje sodelavce

Na zadnji razširjeni seji predsedstva Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije, so udeleženci razpravljali o uveljavljanju kulturno-vzgojne dejavnosti v osnovni šoli.

Šola še vedno pojmuje preveč kot izobraževalno in premalo kot vzgojno institucijo. Zadnje čase pa prihaja do novih pobud, da bi vključili kulturno vzgojo v šole. Kulturna vzgoja ima z uveljavljavitvijo celodnevne šole velike možnosti; gre za načrtno estetsko vzgojo, ki naj bi potekala vzporedno z drugim delom v šoli.

Ko se zavzemamo za uvajanje kulturne vzgoje v osnovne šole, pa s tem ne smemo preobremenjevati učencev in učiteljev. Učitelji imajo veliko dela že v izobraževalnem procesu, poleg tega pa so največkrat tudi edini, ki se ukvarjajo še s kulturno vzgojo. Pomoč celotne družbe je občutno premajhna. V uvodnem govoru predsednika komisije za idejno politična vprašanja vzgoje, izobraževanja, kulture in znanosti pri CK ZKS, tovariša Emila Rojca in tudi v nadaljnji razpravi je bilo zaslediti

več pobud za vključevanje kulturnih društev v kulturno vzgojo v osnovnih šolah. Mentorji posameznih izvenšolskih dejavnosti naj bi postali prav za te dejavnosti usposobljeni ljudje, ki delajo v društvih. Angažiranje društev in celodnevni šoli bi pomenilo večjo odprtost, povezanost in oživljanje dela, ki je do zdaj zamiralo. Glede na to novo razsežnost pri delovanju bi bilo potrebno, da se vsa društvena prizadevanja poenotijo v okviru SZDL.

Osnovna težava pri uvajanju kulturne vzgoje v celodnevno šolo so kadri, v zvezi s tem pa tudi vprašanje usposabljanja takih kadrov. ZKPO naj bi pripravila vse potrebno za izdajanje priročnika o kulturni vzgoji, kar bi bil začetni korak na tem področju.

Plodna razprava je dala veliko gradiva, na podlagi katerega bodo pri ZKPOS izdelali konkretnije smernice za vključevanje kulturnih društev v kulturno vzgojo v osnovnih šolah. Jeseni pa bodo organizirali delovni razgovor s programskimi napotki.

STANKA RITONJA

POKLICNO USMERJANJE SE NE KONČA S PRVO IZBIRO POKLICIA

V četrtek, 26. junija je bila redna skupščina Slovenskega združenja za poklicno usmerjanje. Osrednja točka skupščine so bili aktualni problemi in dileme poklicnega usmerjanja.

Osnovna naloga poklicnega usmerjanja je dajanje pomoči pri odločitvi za poklic mladini in odraslim. Poklicno usmerjanje se ne konča s prvo izbiro poklica. Mlademu človeku je treba pomagati pri izbiri poklica, svetovati pa je treba tistim, ki se želijo izpopolniti in seveda tistim, ki se želijo poklicno usmerjati.

V naši družbi je jasno postavljena zahteva o svobodi poklicne odločitve, toda poklicno usmerjanje ni v nasprotju s to zahteva. Mlad človek se bo pravilneje in svobodneje odločil,

če bo poznal poklice, potrebe po kadrih in ne nazadnje tudi svoje sposobnosti. In poklicno usmerjanje ima pri seznanjanju učencev in odraslih s temi tremi področji najpomembnejšo vlogo.

Poklicno usmerjanje je ena izmed dejavnosti, ki naj bi zagotovila skladen družbeno-ekonomski razvoj naše družbe. Gre za sistematično usmerjanje in usklajevanje osebnih želja in družbenih potreb. Naloga poklicnega usmerjanja je zainteresirati učence za deficitarne poklice. Možna rešitev problemov v teh poklicih je tudi usmerjanje žensk, kajti dogaja se, da se zaradi suficitu v „ženskih“ poklicih zaposlujejo kot nekvificirane delavke v „moških“ poklicih.

Pomemben korak pri poklicnem usmerjanju so naredile osnovne šole. Z uvajanjem celodnevne šole pa se bodo možnosti za poklicno usmerjanje še povečale, saj so se do zdaj predavanja lahko odvijala samo v prostem času učencev, zdaj pa bo to vse v okviru šolskega časa. Veliko je bilo narejenega tudi na gimnazijah, na srednjih tehničnih šolah in triletnih poklicnih šolah pa je položaj precej slabši. Prevladuje namreč zmotno mnenje, da na teh šolah poklicno usmerjanje ni potrebno, ker so učenci že odločili za poklic. Poklicno usmerjanje na teh šolah je treba čimprej pospešiti.

V razpravi so udeleženci podčrtali pomen izobraževanja tistih, ki se bodo posvetili pod-

ročju poklicnega usmerjanja. Potrebno bi bilo sodelovanje Slovenskega združenja za poklicno usmerjanje z institucijami, ki izobražujejo sociologe, psihologe in pedagoge. V skladu z usmerjenim izobraževanjem bo treba izpopolniti program poklicnega usmerjanja. Poklicno usmerjanje bo postalo ne le del programa šole, temveč del sistema.

V svojem referatu je dosedanji predsednik združenja, tovariš Gaspari pripomnil, da bi morali biti nosilci poklicnega usmerjanja vsi delavci. Tovariš Pavliha pa je dejal, da mora imeti poklicno usmerjanje samoupravno vsebino in se lahko razvija samo v skladu z interesi združenega dela. S. R.

komentatorjev stolpec

KAM VODIJO
NENEHNE
PODRAŽITVE?

Stare navade, da iščemo zdravilo za sleherne težave v zviševanju cen proizvodov in storitev, se nismo otresli, ampak jo verno gojimo še naprej tudi zdaj, ko bi glede na recesijo v zahodnem svetu in z njo povezanim vztrajnim nazadovanjem cen surovin na svetovnem trgu pričakovali, da se bo tem gibanjem ustrezno obnašalo tudi naše gospodarstvo.

Zal se te navade še bolj oklepamo v času, ko bolj kot kdajkoli potrebujemo stabilnejša gospodarska gibanja. Pred dnevi je — značilno za miselnost, ki se je pri nas tako rekoč ukoreninila — dnevno časopisje, denimo zabeležilo, da je odbor za živinorejo zvezne zbornice predlagal zvišanje cen mesa. Ne le da za to podražitev, ki naj bi se v teh dneh pridružila številnim drugim, v omenjeni informaciji ni bilo nobene utemeljitve, temveč je v nadaljevanju celo pisalo, „da se bo goveje meso podražilo za toliko in toliko, telečje in svinjsko za toliko in toliko, itd.“, kot da je pristojni urad za cene predlagano podražitev že odobrila, ali kakor da je omenjen odbor sam po sebi pristojen za določanje (višjih) cen mesa.

Tako zelo je namreč omenjeni odbor prepričan, da bo s svojim predlogom za zvišanje cen mesa prodril, da se mu sploh ni zdelo potrebno uporabiti besedico „naj“, temveč je že kar napovedal podražitev kot dejstvo, ki ga nihče več ne more spremeniti. In res je bilo zahtevi za podražitev mesa ugodno. Cene skoraj vseh vrst mesa so se zvišale od minulega petka. Ta primer navajam samo mimogrede — ne kot izjemo, ampak kot nekakšno, pri nas že uveljavljeno pravilo. Sicer pa je takih „predlogov“ oziroma zahtev za zvišanje cen pri zveznem zavodu za cene nič koliko, bojda skupno za kar okrog 20 tisoč proizvodov. Maloprodajne cene pa so že v letošnjih prvih petih mesecih glede na lanski december višje za 10 %, cene pri proizvajalcih v industriji so narasle za 7 %, življenjski stroški pa so menda višji prav tako za 7 % v primerjavi z lanskim decembrom.

Ce presojemo vse te številke z zornega kota potrošnikov, se zgrozimo ob misli, kako šele bodo z vajeti spuščene cene zdvijale v preostalih mesecih do konca tega leta in za koliko bodo naši realni zaslužki spet zaostali za dejanskimi življenjskimi stroški. In spet bomo ob koncu leta mirno zapisali, da z resolucijo predvidena razmerja niso bila izpolnjena oziroma da so bile z njo postavljene meje cenam in življenjskim stroškom, žal, spet prekoračene!

Ce pa se zživimo v svojo drugo vlogo, v vlogo proizvajalcev, se bomo vneto potegovali za zvišanje cen svojih proizvodov, ki ga običajno predlagamo v višjem odstotku, da za odobritev višjih cen pri prostojnem zavodu za cene ne bi bilo treba v enem letu moledovati morebiti dvakrat ter da do ponovnega predloga za zvišanje cen inflacija ne bi požrla učinka prejšnje podražitve. Tako tudi pri podražitvah kot proizvajalci in samoupravljavci živimo nekako „na up“, prizadevamo si prehiteti inflacijo, dejansko pa je s takimi postopki samo še podžigamo in spodbujamo.

In ko smo ogorčeni kot potrošniki in prepričani v svoje svete pravice kot proizvajalci-samoupravljavci naposled prišli do gornjih, nasprotujočih si misli in interesov, je — kot je pri nas v navadi — prav, da ošvrkamo še našo širšo skupnost in tudi njej naprtimo del krivde za težave, v katere smo zabredli. Čeprav smo že večkrat v raznih dokumentih zapisali, da morajo biti obremenitve po podatkih iz zaključnih računov delovnih organizacij gospodarstva zmernejše, ugotavljamo, da so lani glede na leto 1973 podjetjem ogromno narasle tako družbene kot zakonske obveznosti. Pri roki nam je primer lesne industrije, katere proizvodna cena je v maloprodajni ceni njenih proizvodov udeležena z vsega 55 do 60 % — razlika gre v breme najrazličnejših davkov, prispevkov in dajatev, ki pomenuje dohodek, odtujen združenemu delu.

In, da bo razlaga za neustavljivo rast inflacije popolnejša, velja omeniti, da skrajno nezadovoljivo izkoriščamo sicer v splošnem sodobni proizvodni potencial. Novi stroji se počasi ali nezadostno amortizirajo, ker obratujejo v maloštevilnih izmenah, nezadovoljivo izkoriščamo delovni čas, zaradi česar so delovni učinki neprimerni, produktivnost pa je relativno nizka.

To so vsekakor pojavi, ki se jim bo moralo združeno delo odločno postaviti v bran. Pa ne samo združeno delo v proizvodnji, marveč tudi nosilci splošne porabe se bodo morali obnašati mnogo bolj racionalno in stabilizacijsko, če bomo, da težav, ki nas pestijo, ne bomo v nedogled reševali le s podražitvami, na škodo naše življenjske ravni.

NANDE ŽUŽEK

KAKO UKROTITI
INVESTICIJE?

Zakon o obveznem evidentiranju investicij, ki je začel veljati 30. maja letos, je povzročil prve dni precej glavobola v organizacijah združenega dela, zlasti še v tistih, ki razširjajo svojo investicijsko dejavnost. V določilih zakona ni točno opredeljeno, katere naložbe v osnovna sredstva je treba evidentirati. Gospodarska zbornica Slovenije je zato preko gospodarske zbornice Jugoslavije zahtevala, da ZIS in pristojni zvezni organi izdajo razlago zakona in spremeljajo predpise, zavod za statistiko pa ustrezne obrazce za dajanje zahtevanih podatkov o nameranih investicijah. Zakon nalaga zbornicam dolžnost, da informirajo vse zainteresirane o nameranih investicijah ter dajejo pobude za njihovo usklajevanje. Zato bi pravilnik, ki ga pripravljajo v gospodarski zbornici Jugoslavije, moral

opredeliti čimbolj enotna merila in postopek za presojo investicij na različnih ravneh, glede na njihov širši ali ožji gospodarski in družbeni pomen.

Zaradi teh in drugih nejasnosti, ki so podobno kot drugod zavlekle popis investicij tudi v Sloveniji, se ni dokončno znano, koliko denarja manjka v naši republiki za dokončanje začetih del. Obseg nepokritih investicij naj bi v Sloveniji znašal po zadnjih podatkih SDK 270 milijonov dinarjev — kar je relativno malo. Pomembnejše od tega podatka pa je, da smo v naši republiki že sprejeli ukrepe, da bi obseg investicij čimprej ugotovili in poiskali odgovor na vprašanje, kako in kdaj jih dokončati. Vodilo pri ugotavljanju investicij je načelo, da je treba vse gradnje, ki jih je moč dokončati v enem letu,

vrednotiti kot plačane, ker je združeno delo dovolj sposobno, da te naložbe uresniči brez večjih prekoračitev. Kritično pa nameravamo proučiti vsako investicijo nad tem rokom.

Kljub temu, da se ni konkretnih podatkov, je že jasno, da bodo dejanski stroški za gradnjo nekaterih objektov presegli predvidene. Vzrokov za to je več, glavna pa sta podražitev in inflacija. Vseeno pa bomo prednostne gradnje, ki so navedene v letošnji resoluciji o družbeno-ekonomskem razvoju, nadaljevali brez zastoja. Podražitve gradenj v energetiki (Krško, Drava II), infrastrukturi in drugih, za našo republiko življenjskih prednostnih investicijah, bomo poravnali s samoupravnimi dogovori in sporazumi za dodatna sredstva. Podobno velja tudi za klinični

center v Ljubljani in turistični projekt Bernardin, kjer prav tako ne nameravamo uveljaviti administrativnih ukrepov.

Vse pa kaže, da bo tudi v Sloveniji treba odstopiti od gradnje nekaterih objektov, ki smo jih nameravali graditi, pa jih še nismo začeli. To je tudi smisel nedavnega sklepa IO Ljubljanske banke, ki je ukinila kredite za vse predvidene, a še ne začete gradnje. Sestaviti bo torej treba nov vrstni red in čimprej dokončati tiste objekte, ki bodo gospodarstvu najbolj koristili in najbolj povečali njegovo učinkovitost. V. B.

»Stop« za posrednike

Narodna banka Slovenije je uvedla obveznost, da pri trgovanju prek posrednika ne zadostuje „ocena“ uslužbencev, ki opravljajo določene naloge ali „ocena“ kakega vodilnega člo-

veka, pač pa je potreben pristane delavskega sveta.

Ocenjujejo, da se bo tako lahko uvoz občutno pocenil, pa tudi izvoz bi postal donosnejši. Prve izkušnje že potrjujejo pri-

čakovanja, da bo precej pogodb uspešno sklenjenih brez posredovanja in brez debelih dolarskih provizij. Kadar pa naj bi sodeloval posrednik, bodo računski bolj čisti: vedelo se bo, kdo posreduje in koliko je treba za posredovanje plačati, s tem pa se vsekakor zmanjšujejo možnosti za kakršnokoli spletkarjenja s privatnimi računi.

Za takšno odločitev so trije glavni vzroki: trgovanje prek posrednika je dražje, kakovost proizvodov ni zagotovljena in ni možnosti za reklamiranje, z odstranitvijo posrednikov pa se onemogoča tudi privatizacija družbene lastnine in „hazardiranje“ z družbenim denarjem pri poslovanju s podjetji dvomljivega ugleda.

vk

Cestno
podjetje
Maribor

Cestita vsem delovnim ljudem ob dnevu borca
— 4. juliju in jim želi še veliko delovnih uspehov.

NIMAMO VSEGA, KAR BI POTREBOVALI, ZLASTI PA JE AKTUALNO VPRAŠANJE:

KAKO DO VEČ ENERGIJE?

Poraba energije se v naši republiki povečuje po 4 oziroma 5 % na leto, proizvodnja energije pa ostaja na enaki ravni. Zato ima Slovenija vse večje težave pri oskrbovanju z energijo. Povečevanje naše odvisnosti od uvoza tekočih goriv je postalo resno zlasti po hitrih spremembah cen nafte na svetovnem trgu v jeseni 1973. Potrebno je tudi povedati, da je poraba energije na enoto družbenega proizvoda nesorazmerno visoka.

Kljub povečevanju cen električne energije je ekonomski položaj energetskega gospodarstva še vedno negotov, posebno glede na uresničevanje programa razvoja v prihodnjih letih, ki naj bi odpravil strukturno neskladje gospodarstva, zlasti še v elektroenergiji.

Zadnje čase si precej prizadevamo, da bi uravnavesili elektroenergetsko bilanco v naši republiki. Tako smo sprejeli družbeni dogovor o omejevanju po-

rabe električne energije in ustanovili samoupravno interesno skupnost ter združeno podjetje elektrogospodarstva Slovenije. Prišlo je do integracije rudnika lignita Velenje in termoelektrarne Šoštanj, podobni integraciji pa smo pričeli tudi v Trbovljah. Delovati je začela tudi samoupravna interesna skupnost naftno-plinskega gospodarstva.

Novo elektroenergetske zmogljivosti gradimo v Trbovljah, na Srednji Dravi, v Šoštanju in v Krškem. Vendar pa ta program izgradnje elektrogospodarstva ne bo mogel preprečiti težav pri preskrbi z električno energijo v Sloveniji, ki bodo nastale še posebno v letih 1976 in 1977.

Sedanje stanje prenosnega omrežja v Jugoslaviji, ki je v zaostanku z modernizacijo, onemogoča prenos večjih količin električne energije v njenih primerih, saj včasih preprečuje celo izpolnjevanje dobav normalnih pogodbenih ko-

ličin. Čeprav kasno, so zdaj vendarle pod streho pogodbe za izgradnjo jugoslovanske prenosne mreže 338 KV, ki bo povezala celotno jugoslovanski elektroenergetski sistem ter omogočila racionalnejše obratovanje in uspešnejšo obrambo ob izpadih večjih proizvodnih enot. Po predvidevanjih bo izgradnja prenosnega omrežja dokončana do konca leta 1976, kar naj bi omililo naše elektroenergetske težave.

In kako je z viri za proizvodnjo električne energije?

Proizvodnja premoga zaostaja za predvidevanji zaradi zakasnelega začetka modernizacije in težav z odhajanjem delavcev zaradi težkih pogojev dela. Vendar analize kažejo, da se bo proizvodnja premoga v prihodnjem letu le približala predvidenim količinam. Z zagotovitvijo prednostne oskrbe termoelektrarn s premogom pa ga ostaja premalo za ostalo porabo, tako da ga moramo kupovati v Bosni in Hercegovini.

Proizvodnja tekočih goriv se v glavnem razvija v skladu s predvidevanji. Kljub začasno zmanjšani potrošnji bencina pa zaradi hitrejšega naraščanja porabe drugih derivatov, predvsem v industriji, celotna poraba naftnih derivatov še vedno relativno hitro narašča. V okviru nove samoupravne interesne skupnosti naftno-plinskega gospodarstva bo treba zato čimprej uskladiti razvoj proizvodnih zmogljivosti, ki zdaj niso usklajene.

Zaostajamo tudi na področju razvoja plinskega gospodarstva. Z načelno odobritvijo dobav plina iz Sovjetske zveze so sicer stekle priprave za izgradnjo plinovodnega omrežja, vendar do dokončnega dogovora o oskrbovanju Slovenije s plinom še ni prišlo. Razen tega bi veljalo raziskati možnosti za oskrbo Slovenije z naravnim plinom tudi še z drugih območij.

V. O.

Hmezad

Žalec

S SVOJIMI TOZD

KMETIJSTVO Žalec, Sempeter v Savinjski dolini
KMETIJSTVO ŠMARJE, Šmarje pri Jelšah
KMETIJSTVO RADLJE, Radlje ob Dravi
KMETIJSTVO ILIRSKA BISTRICA, Ilirska Bistrica
KOOPERACIJA ŽALEC, Zalskega tabora 1
SADJARSTVO MIROSAN Petrovče, Kasaze 95
VRTNARSTVO Celje, Ljubljanska 93
MESNINE Celje, Cesta v Trnovlje
MLEKARNA Celje, Ljubljanska 77
MEŠALNICA KRMLIL Žalec, Vrečarjeva 13
HMEZAD EXPORT-IMPORT Žalec, Vrečarjeva 14
ZDRUŽENA HLADILNICA Celje, Cesta v Trnovlje
STROJNA Žalec, Ivanke Uranjekove 1
GOSTINSTVO Celje, Gaberje, Kidričeva 6
GRADBENIŠTVO Žalec, Savinjska 18
NOTRANJA TRGOVINA Žalec, Hmeljarska 7
DELOVNA SKUPNOST SKUPNE SLUŽBE Žalec, Zalskega tabora 1

čestita ob 30. obletnici osvoboditve in ob 4. juliju — dnevu borca.

Jubilej slovenskega cestnega gospodarstva

V petek, 27. 6. in soboto, 28. 6. je bila v Celju osrednja proslava 30 let cestne službe Slovenije, združena s proslavo tridesetletnice osvoboditve. Na prireditvi so med drugim podelili zlati in srebrni znak republiškega odbora sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije — najbolj zaslužnim sindikalnim delavcem cestnih podjetij. Prav tako so podelili priznanja letošnjim jubilarantom za 30 let dela v cestni službi. Istočasno je bilo tudi tovariško srečanje ZB NOV, ki so ga združili z obiskom rojstnega kraja maršala Tita in Doma borcev ter mladine v Kumrovcu.

Na osrednji proslavi, ki je bila v petek zvečer, je govoril predsednik komiteja za promet in zveze SRS Livij Jakomin. Med drugim je poudaril velik napredek pri modernizaciji cestnega omrežja v Sloveniji po osvoboditvi, saj smo po vojni imeli le 25 kilometrov sodobnih cest. Ob tem pa je pozval iniciativni odbor samoupravne interesne skupnosti v cestnem gospodarstvu, naj čimprej izdela samoupravni sporazum, kajti le SIS bo lahko nosilec še hitrejšega razvoja modernizacije in družbenoekonomskih odnosov v tej dejavnosti.

IZVOZNA PRIZADEVANJA VELENJSKEGA "MODNEGA SALONA"

Možnosti je veliko

Prav tako, kot je veliko možnosti za naše vključevanje v mednarodno blagovno menjavo, je veliko možnosti tudi za sodelovanje z deželami v razvoju. Primer velenjskega „Modnega salona“ kaže, da lahko uspešno uveljavljajo gospodarsko sodelovanje tudi manjši delovni kolektivi.

Velenjčani, ki jih po kvaliteten izdelkih poznajo na več zahodnoevropskih tržiščih, so letos prvič uvozili tkanine iz Indije, iz katerih izdelujejo ženske bluze in obleke ter moške srajce. Računajo, da bodo letos v Velenju predelali najmanj 100.000 kvadratnih metrov indijskih bombažnih tkanin.

Za te izdelke je na našem trgu veliko zanimanje, naročila pa kljub pomoči dveh koope- rantov komajda zmorejo. Prihodnje leto računajo na še večji nakup indijskih tkanin, pri tem pa bodo najmanj 50.000 ženskih bluz, izdelanih iz indijskih tkanin, prodali v Zvezo republiko Nemčijo. Pozabili pa tudi niso na domače kupce, saj bo v prodaji več novih izdelkov iz indijskih bombažnih tkanin tudi na jugoslovanskem tržišču. (vš)

ZDRUŽENO PODJETJE PORTOROŽ JE POVEZALO VELIK DEL TURIZMA IN GOSTINSTVA NA SLOVENSKI OBALI

POD ENO STREHO

Po večletnih prizadevanjih, da bi združili obalno gostinstvo in turizem, se je del turističnega gospodarstva minulo sredo končno odločil za delo pod eno streho. Združili so se hoteli Palace, Metropol, Piran, Adria Ankaran in Zavod za turizem Portorož. V priprave na integracijo sta bila vključena tudi koprška hotela Galeb in Triglav, vendar sta njuna kolektiva glasovala proti združitvi. Integracija torej ni povsem uspela, vendar pa le lahko rečemo, da je obala končno dobila dokaj močno turistično hotelsko podjetje, od katerega si lahko obetamo marsikaj.

Hotelske in turistične organizacije, ki so se združile — združenemu podjetju so nadedeli ime Portorož — imajo okrog 4.100 hotelskih postelj, dva autocampa pa vrsto restavracijskih in rekreacijskih objektov, tako da bodo lahko turistom ponudili marsikaj. Prav to pa je pomembno v spremenjajočih se razmerah v turizmu,

ko postaja klasična ponudba zgolj hrane in prenočišča vse bolj nezanimiva in nasprotno temu turisti vedno bolj posegajo po razgibanih počitnicah, pri katerih lahko izbirajo med najrazličnejšimi uslugami.

Združitev dela obalnega turizma bo še posebej pomembna tudi za enotnejše nastopanje na domačem in tujih tržiščih. Agencije vedno bolj povprašujejo po celoviti ponudbi, ponudbi večjega števila vseh vrst ležišč, tega pa majhne organizacije niso sposobne zagotoviti. Glede tega bo podjetje Portorož imelo precej prednosti. Premore, kot rečemo, okrog 4.100 ležišč v hotelih od C do A kategorije, Zavod za turizem pa oddaja tudi zasebne sobe. Za enotnejšo nastopanje na trgu nameravajo zasnovati skupno propagando in marketing službo.

Seveda se z omenjeno integracijo združevanje sredstev in dela v turizmu na obali zdaj ne bi smelo ustaviti. Potrebne so

nadaljnje horizontalne in vertikalne povezave, še zlasti pa bi bilo koristno regijsko poslovno povezovanje vseh s turizmom povezanih dejavnikov. Povezovanje obalnega turizma tudi ne bi smelo ostati v lokalnih mejah, ampak bi pričakovali, da bo obala močnejše zastopana v povezovalnih procesih v širšem prostoru že zaradi dejstva, da ustvarja letno nekako tretjino turističnih nočitev v Sloveniji. S. K.

NELJUBE POSLEDICE PREPOČASNE GRADNJE

ZAMUJENO BO TEŽKO DOHITETI

V središču revirjev še vedno niso sprejeli urbanističnega načrta. To ne le resno ovira gradnjo stanovanj in komunalno urejanje zemljišč ampak akcije 340 stanovanj v letih 1974 in 1975 najbrž ne bo mogoče uresničiti. Lani so namreč sezidali samo 70 novih stanovanj, letos pa jih bo največ 118.

Čeprav investitorji in drugi zatrjujejo, da bi že prihodnje leto morda le dohiteli zamujeno, da bi namreč sezidali kar 255 novih družbenih in delavskih stanovanj, ni kaj dosti možnosti za to, razen če bi pravi čas uredili nove zazidalne površine in jih predvsem pravočasno komunalno opremili. Težave bodo tudi zato, ker je stanovanjski dinar še vedno „obremenjen“ z vrsto drugih stroškov. Komunalne organizacije in komunalni sklad občine namreč še vedno ne sodelujejo s svojimi sredstvi pri opremljanju zazidalnih zemljišč, to pa seveda znatno podražuje stroške stanovanjske površine. Zato se v Trbovljah zavzemajo, da bi te organizacije vsa svoja sredstva za razširjeno reprodukcijo namenjala za komunalno opremljanje, kar bo vsaj deloma pocenilo graditev stanovanj.

Po drugi strani pa se v središču revirjev srečujejo pri urejanju večjih zazidalnih površin z nujnostjo rušenja nekaterih starih stanovanjskih hiš. Tako so na Polaju — vsaj doslej — vse akcije samoupravne stanovanjske skupnosti, da bi družinam, katerih stanovanja bo treba

podreti — zaradi novogradnje, preskrbeli nova stanovanja, ostale brezuspešne. Prav tako temeljne organizacije in organizacije združenega dela še vedno nimajo svojih programov stanovanjske graditve. Če pa jih imajo, ni materialne podlage zanje.

Vse te in še nekatere druge težave, s katerimi se soočajo v Trbovljah, resnično onemogočajo uspešnejše uresničevanje

družbene akcije za hitrejše odpravljanje stanovanjske stiske. Res je, da so dosegli določen napredek pri hitrejšem urejanju vsaj nekaterih novih zazidalnih površin. Ker pa prejšnja leta niso dogradili načrtovanega števila novih stanovanj, bodo morali vsekakor združiti vsa prizadevanja na tem področju, da bi prihodnja leta omilili stanovanjsko stisko. -m-

»Posavska banka«

V Čateških Toplicah so se na dan samoupravljavcev zbrali delegati posavskih delovnih organizacij, ki so zastopali 49 upravljavcev sredstev dosedanje DBH Novo mesto — iz krške občine — ter celjske podružnice Ljubljanske banke iz brežiške in sevniške občine. S sedežem v Krškem so ustanovili podruž-

nico Ljubljanske banke, ki lahko pomeni prvi izraz enotnega nastopanja Posavja, obenem pa v okviru močne bančne institucije zagotavlja hitrejši razvoj regije. V svoji kreditni bilanci nova „posavska banka“ združuje 660 milijonov dinarjev. V. P.

COLOR MEDVODE

Obisk iz Avstrije

Tovarno barv in lakov Color Medvode je pred dnevi obiskala štiričlanska delegacija deželnega vodstva Komunistične partije Avstrije za Koroško. Predstavniki kolektiva so goste seznanili z delom osnovne organizacije Zveze komunistov, delavskim samoupravljanjem, delegatskim sistemom, razvojem in uspešnostjo poslovanja svoje organi-

zacije združenega dela. Gostje pa so se še posebej zanimali za delovanje delegatskega sistema, vlogo sindikatov in delovne razmere zaposlenih, predvsem žensk. Ob koncu razgovorov so si gostje z zanimanjem ogledali proizvodne prostore tovarne Color, ki bo letos proizvedla 35.000 ton izdelkov v vrednosti nad 500 milijonov dinarjev. F. R.

V OBJEKTIVU

KOLEKTIVA KRUSIK VALJEVO IN MTT
MARIBOR STA SE POBRATILA

Ne le poslovne vezi

Med kolektivoma MTT Maribor in KRUSIK Valjevo že dalj časa obstajajo dobri poslovni odnosi, zlasti še po letu 1968, ko so v Krušiku osvojili celoten program izdelave predilnih strojev. Mariborska tekstilna tovarna je bila eno prvih podjetij, ki je naročilo njihove izdelke. Tega v Krušiku ne pozabljajo, čeprav danes v Jugoslaviji skoraj ni predilnice, ki ne bi bila opremljena z njihovimi stroji, ki so v praksi pokazali dobre lastnosti.

Eden izmed sadov dosedanjega sodelovanja je tudi podpis listine o pobratenju med kolektivoma, kar so storili na zadnji, svečani seji delavskega sveta MTT. V kulturnem in zabavnem programu, ki je sledil srečanju med delavci obeh kolektivov, so bila sklenjena nova prijateljstva. Spletle so se nove vezi, ki bodo še trdnje povezale obe podjetji in njuna kolektiva.

O tem so govorili že med prvim srečanjem v Mariboru:

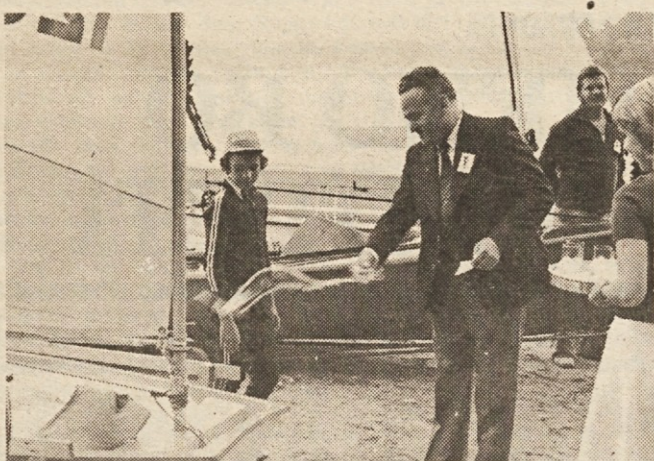
„Radi bi popestrili prijateljstvo še z novimi srečanji. Pri nas dela tudi 1800 žena, kar sicer ni toliko, kot v MTT, kjer jih je zaposlenih kar 3000,“ je povedala Danica Milovanović, vendar je treba najti priložnost, da se med seboj srečamo zlasti žene in se pogovorimo o naših skupnih problemih. Teh je veliko.“

„Sodelujemo lahko tudi na področju športa, rekreacije, letovanja, kjer imamo oboji veliko možnosti,“ je povedal Miodrag Djordjević, predsednik sindikalne organizacije v Krušiku. „Tudi organizaciji socialistične mladine obeh podjetij se lahko dogovarjata za prihodnje skupne načrte, pobratenju moramo dati konkretne oblike in vsebino...“

I. H.

Mladinke Cvetka, Mirjana in Nevenka, ki so 47 gostom iz Valjeva ob prihodu pripele nageljne z rožmarinom, so se tudi udeležile svečane seje delavskega sveta, na kateri so z burnim aplavzom potrdili sklep o pobratenju med MTT Maribor in Krušikom iz Valjeva.

Eno izmed jadrnic broderskega društva MTT Sidro so „krstili“ med obiskom pobratimov iz Valjeva – imenovala se bo „Krušik“.

ČETRT STOLETJA TRGOVSKEGA PODJETJA »ŽIVILA« KRAJN

USPEH OB JUBILEJU

V trgovskem podjetju Živila iz Kranja so svoj jubilej – 25-letnico obstoja – proslavili s pomembnim delovnim uspehom. V Naklem so odprli nova sodobna skladišča, ki pomenijo veliko pridobitev tako za delovni kolektiv kot tudi za prekrbo prebivalstva s prehrabnim blagom. Novi objekt pomeni hkrati zaključek najplodnejšega desetletnega obdobja pri širjenju in posodabljanju trgovske mreže v kranjski občini in na Gorenjskem.

Začetek današnjih Živil, največjega trgovskega podjetja na

Gorenjskem z več kot 800 zaposlenimi, je bil pred četrto stoletja v tedanji Prehrani. Več kot deset let je ta delovna organizacija poslovala pretežno kot trgovina na veliko, medtem ko so maloprodajo v kranjski občini tedaj opravljala manjša trgovska podjetja. Ta so se v letih 1961 in 1962 združila z Živili, kar je prineslo boljše osnovo za nadaljnji razvoj živilske trgovine v Kranju. Kasneje so se pridružile še druge delovne organizacije v Kranju, na Bledu in v Naklem.

Največji razmah so Živila do-

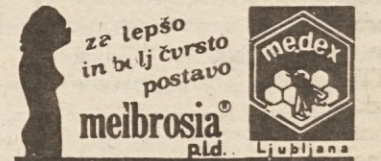
živela po letu 1965, ko so pospešeno vlagala denar v nove prodajalne in druge prostore ter v obnovo starih. Kolikšen je bil ta napredek, kaže primerjava, da so imeli pred desetimi leti nekaj manj kot 9000 kvadratnih metrov vsega prostora, sedaj pa ga imajo že več kot 25.000 kvadratnih metrov. Med drugim so na novo zgradili 17 prodajal, od tega 12 sodobnih samopostrežnih centrov. Razen tega so 28 prodajal obnovili. Skupaj imajo sedaj več kot 130 prodajal, z živili pa prekrbujejo kar polovico vsega prebivalstva Gorenjske.

Ob tako naglem razmahu je bila vse večja zadrega s starimi skladišči. Medsebojno ločeni, tehnološko neprimerni in premajhni prostori so bili ob stalnem porastu blagovnega prometa cokla za nadaljnji razvoj. Skladišča so imeli namreč na 6 različnih mestih, kar je onemogočalo dobro organizacijo dela in povečevalo stroške. Prvi idejni načrt za novo centralno skladišče so napravili že pred šestimi leti, medtem ko so se gradnje lotili šele lani.

V novem skladišču v Naklem imajo 5800 kvadratnih metrov skladiščnega prostora, to je za 70 odstotkov več kot v starih objektih. Toda zmogljivost je skoraj petkrat tolikšna, saj vanj lahko spravijo 4600 ton blaga, medtem ko so ga v starem skladišču manj kot 1000 ton. To

jim omogoča tudi sodoben način skladiščenja s paletami in regali. Pri tem je treba poudariti še drugo prednost sodobne opreme in mehanizacije, ki je v tem, da so stroji v precejšnji meri zamenjali človeške roke pri napornem prenašanju blaga in drugem delu v skladišču.

V novo skladišče so vložili okoli 30 milijonov dinarjev, od tega 30 odstotkov iz lastnih sredstev, drugo pa je bančno posojilo in kredit iz skupnih rezerv kranjskega gospodarstva. Za hladilniške naprave, ki vejlajo 15 milijonov dinarjev in jih imajo v načrtu, jim je denarja zmanjkalo. Ta investicija naj bi torej prišla na vrsto kasneje.

Vendar pa v Živilah pravijo, da so obeti za naložbe v prihodnje precej slabši. Ob naglo naraščajočih stroških ter le skromni rasti dohodka zaradi omejenih marž jim namreč akumulacija hitro usiha. V letih od 1971 do 1974 se je zmanjšala kar za polovico. Po vsem tem ni mogoče računati, da bi maloprodajno mrežo na Gorenjskem v prihodnje tako hitro razvijali kot doslej. Potreba pa so, kot ugotavljajo v Živilah, še vedno precejšnje.

-ik

GOSPODARJENJE V ZAGORSKI OBČINI

Letos večji ostanek dohodka

Celotni dohodek v prvih treh mesecih je v primerjavi z enakim časom lani za 74 % večji, dohodek za 85 %, ostanek dohodka pa za 87 %. Teh nekaj podatkov kaže, da je zagorsko gospodarstvo v primerjavi s sosednjima občinama letos bolj uspešno, predvsem pa je pomembno, da dohodek hitreje narašča, kot se povečuje porabljen sredstva in da je ostanek dohodka znatno večji, kot so marsikje predvidevali.

Kajpak kaže ob tem ugotoviti, da nelikvidnost ne prizanaša zagorskemu gospodarstvu, ker so njegove terjatve znatno večje od obveznosti. Spodbudno pa je to, da v delovnih organizacijah nimajo toliko zalog in nedokončane proizvodnje, le kupci predolgo odlašajo s plačili. Značilno je tudi to, da osebni dohodki zaposlenih v zagorski občini bolj počasi naraščajo, kar pomeni, da delovne organizacije skušajo največji del dohodka nameniti za nadaljnjo obnovo naprav, ponekod pa tudi za razširitev zmogljivosti. Ker skoraj vse delovne skupnosti letos začenejajo uresničevati svoje razvojne

programe, želijo ustvariti kar največ lastnega dohodka – kot delež pri najemanju kreditov in posojil.

Po drugi strani pa v zagorski občini zelo resno opozarjajo na vse večje zakonske in družbene davkatve. Porast zakonskih obveznosti za 109 % je očiten dokaz, da že presegamo vse sprejete ukrepe oziroma, da nam nekatere oblike porabe uhaajo iz rok, namesto da bi jih obdržali v znosnih mejah. Ponekod celo ugotavljajo, da so sicer precej privarčevali, da so zmanjšali nekatere vrste stroškov in izdatkov, kar z drugo besedo pomeni, da uspešno uresničujemo sprejete akcijske in protinflacijske načrte, na področju porabe pa se obnašamo, kot da nikoli nismo sprejeli nobene politike stabilizacije. Odločna zahteva zagorskega pa tudi zasavskega gospodarstva, da se v politiko izvajanja stabilizacije vključijo tudi negospodarstvo, je samo še dokaz več, da na tem področju očitno zamujamo in da kolektivi še niso pripravljene prispevati svoj delež k umiritvi porabe.

-m-

ŽELEZARNA JESENICE

Spodbuda izumiteljem

Kolektiv jeseniške železarne je sklenil, da bo svoje novatorje, izumitelje in racionalizatorje v prihodnje spodbudil z denarnimi nagradami v višini 2 % od prihranka, ki ga projekt prinese kolektivu.

V tem kolektivu je vsak de-

seti delavec član kluba novatorjev, izumiteljev in racionalizatorjev. Lani so sprejeli 42 novatorskih projektov, s čimer so prihranili nad 8 milijonov dinarjev. Letos pa je prijavljenih že okrog 65 novih predlogov.

vk

POSAVJE

Nerazvitost ne pozna občinskih meja

Medobčinski svet ZK Posavje sodi, da bo za naslednje petletno obdobje potrebno uzakoniti več spodbudnih elementov za investitorje na nerazvitih območjih. To naj velja tako za investicije v gospodarske kot tudi za druge objekte (ceste, šole, zdravstvene ustanove), kar naj bi prebivalcem teh področij zagotovilo enake možnosti kot prebivalcem razvitejših predelov. Medobčinski svet ZK se zavzema za teritorialno načelo pri opredeljevanju manj razvitih in sodi, da občinske meje pri tem niso več pomembne, saj se ta območja raztezajo na ozem-

lje več občin, v katerih narodni dohodek ne dosega slovenskega poprečja. (Kozjansko npr. v šest občin, Gorjanci v pet občin – od Brežic do Krškega in Novega mesta ter od Črnomlja do Metlike.) Posavčani predlagajo, naj bi med podpisnike družbenega dogovora o manj razvitih območjih območjih vključili tudi SIS za nafto in plin ter skupnost za socialno varstvo. V naslednjih petih letih bi namreč morali popraviti nekatere krivice in razvijati tudi tiste kraje, ki jim sedaj zakon zaradi občinskih meja ni priznaval manjše razvitosti.

vk

SREDNJEROČNI RAZVOJ SLOVENSKE OBALE

Skladno na vseh področjih

Te dni začenejajo na slovenski obali javno razpravo o osnutku srednjeročnega razvojnega načrta v letih 1975 – 1980. To je prvi poizkus celovitega samoupravno zasnovanega planiranja, zato pričakujejo, da bo pri dokončnem oblikovanju načrta sodelovalo čimveč samoupravnih dejavnikov, predvsem temeljnih organizacij združenega dela in samoupravnih interesnih ter krajevnih skupnosti. To je toliko bolj potrebno, ker je nadaljnji razvoj obale treba zasnovati tako, da bo socialno družbeni razvoj bolj sledil gospodarstvu. Ena osnovnih pomanjkljivosti v preteklem razvoju je namreč bila, da je gospodarski razvoj močno prehiteval družbenega, posledice pa so težave v šolstvu, otroškem varstvu, zdravstvu in na drugih področjih. Te težave je treba do leta 1980 čimbolj odpraviti in neskladje kar se da zmanjšati. Nekatere osnove za to so že podane. Ob obali so se, denimo,

lani odločili za petletni samopriskpevek za sofinanciranje gradnje osnovnih šol in otroških vrtcev. S pomočjo teh sredstev bodo laliko zgradili 4 nove šole in 7 vrtcev ter dogradili 6 šol in 3 vrtce. V letih 1975–1980 je predvidena tudi dopolnitev mreže srednjih šol, ki jih je na obali zdaj 11. Posebnega pomena pa je izgradnja novega dijaškega doma, ki ga bodo začeli graditi letos. Kar zadeva višje in visoke šole bodo nadaljevali z dosedanjimi praksami in tudi v prihodnje odpirali redne ali izredne oddelke višjih in visokih šol v sodelovanju z Ljubljano in Mariborom. To je nadvse pomembno za hitrejšo šolanje strokovnjakov, ki jih močno manjka.

Pomemben premik se obali v naslednjih letih obeta tudi v zdravstvu. Pripravljalna dela za gradnjo nove bolnišnice so končana in gradnja prvega dela nove bolnišnice v Izoli bo stekla v začetku julija.

Na področju stanovanjskega gospodarstva predvidevajo do leta 1980 izgradnjo 3500 stanovanj, to je 10 stanovanj na 1000 prebivalcev, ker bo le tako možno odpraviti močan stanovanjski primanjkljaj.

Skoraj tolikšnega pomena kot rešitev odprtih vprašanj na socialnem področju je za obalo tudi nadaljnja izgradnja infrastrukturnih objektov. V prvi vrsti je treba čimprej nadaljevati z gradnjo višinskega vodovoda – ta je v prvi fazi zgrajen – tako da bo zaledje obale končno dobilo pitno vodo, kar bo zadržalo prebivalstvo doma, pospešilo razvoj kmetijstva in zmanjšalo razlike med mesti in podeželjem. Pomembna je nadalje tudi nadaljnja gradnja obalne ceste, na kateri je bil letos končan prvi novi objekt – ankaranska deteljica. Izgradnja nove obalne ceste je pogoj za nadaljnji razvoj turizma in vsega gospodarstva.

S. K.

Pesem jih je razveselila

Moški pevski zbor AVTOMONTAŽA in kvartet „F. BOGOLINA“, ki delujeta v kulturni sekciji sindikalne konference AVTOMONTAŽA, sta ponesla slovensko narodno in borbeno pesem v najjužnejšo slovensko vas.

Aktiv ZB je organiziral svoj vsakoletni izlet v partizanske kraje in tokrat povabil s seboj tudi pevce. Avtobusi so jih popeljali v zibel našega narodnoosvobodilnega boja v Belo krajino. Udeleženci izleta so se poklonili spominu 1250 padlih belokranjskih domoljubov ob spomeniku na Gričku v Črnomlju. V Vinici so se z ogledom rojstne hiše našega velikega pesnika Otona Župančiča ponovno srečali z njegovimi stvaritvami v rokopisu. Nadaljnjih 8 km poti po

ozkem makadamu jih je vodilo v najjužnejšo slovensko vas v tem predelu, v Preloko. V poznem popoldnevu sta se avtobusa ustavila sredi vasi. Prijazni in gostoljubni vaščani so jih sprejeli kot stare znance, saj so njihova folklorna skupina in prizadveni šolarji že večkrat pozivili program proslav v Avtomontaži.

Ob večernem mraku, ko so se prebivalci vasi utrujeni vračali s polj, so prisluhnili pesmi zbora in pa instrumentalno-vokalnega kvarteta „F. BOGOLINA“. V pozne večerne ure se je zavlekel pripravljeni program, a presenečeni obiskovalci so si želeli še, zato je tudi slovo v nočnih urah izzvenelo v želji: pridite še in nas razveselite!

J. C.

ŽE 1600 ŠPORTNIKOV NA XI. ISKRIADI

Kranjčani najboljši

Novo mesto je v soboto in nedeljo sprejelo nad 1600 športnikov iz vseh TOZD v sestavi ZP Iskra. Igrišča na Loki, v Bršljini, Sentesjeju, Mirni peči in pri osnovni šoli Katja Rupena so dva dni gostila Iskraše, ki so se pomerili, da vidijo, kdo je najboljši, hkrati pa so se tudi dodobra spoznali med seboj, si izmenjali svoje delovne izkušnje in tudi uživali v zares športnih bojih, ki jih na XI. letnih športnih igrah ZP Iskre ni manjkalo.

Gostitelji, delavci Avtomatike-TOZD napajalne naprave so storili vse, da so se tekmovalci dobro počutili v dolenski metropoli. Tekmovanje so zelo dobro organizirali, sodniški kader in objekte jim je zagotovila TTKS Novo mesto, s svojimi izkušnjami pa so jim na pomoč priskočili tudi člani komisije za šport in rekreacijo pri sindikalnem odboru ZP Iskra z neumornim Vilijem Tekavcem na čelu. Hkrati z Iskriado pa so bile v Novem mestu tudi prve športne igre obrtnikov, zato so bili ne-

kazala tudi razglasitev rezultatov v motelu na Otočcu, ki so ga v nedeljo popoldne vsi zapuščali dobro razpoloženi. Najbolj veselo je bilo v vrstah Elektromehanike iz Kranja, saj so njeni člani in članice spet osvojili prvo mesto v ekipni konkurenci in tako k naslovu najboljših smučarjev v Iskri dodali še naslov najboljših v ostalih športih. Boj za drugo mesto je bil še posebej zanimiv, saj so se zanj potegovali kar tri ekipe: Emo, Commerce in Iri, nazadnje pa je bil najuspešnejši Emo. Vse tekme letošnje Iskriade so bile zelo borbene, saj so tekmovalci na ta način skušali nadoknaditi pomanjkanje tehničnega znanja, pa tudi bučni gledalci so mnogo prispevali k pestrosti prvenstva.

Ko so na koncu razglasitev rezultatov Iskraši zapuščali Otočec, so vsi izražali željo, da se prihodnje leto spet vidijo na XII. igrah Iskre v Sentesjeju.

REZULTATI - MOSKI:
NOGOMET: Iri, Emo, Elektromehanika, ODBOJKA: Elektromehanika, Commerce, Avtoelektrika, KOŠARKA: Elektromehanika, Aparati, Iri, ROKOMET: Elektromehanika, Iri, Emo, BALINANJE: Naprave, Aparati, Avtomatika, SAH: Commerce, Aparati, Avtomatika, KEGLJANJE: Emo, Elektromehanika, Iri, posamezno: Bregar (Elektromeh.), Vanovšek (Emo), Žnidaršič (Com), STRELJANJE: Elektromehanika, Avtoelektrika, Emo, posamezno: Petemelj, Rožman (oba

Elektromeh.), Strajher (Emo), **NAMIZNI TENIS:** Elektromehanika, Emo, Aparati, posamezno: Keršt ajn, Trček, Pogačnik (vsi Elektromeh.).

ŽENSKE: ODBOJKA: Sprejemniki, Emo, Avtoelektrika, **KOŠARKA:** Polprevodniki, Elektromehanika, Aparati, **ROKOMET:** Elektromotorji, Elektromehanika, Avtoelektrika, **KEGLJANJE:** Avtoelektrika, Aparati, Instrumenti, posamezno: Miklavčič (Aparati), Adamič (CAOP), Dalmacija (Usmerniki), **STRELJANJE:** Emo, Sprejemniki, Elektromehanika, posamezno: Trup (Emo), Kurat (Sprej.), Oblak (Elektromeh.), **NAMIZNI TENIS:** Avtomatika, Iri, Commerce, posamezno: Novak L., Novak T. (obe Elektromeh.), Jančar (Iri).

V vseekipni uvrstitvi je zmaga Elektromehanika - 1275 točk, sledijo pa: Emo - 1055, Commerce - 1050, Iri - 1015, Avtoelektrika - 980, Aparati - 930, Avtomatika - 775, Usmerniki - 685, Polprevodniki - 655, Sprejemniki - 610, IEZE - 575, Naprave - 525, Elektromotorji - 480, Instrumenti - 475, Kondenzatorji - 280 točk itd. Uvrščenih je bilo 22 ekip. **F. KMETIČ**

Nogomet je bil tudi na III. metalurških igrah Slovenije najbolj privlačna panoga. - Foto: Viktor Horvat

III. METALURŠKE IGRE SLOVENIJE

Zmagovalni pokal slovenskim železarnam

Pod pokroviteljstvom tovarne IMPOL, ki letos slavi 150-letnico delovanja, se je več kot 300 športnikov iz ZP Slovenske železarne, Mariborske livarne, Cinkarne Celje, Tovarne dušika Ruše, TGA Boris Kidrič iz Kidričevega in Impola, na igriščih v Slovenski Bistrici pomerilo na tretjih metalurških igrah Slovenije.

Najuspešnejši v posameznih disciplinah so bili: v kegljanju moških ekip Slovenske žele-

zame pred Tovarno dušika Ruše, pri ženskah pa Tovarna dušika Ruše pred Slovenskimi železarnami. Ženske so tekmovala tudi v odbojki, kjer je bila najboljša ekipa Slovenske železarne pred Cinkarno Celje. V malem nogometu je bila najuspešnejša ekipa TGA Kidričevo pred Slovenskimi železarnami. V streljanju z zračno puško je najbolje zadevala v črno ekipa Tovarne dušika Ruše pred Cinkarno Celje. Med

posamezniki v tej disciplini sta bila najuspešnejša Andrej Župančič in Ema Janež iz Tovarne dušika Ruše. V trim štafeti pa sta po najvišjih lovorikah posegli ekipi Slovenskih železarn in Mariborske livarne.

Zmagovalne ekipe so prejele pokale, vsi udeleženci pa spominska darila, Slovenske železarne pa še pokal, namenjen zmagovalcu v skupni uvrstitvi. **V. H.**

melbrosin® propolis
 novost iz zakladnice čebeljega panja LJUBLJANA

kateri objekti preveč zasedeni, kar je pri nekaterih tekmovalcih povzročilo slabo voljo. Kljub temu pa lahko rečemo, da so XI. igre ZP Iskra povsem uspele, kar je nedvomno po-

V POSTOJNI ZAKLJUČENE LETOŠNJE DŠI

»Postojnska jama« — zmagovalec!

V Postojni so se z balinanjem zaključile letošnje DŠI te občine, ki so trajale vse leto in v katerih je sodelovalo 22 sindikalnih organizacij s 1200 tekmovalci.

V balinanju je bilo prijavljeno 20 ekip, tekmovalo pa jih je 15, v finale so se uvrstili Nanos, LJV, Postojnska jama in OLES. Tak je bil tudi končni vrstni red. Naslov prvaka je osvojila četvorka Požar, Bizjak, Ogrizek in Širca.

Poglejmo še ostale rezultate:
SAH: 1. ŽTP 2. Postojnska jama, 3. Stan. podjetje, 4. Javor, 5. Prosv. delavci.

NAMIZNI TENIS - moški: 1. Javor, 2. SO Postojna, 3. Nanos, 4. Post. jama, 5. SAZU. **Ženske:** 1. ŽTP, 2. Prosv. delavke, 3. Post. jama, 4. SDK, 5. LJV.

STRELJANJE - moški: 1. Post. jama, 2. GG, 3. Transavto, 4. Prosv. delavci, 5. Mlinotest. **Ženske:** 1. Post. jama, 2. SDK, 4. Zdrav. dom, 4. Gradnje, 5. GG.

KEGLJANJE - moški: 1. Post.

jama, 2. Javor, 3. Transavto, 4. Milica, 5. Gradnje. **Ženske:** 1. KZ, 2. Gradnje, 3. Post. jama, 4. Javor, 5. LJV.

MALI NOGOMET: 1. Primorje, 2. Transavto, 4. LJV, 4. Post. jama, 5. Gradnje.

ROKOMET: 1. Prosv. delavci, 2. Post. jama, 3. LJV, 4. Gradnje, 5. Nanos.

KOŠARKA: 1. Transavto, 2. LJV, 3. Prosv. delavci, 4. Post. jama, 5. Javor.

ODBOJKA - moški: 1. Prosv. delavci, 2. Javor, 3. Post. jama, 4. LJV, 5. Transavto. **Ženske:** 1. Prosv. delavke, 2. Javor, 4. SDK, 4. LJV, 5. Post. jama.

KROS: 1. Prosv. delavci, 2. LJV, 3. Javor, 4. SAZU.

V skupni razvrstitvi za najboljši uspeh v vseh panogah so veliki prehodni pokal tudi letos osvojili delavci Postojnske jame, ki so zbrali 59 točk, medtem ko so si pokal za množičnost in discipliniranost priborili prosvetni delavci.

S 27. SINDIKALNEGA ŠAHOVSKEGA PRVENSTVA SLOVENIJE NA BLEDU

Radovljičani na prvi stopnici

V Festivalni dvorani na Bledu je bilo odigrano letošnje ekipno sindikalno prvenstvo SR Slovenije v šahu. Tekmovanja, ki je eno najmnogičnejših v naši republici, se je udeležilo 18 šestčlanskih ekip, ki so si pravico nastopa zagotovile na predhodnih regionalnih tekmovanjih. Žal se šest ekip ni udeležilo zaključnih borb, med njimi tudi glavni favoriti in večkratni republiški prvaki šahisti RTV - Ljubljana, ki so bili angažirani pri Vidmarjevem memorijalu v Ljubljani.

Ekipe so tekmovala po Bergerjevem sistemu in po tridnevni borbi so s točko prednosti zmagali šahisti Občinskega sveta ZSS Radov-

ljica v postavi: Roblek 9 točk iz 16 partij, Petek 12,5 (16), Kaše 12,5 (13), Mali 12 (16), Matjašič 6,5 (8), Harinski 11 (14), Strle 10 (11) in Perovič 2 (2).

Končni vrstni red ekip: ObS (ZSS) Radovljica 75,5, RSNZ-Ljubljana 74,5, Litostroj - Ljubljana 73, Krka - Novo mesto 69,5, Ingrad - Celje 66, Železarna Jesenice 58,5, TAM - Maribor 57,5, Izžira - Ptuj 52, ŽG - Celje 46, MTT - Maribor 44, Tov. dušika Ruše 43,5, Gorenje - Velenje 43, Melodija - Mengeš 42, Tomos - Koper 36,5, ObS ZSS Idrija 36,5, Iskra Kranj 35,5, ObS ZSS Tržič 35 in Certus Maribor 29 točk. **S. KOVAČ**

ČETRT STOLETJA LETNIH ŠPORTNIH IGER GRADBINECV

DVOJNO SLAVJE GRADISA

Gradbinci Slovenije so se tudi letos zbrali v rekordnem številu na XXV. športnih igrah v športno rekreacijskem centru Slovana na Kodeljevem, kjer je nastopilo preko 2500 športnikov in športnic iz 75 organizacij združenega dela. Jubilejne letne igre - že 25. po vrsti - so se od začetnih treh podjetij razširile kar na 75 delovnih skupnosti, ki so zagotovile udeležbo preko 400 ekip v 7 moških in 4 ženskih športnih panogah. Tako številna udeležba je najboljši dokaz, kako je športna rekreacija prodira v vrste gradbincev, saj so pred prihodom na republiške igre vsi udeleženci razvili intenzivno dejavnost v obliki redne vadbe in treningov znotraj samih delovnih organizacij, kakor tudi na tekmovalnih v občinskem merilu. Dokaz taki organizirani pripravili ekip in posameznikov so velika izenačenost, tehnina pripravljenost in kondicija, saj je tudi sama zdravstvena služba s presečenjem ugotovila izredno majhno število poškodb med igrami prav zaradi boljše pripravljenosti tekmujočih in vedno bolj pozitivnega odnosa udeležencev do športne rekreacije.

Organizator letošnjih iger gradbincev je bil Gradis iz Ljubljane, ki sicer slavi 30-letnico svojega obstoja, zato je tem bolj poskrbel za vzorno organizacijo in izvedbo tekmovanj in celotne prireditve.

Že pred začetkom iger je bilo pričakovati, da bosta tudi letos posegla za prvo mesto v skupni uvrstitvi lanskoletni zmagovalec Ingrad iz Celja in ljubljanski Gradis, čeprav tudi IMP in Konstruktor nista vrgla puške v koruzo. Večja izenačenost vseh športnih ekip je prinesla Gradisu minimalno prednost in zaslužen zmagovalec, s katero so podvojili svoje slavje.

V posameznih panogah je le redkim uspelo ponoviti lanskoletno zmagovalstvo, s čimer je tudi bila temeljito spremenjena lista zmagovalnih ekip, ki bodo letos septembra zastopale slovenske gradbince na zveznih igrah v Celju.

REZULTATI: SKUPNA UVRSTITEV

EKIP: 1. Gradis 383 točk, 2. Ingrad 369, 3. IMP 346, 4. Konstruktor 338, 5. SGP Gorica 294, 6. Salonit 287, 7. Pionir 286, 8. Slovenija ceste 276, 9. Stavbar 268, 10. IBT Trbovlje 231 itd.

MALI NOGOMET (53 ekip): 1. Konstruktor, 2. IMP, 4. Instalacija Lj., itd.

ODBOJKA MOŠKI (27): 1. Salonit, 2. Ingrad, 3. Gradis, itd.

ODBOJKA ŽENSKE (14): 1. Ingrad, 2. Pionir, 3. Gradis, itd.

NAMIZNI TENIS MOŠKI EKIPNO (47): 1. Gradis, 2. IMP, 3. Salonit, itd. **Posamezno:** 1. Krnc (Gradis), 2. Vozel (IBT), 3. Breznik (Ingrad), itd.

NAMIZNI TENIS ŽENSKE EKIPNO (16): 1. Ingrad, 2. Gradis, 4. Stavbar, itd. **Posameznice:** 1. Podbrežnik (Ingrad), 2. Kosi (Biro gradbeništv), 3. Terzič (Stavbar) itd.

KEGLJANJE MOŠKI

EKIPNO (65): 1. Ingrad 2949, 2. Gradis 2831, 3. Stavbenik 2766, itd. **Posamezno:** 1. Vanovšek (Ingrad) 1062, 2. Dremelj (Slovenija ceste) 1024, 3. Kompen (Ingrad) 990, itd.

KEGLJANJE ŽENSKE EKIPNO (27): 1. Ingrad 1528, 2. Gradis 1511, 3. Konstruktor 1510, itd. **Posameznice:** 1. Lešnik (Gradis) 791, 2. Petelinc (Pionir) 777, 3. Bajde (Cementarna) 776, itd.

STRELJANJE MOŠKI EKIPNO (58): 1. Gradis 844, 2. Stavbar 839, 3. Ingrad 826, itd. **Posamezniki:** 1. Kušter (GP Slovenj Gradec) 363, 2. Korbar (IBT) 362, 3. Kleindienst (Elektroservice) 355 itd.

STRELJANJE ŽENSKE EKIPNO (22): 1. Izolirka 477, 2. Pionir 476, 3. Gradis 442, itd. **Posameznice:** 1. Jeglič (Elektroprojekt) 345, 2. Stanovevič (Izolirka) 328, 3. Bračko (Pionir) 320, itd.

J. MALIČ

DELAVSKE ŠPORTNE IGRE IDRIJSKIH RUDARJEV

ŽE DRUGIČ »DELO«

Z množičnim pohodom članov kolektiva v Koševnik so se v nedeljo končale letošnje tradicionalne športne igre idrijskih rudarjev za prehodni pokal „DNEVA RUDARJEV“. Tekmovanje, ki je že ustaljena oblika praznovanja rudarskega praznika, je tudi letos bilo nad vse zanimivo, saj so se ekipe iz petih osnovnih organizacij rudnika živega srebra v dveh mesecih trajajočih borbah pomerile v devetih športnih panogah. Na vseh tekmovanjih pa je sodelovalo nad 200 rudarjev-sportnikov.

V posameznih panogah so bili doseženi naslednji rezultati: **odbojka:** 1. Jašek Borba, 2. EOP, 3. Jašek Delo.

Nogomet: 1. Topilnica, 2. Jašek Borba, 3. ESO.

Šah: 1. Jašek Borba, 2. Jašek Delo, 3. EOP; **posamezniki:** 1. Anton Majnik (Delo) 9 točk, 2.

Anton Bajc (Borba) 8, 3. Jure Jereb (Borba) 6.

Kegljanje: 1. Jašek Delo 2369 kegljev, 2. J. Borba 2182, 3. ESO 2134. **Posamezniki:** 1. Jure Jereb 433 kegljev, 2. Aleksander Vidmar (Delo) 429, 3. Franc Eržen (Delo) 405.

Streljanje: 1. J. Delo 734 krogov, 2. Borba 723, 3. ESO 700. **Posamezniki:** 1. Lado Poljanec (Delo) 159, 2. Ludvik Vončina (Delo) 154, 3. Viktor Mikuz (Delo) 153.

Baliranje: 1. J. Delo, 2. J. Borba, 3. ESO. **Posamezniki:** 1. Cveto Mohorič (Delo), 2. Stane Tušar (Delo) 3. Bruno Strnad (ES).

Orientacijski pohod (5-članska ekipa na 5 km dolgi progi): 1. J. Delo 24,24, 2. J. Borba 29,04, 3. ESO 33,42.

Namizni tenis: 1. ESO, 2. J. Delo, 3. J. Borba. **Posamezniki:** 1. Stojan Vončina (ESO), 2.

Stojan Vončina (J. Delo), 3. Julijan Pavšič (ESO).

Badminton: 1. J. Delo, 2. J. Borba, 3. EOP.

Skupni zmagovalec letošnjih športnih iger je postala sindikalna organizacija jaska Delo s 39 točkami in tako drugič zapored osvojila prehodni pokal. Drugo mesto je pripadlo sindikalni organizaciji jaska Borba, ki je zaostala samo za dve točki, tretja pa je bila sindikalna organizacija Elektrostrojnih obratov z 22 točkami.

V tekmovanju za najboljšega športnika letošnjih iger je prvo mesto pripadlo Juretu Jerebu iz jaska Borba s 7 točkami, drugi je bil Stojan Vončina (Delo) s 5 točkami, tretje mesto pa je za sedel Stojan Vončina (ESO) s 4 točkami. Priznanja pa bo deležen tudi Srečko Gnezda iz OEP za uspešno sodelovanje na vseh tekmovanjih v preteklem letu. **RENAT ŠKARABOT**

IN Vendar SE JASNI

Iz pripovedovanja Borisa Polaka, sekretarja občinskega sveta ZSS v Ormožu:

„Kar precej smo storili v minulemu letu, odkar smo sprejeli novo ustavo. Samouprava je že bolj delavska, več ljudi sodeluje v njej, in prizadevnost, da bi sredstva oblikovali in delili tam, kjer jih ustvarjajo, je bolj organizirana. Drži pa tudi, da marsikateri naši aktivisti še niso domeli, kaj terja nova ustava. Gre za vsebinske spremembe v samoupravnih odnosih, ne pa samo za spremembo firme delovne organizacije.“

V ormoški komuni živi zdaj kakšnih 20.000 občanov, od tega se jih 54 % ukvarja s kmetijstvom, skoraj 3000 pa je delavcev.

Torej so še vedno tako imenovana nerazvita občina.

O tem pričajo tudi naslednji podatki:

Lani je rast dohodka organizacij združenega dela v Ormožu prvič v tujini dela po zadnjih podatkih 818 ljudi, v zasebnem kmetijstvu je več kot 3000 domačij, ki imajo manj kot tri hektare zemlje, se pravi, nezaposlenih je veliko več, kot jih je prijavljenih.

„Precej let je kazalo, da so vsi pozabili na nas,“ je dejal Boris Polak, „in da smo res nekje bogu za hrbtom, zdaj pa, ko smo se sami bolje organizirali in ko se na Slovenskem spreminjajo odnosi do manj razvitih, se je tudi pri nas začelo obzorje jasnit.“

ŠTEVILKE GOVORE

Lani je rast dohodka organizacij združenega dela v Ormožu prvič dosegla poprečno stopnjo rasti dohodka na Slovenskem. Osebnih dohodkov so se v prvem četrtletju letošnjega leta povečali, v primerjavi z istim obdobjem lani, za 16 % in so dosegli 2000 dinarjev mesečno; so pa kakih 8 % pod rastjo delovne storilnosti. Doseženi skupni dohodek je letos večji za 58 %. Bistveno pa so slabša delitvena razmerja; zaradi povečanih pogodbenih in zakonskih obveznosti ter osebnih dohodkov je ostanek dohodka manjši za 31 %.

V zadnjih treh letih se je družbeni proizvod v ormoški komuni povečal za 177 %, v republiki za 158 %, v občinah podravske regije pa za 159 %.

Nedavno tega so člani komiteja občinske konference ZKS in predstavniki drugih družbenopolitičnih organizacij na seji ugotovili, da v občini nimajo težav glede „nepokritih“ investicij, da sta splošna in skupna poraba raje premajhni kot preveliki, da o pretiranem uvozu ni moč govoriti. Pestijo pa jih vse tiste težave, ki so značilne za manj razvite občine. Premalo je denarja za uresničitev vseh teženj in želja. Pa vendarle napredujejo.

NOVA TOVARNA

Minuli petek je v Ormožu začela poskusno obratovati tovarna OPTYL, temeljna organi-

zacija v podjetju „Jože Kerenčič“, v kateri bo sprva delalo 90, kasneje pa 120 delavcev, predvsem žensk.

IVAN POTOČNIK, predsednik osnovne organizacije sindikata v matični delovni organizaciji, mi je ob otvoritvi nove tovarne pripovedoval:

„Za vse tiste občine, ki so gospodarsko dokaj bolj razvite kot naša, bi bila takšna tovarnica kot pljunek v morje; za nas pa ogromno pomeni. To je največja investicija v naši občini po osvoboditvi. Sami seveda vseh teh dajatev ne bi zmogli, saj gre za 60 milijonov dinarjev, pomagali pa so nam nekateri tuji in domači partnerji, od katerih smo odkupili patente in licenčne pravice. V prvem obdobju bodo delavci v novem TOZD naredili pol milijona okvirov za očala in sončnih očal letno; za kakih 200.000 je zagotovljen dolgoročni izvoz na konvertibilno področje, 300.000 pa jih bomo prodali na domačem trgu, v vzhodnoevropskih državah in v deželah tretjega sveta. Ko bo investicija v OPTYL končana, bo v delovni organizaciji „Jože Kerenčič“ delalo 450 delavcev, kar za ormoške razmere res ni malo.“

V prihodnjih nekaj letih bi radi v tej komuni zaposlili vse doslej nezaposlene, pa še mlade delavce, ki bodo prišli iz šol in vsaj nekaj zdomcev, ki so poiskali svoj kruh v tujini.

Zato so pred dnevi s tolikšnim veseljem pozdravili predstavnik 16 kmetijskih delovnih organizacij iz Slovenije in Hrvaške ter zastopnike nekaterih delovnih organizacij prehranske industrije, ki so v Ormožu ustanovili konzorcij pridelovalcev sladkorne pese ter potrošnikov sladkorja, in ki so sklenili, da bodo združili svoja sredstva za zagotovitev surovinske baze in gradnjo sladkorne tovarne v tej občini. Dogovorili so se, da bo sladkorna tovarna začela čez pet let delati s polno zmogljivostjo in takrat bo v njej zaposlenih 250 ljudi.

BREZ PRAVE DELAVSKE SAMOUPRAVE NE BO ŠLO

Na nedavni razširjeni seji komiteja občinske konference ZKS so tudi ugotovili:

„Kolikor bolje se bomo samoupravno organizirali, toliko večja bo možnost, da se hitreje izkoplujemo iz naše zaostalosti.“

Na tem področju pa bodo morali še marsikaj storiti. Zato je občinski komitej v oceno družbenopolitičnih razmer pred dnevi zapisal:

„Delavski sveti še vedno delajo preveč predstavniško in ne delegatsko. Pred zasedanjem se člani ali delegati ne posvetujejo z delovno skupino, ki jih je izvolila. Res manjka kvalitetnih gradiv za sestanke, drži pa tudi, da novi odnosi v samoupravljanju še niso povsod dobili domovinske pravice.“

O vseh teh, tolikanj pomembnih zadevah za prihodnost ormoške občine, bomo še pisali na straneh našega lista.

J. V.

Kje bodo trčili ob bunkerje?

Velenjski sindikati zagotavljajo, da bodo v tesnem sodelovanju z drugimi družbenopolitičnimi silami dosegli v TOZD vsebinske izboljšave pri uveljavljanju nove ustave, čeprav pričakujejo tudi odpore vplivnih posameznikov

Velenjski sindikati so se na začetku dopustniške sezone, torej v mobilizacijskem pogledu v dokaj neugodnem času, znašili pred vrsto odgovornih nalog. Na voljo so torej imeli elegantno možnost, da jih – vsaj večino – odlože na jesen. Vsekakor je treba poudariti, da tega niso storili. Izbrali so si takojšnjo akcijo, torej težjo od dveh možnosti.

Pred dnevi se je predsedstvo občinskega sveta ZSS Velenje sestalo na razširjeni seji (dnevni red: uresničevanje ustavne vsebine samoupravljanja v TOZD), da bi se kritično soočilo s sklepi republiškega sveta ZSS s plenarne seje 13. junija v Kranju. Kot zanimivost naj omenimo, da je na velenjski seji Delavska enotnost s svojo priložnostno Sindikati odigrala izredno uporabno vlogo, ne samo kot „gradivo za sejo“, temveč je dela s konkretizacijo nekaterih velenjskih značilnosti možnost lokostrelcem, da so si dali duška z izstrelitvijo nekaj ostro zašiljenih puščic. O tarčah in kako so zadevali – malce kasneje.

Predvsem je treba poudariti, da je velenjsko sindikalno vodstvo docela sprejelo sklepe republiškega sveta. Sprva je kazalo, da se bo to zgodilo celo brez razprave. Naj spomnimo, da je RS na svojem kranjskem plenumu v kritičnem pretresanju samoupravnih razmer nekajkrat ilustriral negativne tokove z imeni iz Velenja (Gorenje in podobno), torej je bil molk vse prej kot pričakovani. Utegnili bi si ga celo napačno razlagati, če se ne bi kaj kmalu pokazalo, da je bilo kritičnim družbenopolitičnim silam v Velenju že lep čas jasno, kako se ukrepi za izboljšanje

samoupravnih odnosov zastavljajo kot vse bolj nujna naloga. Sklepi republiškega sveta torej niso prinesli „nekaj novega“, ampak so bili le – morda celo težko pričakovana – potrditev, da so bila dotedanja razmišljanja na pravi poti.

Tako na primer bomo v „pregledu uresničevanja letnega načrta občinskega sveta ZSS Velenje“ tudi naslednje: „V okviru izvajanja in uresničevanja ustave in samoupravnih odnosov pogledimo, kako je bilo s konstituiranjem novih TOZD tam, kjer so za to pogoji. Na te možnosti je v svojem poročilu opozorila že skupna komisija za spremljanje in uresničevanje ustave pri občinskem komiteju ZK in občinskem svetu ZSS. Opozorila so se predvsem nanašala na delovne organizacije: Rudarsko elektroenergetski kombinat Velenje, Gorenje, TGO Velenje, Industrijo usnja Vrhnika – TOZD tovarna usnja Šoštanj in GIP Vegrad.

V REK Velenje (TOZD rudnik lignita) so takoj resno pristopili k pripravi za konstituiranje več TOZD. Izdelali so ustrezne elaborate, tako da je predlog že v javni razpravi. Tudi v tovarni usnja Šoštanj je akcija v teku. Akcija za konstituiranje novih TOZD v Gorenju pa prav gotovo teče prepočasno, tako da je o tem – razpravljala celo RS ZSS ...

„Če želimo, da bo sleherni delavec v združenem delu lahko uresničeval svoje pravice in dolžnosti v okviru samoupravljanja, moramo stremeti za tem, da bo imel delavec optimalne možnosti izražati svoje interese. Te možnosti pa ne vidimo v številčno zelo velikih TOZD ali delovnih skupnostih skupnih služb (DSSS). Delavci v takih

TOZD oziroma DSSS sicer združujejo svoje delo in sredstva, ne morejo pa odločati o delitvi in razporejanju celotnega dohodka. Takšne velike TOZD in DSSS onemogočajo vsestranski izmenjavo mnenj in informacij delavcev za uveljavitev njihovih interesov v združenem delu in so zato ovira za poglobljanje samoupravljanja.“

Ob vsem tem se pravzaprav zastavlja zelo preprosto vprašanje, kako to, da velenjski sindikati doslej niso ničesar ukrenili, če so „vedeli za neustrezne razmere“. Resnici na ljubo je treba priznati, da so poskušali, vendar so predvsem v Gorenju naleteli na gluha ušesa in celo na užaljeno nerazumevanje zaradi „vmešavanja od zunaj“.

V uvodu smo poudarili, da so se v Velenju odločili za hitro in učinkovito akcijo. Ne mislimo samo na sindikate, temveč so se vse družbenopolitične organizacije – še posebej je opazna vloga ZK – odločile za sodelovanje v usklajenem delu, ki ga opisujemo. Začetni korak je že storjen: sestavili so delovne skupine, ki bodo „prevetile“ samoupravne razmere v vseh TOZD v velenjski občini. Do izraza je namreč prišla trezna presoja, da nikakor ne bi veljalo usmeriti vseh razpoložljivih sil samo v Gorenje in še katero večjo delovno organizacijo – pač zato, ker so „padle v oči“ širšemu krogu ocenjevalcev – temveč naj bo delovno izhodišče ocena, da razmere v večini in ne samo v večjih TOZD niso na zadovoljivi višini.

Posebej velja omeniti, da sestava delovnih skupin nikakor ni poskus „metanja peska v oči“, saj so dobile tudi natančne roke, da kdaj morajo opraviti delo. Mimogrede: roki

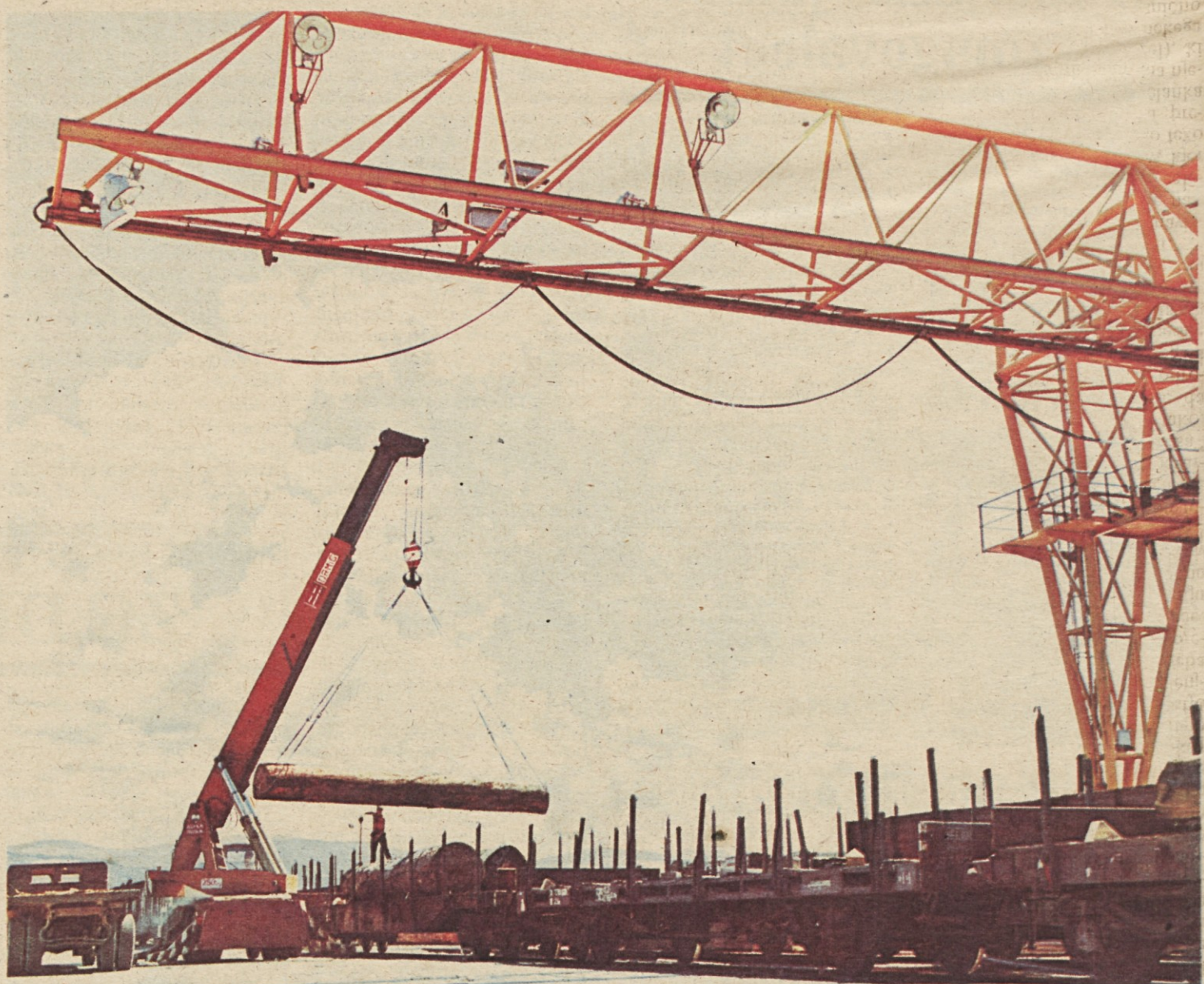
so zelo na tesno odmerjeni, tako da se morebitnim počasnostom ne obetajo mirne počitnice ...

Sicer v Velenju nismo dobili vtisa, da bi bili v skrbeh za uspeh načrtovane akcije po tozdih. Namreč, kar zadeva čas ... Prava nevarnost utegnejo biti le odpori posameznikov ali skupin, ki ne bodo hoteli sodelovati pri urejanju razmer ali pa bodo kako drugače demonstrirali svoje nerazumevanje časa in tokov družbenega dogajanja. V tem primeru, so z vso odločnostjo povedali na predsedstvu velenjskih sindikatov, bo treba uveljaviti tudi kadrovske spremembe, če ne bo šlo drugače.

Po vsem videzu se v Velenju dobro zavedajo, da so potrebne vsamoupravnih odnosih v TOZD korenite vsebinske spremembe, ker zgolj površinska „obdelava“ pri delavcih ne bo dobila podpore. Na nevarnost „nerazumevanja časa“ nismo opozorili kar tako. Omeniti namreč moramo, da smo prav na seji, s katere poročamo, slišali iz ust delegata Gorenja na račun Delavske enotnosti – točnejše sestavka „Samo za mirne živce“ iz 24. številke – hude očitke in dvome v njeno objektivnost.

Kaj moti pri taki obravnavi? Predvsem dejstvo, da so se naši kritiki iz Gorenja namesto celovite obravnave problemov, kjer bi vsaka stvar dobila pravo težo in poudarek, odločili za pretiran halo na račun članka (bodimo natančni: samo na njegov manjši, ilustrativni del), ki opisuje samo posledice nekega stanja. Če pa nam je resnično kaj do sprememb, bi se kazalo spoprijeti predvsem z vzroki ...

Tig

Za drugo polovico letošnjega leta pričakujejo v Luki Koper znaten porast prometa, ki ga bo povzročila ponovna otvoritev Sueškega prekopa. Računajo, da bodo – skupaj z reškim pristaniščem – pridobili kakšnih 500.000 ton novih tovorov. Že lani je celoten promet Luke Koper presegel 2 milijona ton, od česar odpade dobra četrtina na nafto. V letošnjih prvih petih mesecih pa se je skupni promet preko tega okna v svet povečal le za 4 %. Zanimivo je, da se je v času od januarja do maja letos, v primerjavi z enakim obdobjem lani, uvoz zmanjšal za 16 %, izvoz pa kar za 52 %. Zato pa je močno porastel tranzitni promet – kar za 119 %. – Foto: A. Agnić